

Møteinnkalling

Utval:	Utval for opplæring og helse
Møtestad:	Sunnhordland, 4. et., Fylkeshuset, Agnes Mowinckelsgate 5
Dato:	14.01.2016
Tid:	10:00

Program

- Kl. 10.00 Tilstandsrapport 2014 – presentasjon/gjennomgåing
- Kl. 11.00 Orientering om Mediebyen Bergen
- Kl. 11.15 Skuleeigarrolla – samanheng og prioriteringar
- Kl. 12.00 Lunsj
- Kl. 12.30 Sakshandsaming

Oppmodar om at avklaring om habilitet vert meldt i forkant av møtet.

Dersom nokon av utvalet sine medlemmer ikkje kan møta og må melda forfall, vert dei bedne om å gjere dette snarast ved å fyller ut skjemaet på www.hordaland.no/forfall eller sende melding til folkevalde@hfk.no.

Innkallinga gjeld valde medlemer i Utval for opplæring og helse. Ved eventuelt forfall frå faste medlemer vil varamedlemer bli kalla inn særskilt.

Emil Gadolin
utvalsleiar

Sakliste

Utvals- saknr	Innhald	Arkiv- saknr	U.Off.
PS 1/16	Godkjenning møteinnkalling og sakliste		
PS 2/16	Godkjenning møteprotokoll forrige møte		
PS 3/16	Referatsaker (meldingar)		
RS 1/16	Rekruttering til helse- og oppvekstfag - løypenmelding	2014/20202	
RS 2/16	Fordeling av tilskot til tilbydarar av helsefagskuleutdanning 2015	2014/12978	
RS 3/16	NDLA - Årsmelding 2014	2015/11767	
RS 4/16	Svar på spørsmål vedk. vaksenopplæring	2015/12658	
RS 5/16	Svarbrev Bygningsgruppen i Bergen	2015/8565	
RS 6/16	Spørsmål til revisjon av lokal forskrift om inntak og formidling-justert svar	2015/10391	
RS 7/16	Tillegg til sak om fylkeskommunale observatørar styrene til private skular	2015/10949	
RS 8/16	Samorganisering av Årstad vgs/Bjergvin, Lønborg vgs og Åsane vgs	2014/10030	
RS 9/16	Moglegheiten for å bygge "Nye" Åsane vgs som Vardeprosjekt	2015/9824	
RS 10/16	Notat vedk. innføring og utvikling av Visma Flyt Skole	2015/12395	
PS 4/16	Fylkeskommunale styremedlemmer i private skular	2015/10949	
PS 5/16	Tilstandsrapport vidaregåande opplæring 2014/15	2015/1090	
PS 6/16	Høyring om endring av opplæringslova - Praksisbrevordninga. Hordaland fylkeskommune	2015/9256	
PS 7/16	Sidemålsforsøk i vidaregåande opplæring	2015/12481	
PS 8/16	Ymse		

PS 1/16 Godkjenning møteinnkalling og sakliste

PS 2/16 Godkjenning møteprotokoll forrige møte

PS 3/16 Referatsaker (meldingar)

Notat

Dato: 18.12.2015
Arkivsak: 2014/20202-2
Saksbehandlar: oydziem

Til:	Utval for opplæring og helse
Frå:	Fylkesrådmannen

Rekruttering til helse og oppvekstfag – løypemelding

Fylkesrådmannen viser til møtebok frå møte i OPHE 19.03.14, arkivsak 2014/20202-1 *Rekruttering til helse og omsorgsfag*, der det vart fatta følgjande vedtak:

- «Opplærings- og helseutvalet sluttar seg til forslaget om å oppretta ei ekstern arbeidsgruppe som har til føremål å samarbeida om rekrutteringstiltak for å møta utfordringane i helse- og omsorgssektoren. Det vert kalla inn til seminar i januar/februar 2015.»
- «Opplærings- og helseutvalet vedtek at det skal løyvast pengar til informasjon og rettleiingsarbeid der tilsette som arbeider i den vidaregåande skulen og helsefagskulen kan ha direkte kontakt med bedrifter/institusjonar ute i kommunane (rekrutteringskampanje).»
- «Opplærings- og helseutvalet merkar seg utfordringane med språkopplæringa og vil bidra til å halda merksemda oppe slik at dette området stadig vert forbetra.»

Fylkesrådmannen gir med dette ei kort løypemelding for arbeidet med gjennomføring av vedtaket som gjeld rekruttering til helse- og omsorgsfag.

Det er oppretta ei arbeidsgruppe med eksterne deltakarar frå Fylkesmannen (rådgjevar helse- og sosialavd.), Bergen kommune (rådgjevar) og KS (rådgjevar). Frå opplæringsavdelinga møter fagopp- læringsssjef, vaksenopplæring, rådgjevar fagskule, faggruppeutval innan helse- og omsorgsfag, senter for yrkesrettleiing, spesialrådgjevar og ein regionleiar. I tillegg kan det vera aktuelt å invitara med ein politiskar, ein representant for elevorganisasjonen og ein representant for rådgjevarane på skulane.

Mandatet til arbeidsgruppa er:

- Laga oversyn over føremålstenlege tiltak for å rekruttera fleire unge og vaksne til utdanning innan helse- og omsorgsfaga.
- Leggja til rette for informasjon og rettleiingsarbeid i direkte kontakt med bedrifter og institusjonar.
- Vurdera trong for seminar om rekrutteringsutfordringane.
- Ha eit særskilt blikk for språkutfordringane i opplæringa.

Dei siste åra har det vore prøvd ulike rekrutteringstiltak, og utfordringa ligg i å tenkja nye måtar å møta både ungdommar og vaksne på:

- Samarbeid med ungdomsskulane, inkludert informasjon til foreldregrupper, vert trekt fram som viktig arbeid. Det må orienterast om heile utdanningsløpet; opplæringa i skule, fagopplæringa, rett til å ta påbygg etter endt fagprøve og helsefagskulen. Ein må syta for oppdatert informasjon til ungdomsskulerådgjevarane.
- Bruk av faget *Prosjekt til fordjupning* kan gje ungdommane høve til å prøva ut praktisk arbeid innan helse- og omsorgssektoren.
- Kampanje («Bli helsefagarbeidar») og rekrutteringspatruljer i regi av KS har vore positivt.
- Mange unge med minoritetsbakgrunn vel helse- og omsorgsfag, men manglande norskkunnskapar gjer det vanskeleg å følgja undervisninga og gjennomføra skriftleg eksamen. Særskilde tiltak bør prøvast ut.
- Rekruttering av vaksne med opplæring ute i bedrift har vore svært positivt (VOPA-prosjekt). Norskopplæring må ha fokus også her.

Hordaland helsefagskole (tidlegare Fusa helsefagskule) har prøvd ut ordninga med direkte kontakt med bedrifter/institusjonar ute i kommunane (rekrutteringskampanje). I samråd med Fylkesmannsembetet har representantar frå skulen kontakta nokre kommunar som hadde meldt eit kompetansebehov. Desse har fått ei spesiell orientering om helsefagskulen og fått tilbod om fagskuletilbod lokalt/desentralisert opplæring. Informasjonsarbeidet/kampanjen har dessverre ikkje ført til auke i tal på fagskulestudentar. Det kom fram at helsefagskulen er lite kjend, og vidareføring av ordninga i 2016 må vurderast. Fagskulestyret har rekruttering på dagsorden.

Plan for vidare rekrutteringsarbeid vert drøfta i arbeidsgruppa januar 2016.

Notat

Dato: 27.11.2015
Arkivsak: 2014/12978-60
Saksbehandlar: adelan

Til: Utval for opplæring og helse

Frå: Fylkesrådmannen

Fordeling av tilskot til tilbydarar av helsefagskuleutdanning 2015

Utval for opplæring og helse vedtok i møte 14.04.2015 sak 25/2015 fordeling av tilskot til helsefagskuleutdanning til offentlege og private tilbydarar (sjå protokoll lenger nede i meldinga). Under sakshandsaminga vart administrasjonen beden om å gje ei orientering av kor mange studentar som vart tekne opp hausten 2015.

Tilskotsordninga over statsbudsjettet, kapittel 0761.60, er øyremerka til fagskuleutdanningar innan helse- og sosialfag og vert betalt ut kvart semester i høve til talet på studentar som den einskilde tilbydar har. Helsedirektoratet fastset ramme og vilkår for tilskota og har gjeve fylkeskommunane delegert tilskotsmynde. Helsedirektoratet fastset også studentsatsane som dannar grunnlag for tilskotssummen. Hordaland fylkeskommune si ramme i 2015 var på kr 7 405 000,-.

Dei offentlege fagskulane har søknadsfrist 15. april kvart år, men innan helsefag er det ope for opptak heilt fram til skulestart. Dei private tilbydarane har hovudsakleg kontinuerleg opptak fram til skulestart eller til ønskt tal på studentar er nådd.

Fordeling av tilskot og opptak hausten 2015

Tabell 1. Oversikt over vedtatt fordeling av tilskot før teljefrist 1. oktober

Fordeling av tilskot til helsefagskuleutdanning hausten 2015								
Utdanning	Stadbasert sats				Nettbasert sats			
	Hordaland helsefagskole	AOF H/SF	Aldring/helse	NKS	NKI	RKK	eCademy	Folkeuniversitetet
Psykisk helsearbeid	15	20			4			
Rehabilitering	15					2		
Helse, aldring og aktiv omsorg/Eldreomsorg	15			5	2			
Rus og avhengighetsproblematikk								
Spesialreinhald og sterilfosing	25							
Kreftomsorg og lindrande pleie					5			
Livsstils- og kroniske sjukdommar								
Barsei- og barnepleie						2		3
Demensomsorg og alderspsykiatri			3		5			
Utviklingshemming og aldring			3					
Migrasjonshelse					2			
Velferdsteknologi					2			
Helsekoordinator							8	
Helseadministrasjon sekretær							8	
Miljøarbeid/utviklingshemming		25						
Tverrfaglig miljøarbeid						2		
Psykisk helsearbeid og rusarbeid				6				
Veiledning						2		
Sum studenter det vert gjeve støtte til	70	45	6	11	20	8	16	3

Tabell 1 over syner fordeling av tilskot til nye studentar hausten 2015 etter søknader frå fagskuletilbydarar. Til saman vart det vedteke at 179 nye studentar kunne starte opp denne hausten.

I saka om fordeling av tilskot vart det også vedteke at den einkilde tilbydar fekk høve til å omprioritere tilskotet mellom dei NOKUT-godkjende utdanningane som dei har søkt støtte til fram til 1. oktober. Vidare vart administrasjonen ved Opplæringsavdelinga gjeven mynde til å fordela eventuelle unyttta midlar mellom tilbydarane innanfor ramma i 2015 etter 1. oktober.

Tabell 2. Oversikt over tal på nye studentar og andre-års studentar hausten 2015.

Tilbydarar	Hausten 2015	
	Tal nye studentar	Tal 2. års-studentar
AOF Hordaland/S&F		
Psykisk helsearbeid	25,00	33,00
Miljøarbeid/utviklingshemming	20,00	0,00
Nasjonalt kompetansesenter aldring/helse		
Demensomsorg og alderspsykiatri	0,00	3,00
Utviklingshemming og aldring	1,00	0,00
Hordaland helsefagskole		
Psykisk helsearbeid	10,00	7,00
Rehabilitering	0,00	6,00
Rus og avhengighetsproblematikk	0,00	5,00
Spesialreinhald og sterilfosing	20,00	0,00
Kreftomsorg og lindrande pleie	0,00	3,00

NKS		
Helse, aldring og aktiv omsorg/Eldreomsorg	1,00	0,00
Psykisk helsearbeid og rusarbeid	10,00	5,00
NKI		
Psykisk helsearbeid	10,00	3,00
Helse, aldring og aktiv omsorg/Eldreomsorg	1,00	1,00
Kreftomsorg og lindrande pleie	1,00	1,00
Demensomsorg og alderspsykiatri	5,00	14,00
eCademy		
Helsekoordinator	10,00	4,00
Helseadministrasjon sekretær	6,00	10,00
Rogaland kurs og kompetansesenter (RKK)		
Barsel- og barnepleie	3,00	0,00
Folkeuniversitetet Øst		
Barsel- og barnepleie	0,00	0,00
Sum studentar	143,00	96,00

Tabell 2 syner at det starta opp 123 nye studentar hausten 2015. Dette er 56 studentar færre i høve til kor mange studentar det vart løyvd tilskot til.

Etter studentteljinga 1. oktober har AOF Hordaland – Sogn og Fjordane (AOF) søkt om ytterlegare 5 studentar til tilbodet *Miljøarbeid i teneste for menneske med utviklingshemming* innanfor ramma i 2015. Dette er plassar til studentar som allereie har teke fyrste fellesemne ved ei anna helsefagskuleutdanning, og vil starte på emne 2 i januar 2016. eCademy har søkt om 15 nye plassar til *Helsekoordinator* eller *Helseadministrasjon sekretær* med start i januar 2016. eCademy sine tilbod er eit halvt år i omfang, og går over eitt år. Administrasjonen ved Opplæringsavdelinga har godkjent desse søknadene innanfor ramma i 2015.

Dersom AOF og eCademy startar opp med dei til saman 20 nye studentane i januar 2016, vil det verte eit mindreforbruk på om lag kr 380 000,- for tilskotsåret 2015. Dette er eit betrakteleg lågare mindreforbruk enn tidlegare år. Til dømes har Hordaland fylkeskommune betalt tilbake om lag kr 750 000,- for tilskotsåret 2014 til Helsedirektoratet på grunn av mindreforbruk, samtidig vart 1 million overført frå ramma i 2014 til 2015.

Saksprotokoll i Opplærings- og helseutvalet - 14.04.2015

Representanten **Bjørnar Hamre** sette fram følgjande forslag:

«Tilleggsforslag, første setning, pkt. 1: «Fordeling av tilskot til nye studentar hausten 2015»».

Representanten **Rasmus L. Rasmussen** sette fram følgjande forslag på vegner av AP/SP:

«AOF får tilskudd til 25 plasser på psykisk helsearbeid.»

Røysting

Fylkesrådmannen sitt forslag til punkt 1 vart vedteke saman med Hamre sitt forslag.

Rasmussen sitt forslag fekk 5 røyster (AP + SP) og fall.

Fylkesrådmannen sitt forslag til pkt. 2 og 3 vart samrøystes vedteke.

Vedtak

1.Fordeling av tilskot til nye studentar hausten 2015.

	Stadbasert sats			Nettbasert sats				
	Tal på studentar det kan verte gjeve tilskot til ved den einskilde tilbydar							
Utdanning	Hordaland helsefagskole	AOF H/SF	Aldring/helse	NKS	NKI	RKK	eCademy	Folkeuniversitetet
Psykisk helsearbeid	15	20			4			
Rehabilitering	15					2		
Helse, aldring og aktiv omsorg/Eldreomsorg	15			5	2			
Rus og avhengighetsproblematikk								
Spesialreinhold og sterilfosyning	25							
Kreftomsorg og lindrande pleie					5			
Livsstils- og kroniske sjukdommar								
Barsel- og barnepleie						2		3
Demensomsorg og alderspsykiatri			3		5			
Utviklingshemming og aldring			3					
Migrasjonshelse					2			
Velferdsteknologi					2			
Helsekoordinator							8	
Helseadministrasjon sekretær							8	
Miljøarbeid/utviklingshemming		25						
Tverrfaglig miljøarbeid						2		
Psykisk helsearbeid og rusarbeid				6				
Veiledning						2		
Sum studenter det vert gjeve støtte til	70	45	6	11	20	8	16	3

- Den einskilde tilbydar har høve til å omprioritere tilskotet mellom dei NOKUT-godkjente utdanningane dei har søkt på, fram til 1. oktober, som er offisiell teljedato for utbetaling av tilskot innanfor den einskilde tilbydar si tildelte ramme.
- Administrasjonen ved Opplæringsavdelinga vert gjeve mynde til å fordela unytta midlar mellom tilbydarane og eventuelt nye tilbydarar innanfor ramma etter 1. oktober utan at det vert lagt fram ny sak for Opplærings- og helseutvalet.

Notat

Dato: 16.11.2015
Arkivsak: 2015/11767-1
Saksbehandlar: oydzien

Til: Utval for opplæring og helse
Fylkesutvalet

Frå: Fylkesrådmannen

NDLA - Årsmelding 2014

Vedlagt følger årsmelding for 2014 for Nasjonal digital læringsarena (NDLA).

NDLA
Nasjonal digital læringsarena
Årsmelding for 2014

BLACK BEAUTY

The Sea Story
CARLETON MABEE

WINTER

William Shakespeare's Sonnets
AND NO TENSES

SHIRLEY LOWE & ANGELAINE
TAKING OVER

A SIMPLE FRESNO COURSE

LAST CASE

Innhold

Fra styreleder

Fra redaktør

1. Styret for NDLA

- 1.1 NDLA's styre
- 1.2 Styrets arbeidsutvalg
- 1.3 Styringsaktiviteter
- 1.4 Fylkeskontakter

2. Kjerneaktivitetene i NDLA – produksjon og bruk av digitale læremidler

- 2.1 Økning i besøk og trafikk på NDLA's tjenester
- 2.2 Forbedret brukertilfredshet og opplevd læringseffekt
- 2.3 NDLA's innhold og tjenester skal ha økt tilgjengelighet der elever og lærere ønsker at NDLA skal være
- 2.4 Mer kostnadseffektiv og kvalitetssikret produksjon

3. Administrasjon og støttetjenester

- 3.1 Personalforvaltning
- 3.2 Innkjøpsstøtte

4. Økonomi

- 4.1 Inntektsgrunnlag
- 4.2 Regnskapsoversikt
- 4.3 Nøkkeltall
- 4.4 Kjøp i markedet
- 4.5 Oversikt over NDLA's rammeavtaler i 2014
- 4.6 Regnskap og regnskapskommentarer

Fra styreleder

Gratis tilgang til gode læremidler er et politisk ansvar i Norge

Fylkeskommunene kjøper i dag inn alle læremidler som blir brukt i den videregående opplæringen. For tju prosent av bevilgningene som blir satt av til læremidler, samarbeider fylkeskommunene igjennom organisasjonen Nasjonal digital læringsarena (NDLA). Alle foruten Oslo kommune er i dette felleskapet med på å kjøpe inn og produsere åpne, frie digitale læremidler. Internasjonalt benevnes gjerne slike initiativ som OER, som står for Open Education Resource. Denne delen av læremiddelfeltet er et område som øker i betydning både i Norge og ute i verden.

De humanistiske idealene for enkeltindividets rett og ansvar i utdanning står sterkt i norsk skole. Våre folkebibliotek, skoler og øvrige læringsinstitusjoner har kraftige historiske røtter i en bred norsk kunnskapstradisjon. NDLA er et tilskudd som hører hjemme i denne tradisjonen.

Ideen om en felles kunnskapsallmenning handler altså om noe mer enn bare tilgang til kunnskap. Kompetanse handler dypest sett om å kunne delta og bidra. Gjennom åpne digitale læremidler tar NDLA lærerens og elevens rett til å delta som et premiss for god kvalitet. Brukeren sine ønsker skal ikke kun legges til grunn for hva som kjøpes inn. Brukeren skal også inviteres med i prosessen. Åpne lisenser sikrer allmenheten rett til å skape, kopiere og distribuere i et åpent kunnskapssamfunn.

Sammen med markedet har fylkeskommunene gjennom NDLA etablert en åpen arena med et mangfold av faglige ressurser. Brukstillene fra 2014 viser at tilbudet tas godt imot av elever og lærere. Det er derfor naturlig at mange kommuner nå arbeider for å se om NDLA også kan bli en læringsarena for grunnskolen.

Samarbeidet NDLA er nå premiert med Boldic Award 2014. Utmerkelsen går til fleksible og nyskapende kompetanseinitiativ i regionen Norden og Baltikum. Prisen er finansiert av Nordisk råd under programmet Nord Plus. Som styreleder er jeg glad for at NDLA og fylkeskommunenes arbeid vekker slik anerkjennelse. Det viktigste vil likevel alltid være at NDLA passer inn i norsk skole. Det viser resultatene i denne årsrapporten at NDLA gjør.

Jeg vil derfor takke medarbeidere og partnere i NDLA for viktig og godt samarbeid i 2014.

Inge Myklebust

fylkesopplæringssjef i Oppland fylkeskommune
styreleder for NDLA

Fra redaktør

NDLA har i 2014, som innkjøper og produsent, fått fram flere og bedre læremidler enn noen gang

Vi ser også at læremidlene øker i popularitet med nesten en fjerdedel. NDLA.no er i dag Norges største samling digitale læremidler for videregående opplæring.

Elever og lærere gir tydelig uttrykk for hva de mener, og deler sine erfaringer. Dette er også nøkkelen for NDLA. Innspill gjør oss i stand til å jobbe med kontinuerlig forbedring av sidene. Digitale læremidler åpner nettopp for aktiv medvirkning og dialog. I dette ligger det både en pedagogisk grunntanke og et innovasjonsperspektiv. Dialogen NDLA har med elever, lærere og skole, er bærende for alt vi får til i felleskap.

Felleskapet NDLA preges av mange menneskers sterke vilje til å bidra. Motivasjonen for å skape er forankret i et opplevd behov for endring og nytte. «Hva er best for læring?» er et spørsmål vi ofte stiller, og som driver oss videre i faglig felleskap. Hva som er best, vil det aldri finnes endelige svar på, og uenighet gir gode vilkår for utprøving og endring. Det å få lov til å være en del av NDLA er på alle måter et krevende privilegium.

Jeg vil takke alle leverandører, partnere og enkeltpersoner som var med i 2014. Takk spesielt til medarbeidere som sluttet, for en fantastisk innsats. Størst takk går til elever og lærere for den sterke og gode dialogen. Den skal vi sammen bygge videre på.

Øivind Høines

ansvarlig redaktør og daglig leder

NDLA

1. Styret for NDLA

1.1 NDLAs styre

Styret for NDLA består av et medlem fra hver eier, oppnevnt av fylkestinget i hvert eierfylke. Med unntak av Rogaland, har alle valgt utdannings-, opplærings sjefen/opplæringsdirektøren som medlem av styret.

NDLAs styresammensetning 2014:

Fylkeskommune	Navn	Stilling
Oppland	Inge Myklebust, styreleder	Fylkesopplærings sjef
Akershus	Pål Sverre Riis	Direktør for opplærings
Aust-Agder	Bernt Skutlaberg	Utdannings sjef
Buskerud	Jan Helge Atterås	Utdannings sjef
Finnmark	Lisbeth Sandtrøen	Utdannings sjef
Hedmark	Tore Gregersen	Utdannings sjef
Hordaland	Svein Leidulf Heggheim	Fylkesdirektør for opplærings
Møre og Romsdal	Sverre Hollen	Utdannings sjef
Nordland	Tone Vangen	Utdannings sjef
Nord-Trøndelag	Vegard Iversen	Fylkesopplærings sjef
Rogaland	Erlend Jordal	Fylkespolitiker (H)
Sogn og Fjordane	Bekka Skaasheim	Direktør for opplærings
Sør-Trøndelag	Inger Johanne Christensen	Direktør for utdanning
Telemark	Helge Galdal	Utdannings sjef
Troms	Sedolf Slettli	Utdannings sjef
Vest-Agder	Arly Hauge	Utdannings sjef
Vestfold	Øyvind Sørensen	Direktør for utdanning
Østfold	Einar Wium	Fylkesdirektør for opplærings

1.2 Styrets arbeidsutvalg (AU)

Styrets arbeidsutvalg ivaretar styrets oppgaver i løpende kontakt med NDLA, mellom styrets møter. Styrets arbeidsutvalg bestod i 2014 av følgende personer:

Arbeidsutvalgets faste medlemmer:

- **Lisbeth Sandtrøen**, Finnmark og opplæringsregion Nord, arbeidsutvalgets leder
- **Svein Leidulf Heggheim**, Hordaland og opplæringsregion Sør-Vest
- **Jan Helge Attrås**, Buskerud og Østlandssamarbeidet
- **Inge Myklebust**, styrets leder

Vararepresentanter:

- Opplæringsregion Sør-Vest: Vararepresentanten overtok som fast medlem 1. januar 2014, da Stein Kristiansen fratrådte som utdanningssjef i Aust-Agder fylkeskommune. Ingen ny vararepresentant er oppnevnt
- Opplæringsregion Nord: utdanningssjef **Tone Vangen**, Nordland FK
- Østlandssamarbeidet: utdanningssjef **Tore Gregersen**, Hedmark fylkeskommune

1.3 Styringsaktiviteter

- Styret for NDLA har i 2014 hatt 3 møter og behandlet 25 saker.
- Arbeidsutvalget for NDLA har i 2014 hatt 2 møter og behandlet 17 saker.

1.4 Fylkeskontakter

Fylkeskontaktsnettverket består av en fylkeskontakt fra hver av eierfylkene. Noen har to kontaktpersoner, som ivaretar ulike sider ved samarbeidet.

Fylkeskontaktene har også et arbeidsutvalg som bistår i ulike sammenhenger der NDLA har behov.

I 2014 bestod arbeidsutvalget av følgende personer:

- **Anne Kristin Huse** fra Hedmark fylkeskommune
- **Frode Kyrkjebø** fra Sør-Trøndelag fylkeskommune
- **Tore Wersland** fra Rogaland fylkeskommune
- **Sture Førre** fra Sogn og Fjordane fylkeskommune

Fylkeskontaktene har hatt 2 samlinger i 2014; en todagerssamling våren 2014 og et dagsmøte høsten 2014. Samlingene planlegges av fylkeskontaktens arbeidsutvalg, som bringer inn i planleggingen tema det er ønskelig å få belyst om arbeidet i NDLA.

Dette fellesskapet genererer også samarbeid fylkeskommuner imellom på beslektede områder, uavhengig av NDLA.

2. Kjerneaktivitetene i NDLA – produksjon og bruk av digitale læremidler

Overordnede mål for alt arbeid i NDLA 2014

1. Økning i besøk og trafikk på NDLAs tjenester
2. Forbedret brukertilfredshet og opplevd læringseffekt
3. NDLAs innhold og tjenester skal ha økt tilgjengelighet der elever og lærere ønsker at NDLA skal være
4. Mer kostnadseffektiv og kvalitetssikret produksjon

2.1 Økning i besøk og trafikk på NDLAs tjenester

I 2014 hadde ndla.no 26,2 millioner sidevisninger fordelt på 3,1 millioner brukere og 8,68 millioner besøk. Det er en økning på 23,6 % fra 2013.

Nøkkeltall for 2014, sammenlignet med 2013

Dette er gode brukstall som viser at NDLA er stor både på antall besøk, variasjon og bruk av digitale læremidler både i norsk, nordisk og europeisk sammenheng.

Norsk* og naturfag har fortsatt mest besøk. Matematikkfagene har hatt en oppsiktsvekkende stor økning opp mot 50 % i 2014. Vi ser også at vi har utfordring i noen fag som samfunnsfag og noen av de mindre og nyetablerte fagtilbudene våre.

Besøk per fag:

Fag	2014	2013	Endring i %
* Norsk Vg2/Vg3 – Norsk YF og SF	952 463	681 079	39,8
Naturfag	716 048	563 249	27,1
Matematikk (alle fag)	506 412	338 430	49,6
Samfunnsfag	445 357	447 185	-0,4
Helsearbeiderfag	417 571	377 747	10,5
Helse- og oppvekstfag	401 879	347 061	15,8
Barne- og ungdomsarbeiderfag	290 099	280 144	3,6
Kommunikasjon og kultur (1, 2 og 3)	244 165	185 946	31,3
Kroppsøving	239 627	184 494	29,9
Engelsk	215 243	176 428	22,0
Medie- og informasjonskunnskap	178 131	120 983	47,2
Biologi 1	173 847	84 998	104,5
Restaurant- og matfag	117 138	101 700	15,2
Teknikk og industriell produksjon	116 632	103 210	13,0
Elektrofag	95 398	84 747	12,6
Markedsføring og ledelse	94 011	54 187	73,5
Service og samferdsel	87 269	71 830	21,5
Salg, service og sikkerhet Vg2	65 908	20 539	220,9
Design og håndverk	51 666	45 490	13,6
Romteknologi Vg3	47 949	43 979	9,0
Internasjonal engelsk	45 365	37 426	21,2
Transport og logistikk Vg2	34 213	15 247	124,4
Reiseliv Vg2	31 565	14 428	118,8
Samfunnsfaglig engelsk	24 383	13 608	79,2
IKT-servicefag Vg2	18 900	10 710	76,5
Kokk- og servitørfag Vg2	18 271	4 095	346,2
Engelskspråklig litteratur og kultur	4 032	2 961	36,2

YouTube

På YouTube-kanalen til NDLA publiseres det videoer som også er tilgjengelige på ndla.no. I 2014 hadde vi over 355.000 visninger og 930.000 minutter sett med dagsrekord 2.746 avspillinger. De mest populære videoene er eforelesningene fra naturfag og biologi.

The screenshot shows the YouTube channel page for NDLA. The channel name is 'ndla' with 2,393 subscribers. The page displays several educational videos:

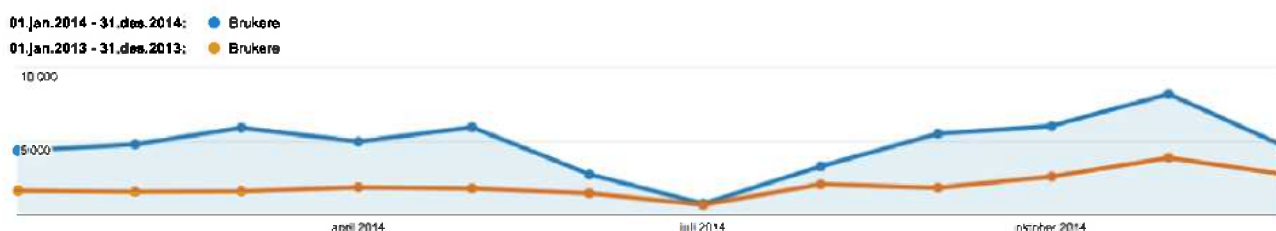
- Nasjonal digital læringsarena**: Aktiv For 1 uke siden • 412 videoer. "Nasjonal digital læringsarena (NDLA) er et fylkeskommunalt prosjekt som har som mål å tilby kvalitetssikrede, fritt tilgjengelige, ..."
- Fordøyelsen**: av Nasjonal digital læringsarena. For 3 år siden • sett 42 950 ganger. "Fordøyelsen gjør det mulig å utnytte matens næringsstoffer. Her vil du se hvilke oppgaver de ulike delene av fordøyelsessystemet ..."
- Nervesystemet**: av Nasjonal digital læringsarena. For 2 år siden • sett 55 295 ganger. "Lær om nervesystemet hos mennesket. Videoen tar for seg nervecella, sentralnervesystemet, det perifere nervesystemet og ..."
- Sirkulasjonssystemet**: av Nasjonal digital læringsarena. For 2 år siden • sett 44 242 ganger. "Denne eForelesningen viser sirkulasjonssystemet hos mennesket: oppgaver, hjertet, blodstrømen, blodårer og blodet."
- Proteiner**: av Nasjonal digital læringsarena. For 3 år siden • sett 6 808 ganger. "Proteiner finnes i store mengder i alle dyr og planter. For eksempel er det proteiner i hud, hår, negler og muskler."
- Radioaktivitet**: av Nasjonal digital læringsarena. For 3 år siden • sett 11 026 ganger. "Radioaktivitet er partikler eller elektromagnetisk stråling som blir sendt ut fra ustabile atomkjerner."

Det er i all hovedsak snakk om skolerelatert bruk av videoene.

fyr.ndla.no

NDLA har på oppdrag fra fylkesutdanningskollegiet (FFU) og Utdanningsdirektoratet også i 2014 hatt ansvaret for FYR-prosjektets delingstjeneste fyr.ndla.no. Det har vært stor aktivitet knyttet til informasjon om prosjektet, relansering av nettstedet, samt opplæring i bruk av, og deling av kvalitetssikrede ressurser.

Statistikken under viser økt delingsaktivitet på nettstedet i 2014. Året sett under ett har nettstedet en økning på 177 % sammenlignet med 2013. En etablerte i 2014 en bruk opp mot 500 besøk per dag der en måler at nettstedet i stor grad brukes av lærere og prosjektdeltakere.

deling.ndla.no

Arbeidet med å utbedre delingsarenaen med nytt design og struktur har vært prioritert i 2014. Videre har delingsredaksjonen satset på moderering av alle arenaens ressurser med tanke på opphavsrett, aktualitet og relevans. Relanseringen ble gjennomført 27. november, og det vil derfor være for tidlig å se effekten av denne i 2014. En kan likevel nå konkludere med at det er en stor utfordring å få lærere i skolen til å endre praksis og bruk av delte læringsressurser.

deling.ndla.no
Finn og del læringsressurser

Skriv inn nøkkelord dine

Ressurskart

Logg inn for å dele

Toppdelarar

- Nina Bell Rui Aadna
71 delt
- Cecilie Isaksen Eft...
70 delt
- Knut Inge Skifjøld
54 delt

bitjungle
Jan-Arve Overland
Bjørn Ove Thue
Julie Bjørnstad
josteinsaakvitne
Hege Nikolaisen
Johannes Nag

Vi tilrår

Sampleside for interaktiviteter...

På denne siden finner du informasjon om bruk av våre interaktive produksjonsverktøy...

Sist delt

- How to prepare for a written English exam
Delt av Cecilie Isaksen Eftedal
28.05.2015 09:07
- Fagatletikk.no
Delt av Jan Pihl
19.05.2015 09:37
- Eksamenshjelp: The Process of Writing a Factual Article
Delt av Cecilie Isaksen Eftedal
18.05.2015 12:08
- Praktisk eksamen på Yrkesfag?
Delt av Hege Nikolaisen
11.05.2015 17:21
- Litteraturlistegenerator
Delt av Nina Bell Rui Aadna
11.05.2015 16:50

Sjå fullstendig liste

Vis meir

Rapporter

Ansvarleg redaktør: Øivind Høines
Utgåveansvarleg: Jarle Ragnar Meløy
Prosjektleiari: Cecilie Isaksen Eftedal

Hjelp
Om Deling
Reglar for deling

Kommunikasjonsstrategi

Det har innenfor året vært jobbet med kommunikasjonsstrategi som legger strategiske føringer for markeds- og kommunikasjonsarbeidet i NDLA. Kommunikasjonsstrategien ble vedtatt av styret i desember 2014. Den evalueres kontinuerlig, revideres årlig og fører fram til operative tiltak i kjerneprosessens aktivitetsplaner og til konkrete handlinger.

Det har i perioden vært gjennomført tiltak som skolebesøk, besøk i fagfora/nettverks-samlinger, deltakelse på messer og konferanser, tilstedeværelse på ulike nettarenaer og sosiale medier. Konferanser som NKUL og skolelederkonferanser har høy prioritet. En gjennomtenkt utdeling og distribusjon av markedsmateriell og profileringsartikler har også vært en viktig del av arbeidet.

NDLA profilerte seg internasjonalt ved å delta på Online Educa Berlin i desember 2014 med egen stand og innlegg på konferansen.

Nyhetsbrev til fylkene

Utsendelse av nyhetsbrev til definerte målgrupper har vært et viktig tiltak. I 2014 ble det sendt ut totalt 17.000 nyhetsbrev, og disse ble åpnet 39.000 ganger av 4.900 mottakere. Det var 5.000 klikk på lenkene i nyhetsbrevene fordelt på 1.900 unike mottakere.

Vi sendte nyhetsbrev til tre lister. Den ene listen er personlige mottakere som har meldt seg på selv, de to andre listene er ca. 420 e-postadresser til postmottak på de videregående skolen og til fylkeskontakter/styre. Vi ser at postmottakene i varierende grad videresender til de ansatte. Unike mottakere kan altså være et postmottak på en videregående skole, selv om det er tre forskjellige lærere som åpner en videresendt e-post.

2.2 Forbedret brukertilfredshet og opplevd læringseffekt

NDLA vil gjøre læreren bedre rustet til å gjennomføre undervisning, og gi elever mulighet til å lære mer. Dette gjør vi primært gjennom vårt tilbud av faglige ressurser. Her er kvalitet, volum og variasjon stikkord.

I den forbindelse har vi de siste årene mottatt en stadig økende grad av brukerhenvendelser og "bestillinger" fra skolene på nytt faglig innhold og nye fag. Det er derfor svært gledelig at NDLA i 2014 hadde sin største produksjon av faglig kvalitativt gode læringsressurser noensinne. Vi kan rapportere om følgende:

Følgende fag ble ferdigstilt til skolestart høsten 2014 :

1. Biologi 1
2. Matematikk 1S
3. Matematikk 2S
4. Matematikk 1R
5. Matematikk 2R
6. Salg, service og sikkerhet Vg2
7. Transprt og logistikk Vg2
8. Reiseliv Vg2
9. Engelskspråklig kultur og litteratur
10. Internasjonal engelsk
11. Samfunnsfaglig engelsk
12. Norsk Vg2 og Vg3

Fag som er påbegynt revidert i 2014 og som sluttstilles til skolestart 2015:

1. Kokk- og servitørfag Vg2
2. Elektrofag Vg1
3. Helse- og oppvekstfag Vg1

NDLA startet utvikling av følgende nye fag i 2014:

1. Brønnteknikk Vg2
2. Brønnfaget, havbunnsinstallasjoner Vg3
3. Mekaniske kabelinstallasjoner Vg3
4. Historie Vg2
5. Historie Vg3
6. Tysk 1
7. Tysk 2
8. Kinesisk 1
9. Kinesisk 2
10. Naturbruk Vg1
11. Bygg- og anleggsteknikk Vg1

Redaksjonell modell

Tysk, kinesisk, naturbruk og bygg- og anleggsgfag utvikles etter standardisert redaksjonell modell med fylkeskommunalt tilsatt redaktør og to eller flere redaksjonsmedlemmer. Enkeltlærere trekkes inn i produksjonsarbeidet via workshops. I denne prosessen kjøpes det inn en rekke tjenester i markedet.

Historisk nettverk

Historiefagene er organisert som et innovasjons- og utviklingsprosjekt for å utvikle og teste en ny produksjonsmodell for fag på NDLA. Faget utvikles etter en «puslespillmodell». Dette er en modell der både offentlige partnere og kommersielle aktører bidrar. Det er inngått formelle samarbeidsavtaler med offentlige partnere som

- Arkivverket
- Arbeiderbevegelsens arkiv
- Statens kartverk
- Statistisk sentralbyrå
- Arbeidermuseet i Oslo

Felles for partnerskapet er at alle har formidling av historisk kunnskap som samfunnsoppdrag i egen organisasjon, og ønsker å benytte seg av NDLA som kontaktflate mot unge brukere.

NDLA sitter med det samlede redaksjonelle ansvaret.

Pådriver for Khan i norsk språk

Khan Academy er en global og åpent lisensiert (OER) tjeneste med læremidler blant annet i matematikkfagene. NDLA har i 2014 hatt en egen dedikert stilling for å bidra til å gjøre Khan Academy tilgjengelig på norsk. Her er målene for arbeidet:

- Oversette rammeverk og videoteksting av utvalgt innhold i Khan Academy til norsk
- Bidra til å etablere en norsk webside for Khan Academy
- Utvikle en løsning for sammenkopling mellom NDLA og Khan Academy via GREP
- Oppgradere innhold i matematikkfagene på NDLA med bidrag fra Khan Academy via GREP

Med NDLA som største bidragsyter ble norsk testside <https://nb.khanacademy.org> lansert 15. november, og norske sider vil endelig lanseres i første halvår i 2015.

Andre initiativ

Nettverksmodeller og tett samarbeid med organisasjoner og private selskap driver NDLA framover og gjør læremidlene bedre.

“Kampanjen for journalistikken”, som representerer alle de store mediebedriftene i Norge, valgte NDLA som publiseringskanal for sitt innhold. Målet var å formidle læringsressurser om journalistikkens betydning for demokratiet via samfunnsfag og mediefag. NDLA redigerte, tilrettela og ompletterte innholdet for publisering på NDLA.

I brønnefagene er Cerpus AS leverandør av innhold. Dette er finansiert av Utdanningsdirektoratet. NDLA er mottaker og distributør av faget, og bidrar i tillegg med eget innhold. Prosjektet mottar også støtte fra olje og gass-bransjen i form av innholdselementer og økonomiske bidrag.

Brukertilpassing

Målet om forbedret opplevd læringseffekt og brukertilfredshet er viktig. NDLA jobber kontinuerlig med å sette brukerne i sentrum. NDLA har i 2014 igangsatt et arbeid med å lage tydelige veier og bedre struktur gjennom læringsstoffet. Det innebærer læringspakker som består av fagstoff, oppgaver og tester, og en mer enhetlig visuell profil og struktur i fagene. Slike brukerønsker er fanget opp gjennom kommunikasjon med brukere i sosiale medier, workshops og konferanser.

2.3 NDLAs innhold og tjenester skal ha økt tilgjengelighet der elever og lærere ønsker at NDLA skal være

Sosiale medier

NDLA har over mange år satset langsiktig på sosiale medier. Med en egen dedikert stilling til dette når vi bedre ut til våre brukere.

Statistikk viser at vi har fått inn 19.300 meldinger, og vi har kommunisert direkte med 16.000 unike brukere. NDLA har fått 5.200 nye følgere på Twitter og 3.100 på Facebook. De fleste som følger NDLA i sosiale medier, kommer fra Oslo, halvparten så mange kommer fra Bergen og om lag like mange i Trondheim. Innholdet blir hovedsakelig sett av målgruppen lærere (alder 25–55+). Om lag 105.000 klikker seg videre fra sosiale medier til [NDLA.no](http://ndla.no).

Kontaktskjema og kommentarsystem på ndla.no

Dialog og service med våre brukere er viktig, og vi tilbyr og følger kontinuerlig opp brukerhenvendelser via kontaktskjema. Det kom inn 319 eksterne supportsaker i 2014. NDLA får inn feilmeldinger (både teknisk og pedagogisk/faglig), tips om ressurser, ønsker til NDLA film, hjertesukk, skryt, spam, feilsendte henvendelser og mye annet.

Teknisk utvikling og drift

Det å være stabilt tilgjengelig for våre brukere, 24 timer i døgnet hele året, er et klart og entydig mål for NDLA. I 2014 var total oppetid på løsningen 99,76 %. Dette tallet inneholder både planlagt nedetid og uforutsette hendelser.

Den tekniske plattformen til NDLA består av 29 tjenester (f.eks. ndla.no og deling.ndla.no) og 45 virtuelle servere. Dette er en kompleks løsning der oppetid på ndla.no er avhengig av at mange andre tjenester fungerer som normalt. Vi har i 2014 hatt som mål å forbedre stabilitet i driftsmiljøet og sikre ytelsen på tjenestene. I tillegg har det vært fokus på driftssetting av nye tjenester som følge av tilrettelegging for overgang til nye teknologier.

Kontrakt med eksisterende driftsleverandør gikk ut i 2014. Det er derfor gjennomført en åpen anbudskonkurranse, og ny leverandør er tildelt kontrakt. Flytting av teknisk løsning vil gjennomføres i første halvår 2015.

Det har også vært fokus på å forbedre eksisterende funksjonalitet og sikre teknisk stabilitet. Dette er de viktigste teknologiske prosjektene:

- H5P: Videreutvikling av ny og interaktiv plattform som et uavhengig oppgaveverktøy
- Topics: Tilrettelegging for bruk av ontologier (begrepsstrukturer) som faglig inngang
- Grep: Tilrettelegging for framtidig arkitektur og tilpasning til ny versjon av læreplantjenesten fra UDIR
- Mobil/nettbrett: Nytt funksjonelt design tilpasset håndholdte enheter
- FYR: Nytt design og ny organisering av ressursene på nettstedet
- Deling: Nytt design og tilrettelegging for bruk av H5P som verktøy
- Produksjonsløsning: Bedre tilrettelegging for effektiv produksjon av faglig innhold
- data.ndla.no: Tilrettelegging for overgang til nye tekniske krav

Eksamenshjelp i MIK-faget

Lesing og forberedelse til eksamen skaper bruksrekorder på ressursene i NDLA. Vi har de siste årene hatt våre beste dager med målt bruk i forbindelse med eksamensforberedelser til fellesfag. I 2014 gikk vi ett skritt lengre for å være mer tilgjengelig for våre sluttbrukere; en direktesending på nett hvor alle elever og lærere i hele landet kunne delta. "Stundet" ble svært godt mottatt av både lærere og elever.

Dagen før eksamen kjørte NDLA åpne virtuelle klasserom i tre timer med:

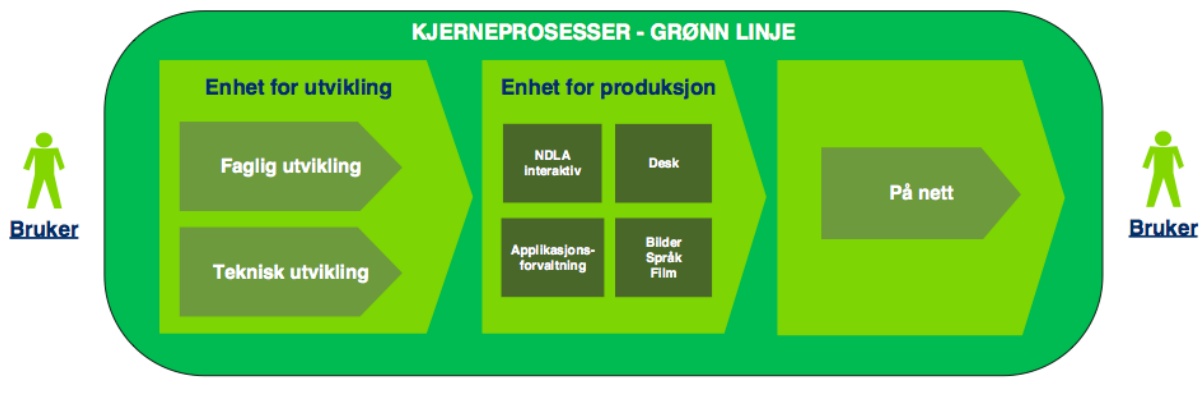
- Spørsmål og svar
- Åpen chat
- Informasjonsnoder om tema
- Informasjonsnoder om aktuelle ressurser på NDLA
- Informasjonsnode om eksterne ressurser

Totalt var det 600 innlogginger i løpet av dagen.

Spørsmålene som dukket opp, var relevante og saklige, og mange brukte svarene senere i chatten. Aktiviteten på chatten ble holdt i en saklig og god tone. Elevene delte, støttet og hjalp hverandre. I tillegg stilte andre medielærere opp og støttet opp. Elevene signaliserte stor takknemlighet for hjelp og støtte, ikke bare til lærere, men også til medelever.

Klikk her for å se spørsmål. Svarene kommer muntlig eller i chat rett etterpå

2.4 Mer kostnadseffektiv og kvalitetssikret produksjon

NDLA er en stor produsent og innkjøper av digitale læringsressurser. I Enhet for produksjon har vi en samling av høyt kompetente og effektive spesialister på ulike fagfelt. Kompetanse rekrutteres fra både private bedrifter og fra ulike fylkeskommuner. Det er samarbeidet mellom de ulike kompetansemiljøene som er avgjørende for gode resultat.

Enhet for produksjon arbeider kontinuerlig med å gjøre det faglige innhold bedre. Tjenesten har som hovedmål å sikre kvalitet og god flyt i produksjonen. Hovedområdene i tjenesten er:

- Produksjonsstøtte og rådgivning for redaksjoner
- Bildeutvalg og tilrettelegging av bilder til innholdet
- Tilgjengeliggjøring og tilrettelegging av film i fag
- Sluttkontroll
- Publisering
- Innholdsforvaltning
- Sammenstilling av innhold
- Språklig kvalitet
- Kravspesifisering av leveranser og oppfølging av leverandører
- Avflashing av eksisterende innhold på ndla.no
- Leverandørsamlinger og nettverkssamlinger
- Deltakelse på samlinger for å bidra til økt bruk av interaktivt baserte læringsformer

Alt innhold som har blitt publisert på ndla.no i 2014, har her gjennomgått sluttkontroll, og det er sett etter at innhold som har blitt sendt ut på ndla.no, har vært i henhold til NDLAs policy og retningslinjer for produksjon. Publiseringer er gjennomført i henhold til oppsatte publiseringsplaner.

Produksjonsstøtte har fortløpende oppdatert produksjonsveiledning, vært operativ utfører av policyrevisjon og utarbeidet releaseskriv til alle store tekniske releaser i 2014. Produksjonsstøtte har i sin daglige drift rådgitt ulike ledd i produksjon, klargjort produksjonsfasiliteter for bruk og inngått i diverse opplæringstiltak hos NDLA.

Faglig vedlikehold

I 2014 kom NDLA opp i 36 ferdigutviklede fag eller programområder som var tilgjengelige fra framsiden på ndla.no. Dette er en stor driftsmessig utfordring som vil øke de kommende årene. Dette oppdraget ble løst gjennom bruk av 20 fagansvarlige. De fleste av disse var lærere som hadde en 10 % stillingsressurs knyttet til ansvaret for ett eller flere fag.

De fagansvarlige utgjorde en viktig ressurs for fag i drift, både med tanke på faglig kvalitet og god brukerkontakt.

Fortsatt stor satsing på interaktiviteter

Det er publisert rundt 1200 interaktiviteter av typen H5P på ndla.no. H5P er NDLAs primære interaktive format. Dette er fri programvare, og en strategi for å omgjøre utdatert flashinnhold til den moderne standarden HTML5.

I 2014 ble det jobbet med eksterne aktører for å få på plass større avtaler for innovasjon, der Kahoot er et godt eksempel. Samarbeidet har bestått i møter og arrangering av klasserom-events for diskusjon, undersøkelse og quiz. Kahoots satsing på "Global Classroom" passer godt med NDLAs ønske om å være der brukerne er, og skape brukertilfredshet i et aktiviserende læringsrom.

NDLA har samarbeidet med PhET-prosjektet ved Universitetet i Colorado om tilgjengeliggjøring av simuleringer for realfag under åpne og frie lisenser. NDLA har bidratt med oversetting av nettstedet <http://phet.colorado.edu> til bokmål og nynorsk.

3. Administrasjon og støttetjenester

Målene for 2014 innebar en satsing på å utvikle organisasjonen NDLA. KS sin eierstrategi for skole har utvidelse av NDLA til grunnskolen som et av sine hovedmål. Det har blant annet derfor vært viktig å forsterke og videreutvikle personalforvaltningen, arkivtjenestene og den eksterne kommunikasjonen.

Rammen for administrasjon og støttetjenester økte derfor i 2014. Det ga rom for å øke ressursene til personalforvaltning og intern opplæring (NDLA skole) og for utvikling av kommunikasjonstjenesten om.ndla.no.

3.1 Personalforvaltning

Økt satsing på personalarbeid i NDLA ble ikke gjennomført som planlagt, da ny personalansvarlig gikk tilbake til arbeid i egen fylkeskommune etter vel 2 mnd. Oppgavene har i hovedsak vært løst innenfor de samme ressursrammene som tidligere har vært avsatt til dette.

Medarbeidere i NDLA 2014

Våren 2014 hadde NDLA 35 fylkeskommunale medarbeidere fordelt på 2165,16 % stillingsressurser. Tallene for høsten 2014 var 46 medarbeidere fordelt på 2694,21 % stillingsressurser

Rekruttering av medarbeidere fra fylkeskommunene

NDLA gjennomførte nyrekruttering av medarbeidere fra fylkeskommunene vår og høst 2014, med vekt på åpne prosesser og aktiv markedsføring i fylkeskommunene .

Våren 2014 var målet å få på plass redaktører i nye fag, samt ulike medarbeidere innenfor områder som personalforvaltning, interaktiviteter mm. Det var 72 søkere til 1300 % stillingsressurser, og søkere som kom fra de fleste fylkeskommuner.

Høst 2014 lyste NDLA ut 650 % stillingsressurser for medarbeidere til de nye redaksjonene, samt medarbeidere med spesialfunksjoner som aktualitetsansvarlig og fotograf for bilde og video; totalt 28 søkere til 650 % stillingsressurser.

Noen av de utlyste rollene ble besluttet ikke besatt.

Frikjøpsavtaler, arbeidsavtaler

Det ble inngått avtaler med nærmeste fylkeskommunale leder for alle fylkeskommunale medarbeidere. Alle avtaler inngås for ett år om gangen, fra 01.08 i oppstartsåret til 31.07 det påfølgende året. Mange medarbeider får sine avtaler prolongert for kortere eller lengre perioder, og som oftest for ett skoleår om gangen.

Alle medarbeidere fra fylkeskommunene inngår arbeidsavtale for sitt arbeidsforhold i NDLA. Disse avtalene er tids- og arbeidsuavhengige. Det viktigste ved disse avtalene er å sikre at det er enighet mellom NDLA og medarbeider om lisensiering av egenprodusert innhold.

3.2 Innkjøpsstøtte

NDLA har videreført avtalen med innkjøpsseksjonen i Hordaland fylkeskommune (HFK) om faglig bistand i anskaffelsesprosessene.

NDLA har en rekke gjeldende rammeavtaler som det årlig gjøres avrop i. Det har i 2014 vært lagt vekt på å få nye rammeavtaler på plass for de nye redaksjonene, og NDLA har, etter forutgående utlysning på Doffin, inngått kontrakt med produsenter av undervisningsfilm. Utover innkjøp i rammeavtaler er det gjennomført mange mindre innkjøp, der markedet er invitert til å delta i konkurransene.

NDLA har i 2014 tatt i bruk kontraktsstyringsverktøyet HFK benytter, og har fått opplæring i bruk. Målet er å få alle kontrakter registrert i et eget område, og skal på denne måten få bedre kontroll med oppfølging av kontraktene.

HFK innfører et nytt elektronisk arkivsystem, og det var i 2014 nedsatt en prosjektgruppe i HFK med en målsetting om å kunne gi NDLA arkivtjenestene der. Det er utarbeidet et forslag til løsning, og arbeidet fortsetter i 2015.

4. Økonomi

Hordaland fylkeskommune, som juridisk enhet, står for den sentrale regnskapsføringen for NDLA. Målet har vært å gi best mulig styring med minst mulig administrasjon. Videre skal rutinene sikre tilstrekkelig mulighet for kontroll og styring underveis i et budsjettår.

Hver av skolene som har ansvar for NDLA-medarbeidere, fører utgiftene til lønn og reiser i eget regnskap og sender refusjonskrav til egen fylkeskommune. Hver fylkeskommune sender et samlet refusjonskrav i en felles mal til Hordaland fylkeskommune tre ganger pr år. Rutinene synes godt innarbeidet, og det er registrert svært få utestående refusjonskrav.

4.1 Inntektsgrunnlag

Inntektsgrunnlaget er i 2014 basert på bidrag på kr 410,- per elev fra alle fylkeskommunene, unntatt Oslo. Grunnlaget for fakturering er elevtallet i fylket, basert på tall i SSBs utdanningsstatistikk. NDLA har i 2014 fått overført kr 72.357.000 fra de atten fylkeskommunene, inkludert FYR-midler. Dette er kr 1.265.000 mer enn budsjettet.

4.2 Regnskapsoversikt

Regnskap for 2014 viser et regnskap i balanse med et overskudd på kr 8.548.000. Det reelle overskuddet er noe lavere da to refusjonskrav ikke kom med i regnskapet for 2014, men blir belastet regnskap i 2015. Overskuddet ble realisert for å ha større muligheter til å kunne ta investeringstoppen for faglig innkjøp i 2015.

Dato: 28/01-2015
Kl:13.30/ side: 1

DRIFT pr. Periode 13 2014

Org.sted.: 860 Nasjonal digital læringsarena Leder:

Revidert budsjett
R1/(1000 kr.)

Konto	REGNSKAP HITTIL	BUDSJETT HITTIL	UBRUKT BUDSJETT	ÅRS- BUDSJETT	REST- BUDSJETT
-------	--------------------	--------------------	--------------------	------------------	-------------------

Kostnader:

10590 Kjøpte tenester, trekkplikti	79		-79		-79
10990 Arbeidsgjevaravgift	12		-12		-12
11400 Annonser	4		-4		-4
11690 Honorar selvstendig nærings	34		-34		-34
12780 Kjøpte tenester	45,373		-45,373		-45,373
14290 MVA utanfor mva-loven	10,133		-10,133		-10,133
14300 Overføring til fylkeskommuna	18,306		-18,306		-18,306
SUM Kostnader:	73,942		-73,942		-73,942

Inntekter:

17000 Refusjon fra staten	-430		430		430
17290 Kompensert mva.	-10,133		10,133		10,133
17300 Refusjon frå fylkeskommunar	-71,767		71,767		71,767
18300 Overføring frå fylkeskommuna	-160		160		160
SUM Inntekter:	-82,490		82,490		82,490
NTO DRIFT	-8,548	1	8,548		8,548
NETTO Nasjonal digital læringsarena	-8,548	1	8,548		8,548

4.3 Nøkkeltall

Basert på en regnskapsoversikt fra de siste fire årene, ser vi her hvordan kostnadene er nokså stabilt fordelt mellom kjøp i markedet og bruk av tjenester og medarbeidere i fylkeskommunene. Vi ser her en økt bruk av kjøpte tjenester.

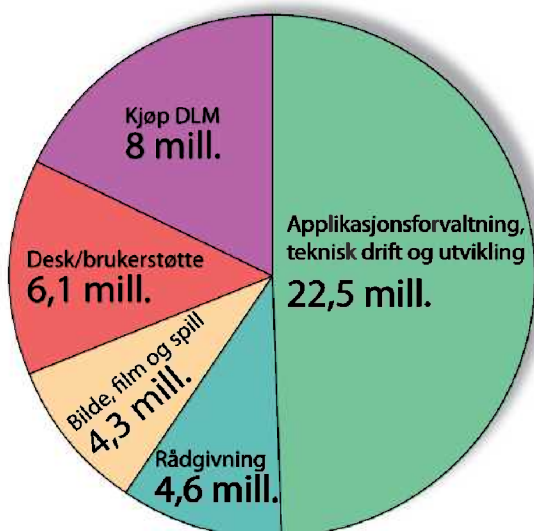
År	Kostnader inkl. mva	kostnader eks. mva	refusjoner lønn medarb.	%	kjøp i markedet	%
2011	71.400.000	62.500.000	19.400.000	34	38.500.000	66
2012	80.300.000	69.100.000	22.700.000	33	46.400.000	67
2013	67.000.000	58.100.000	19.700.000	34	38.300.000	66
2014	73.900.000	63.800.000	18.300.000	29	45.500.000	71

4.4 Kjøp i markedet

I 2014 har 71 % av de samlede kostnadene gått til innkjøp i markedet. 29 % av kostnadene er refusjoner til fylkeskommunene og dekker lønn og reiser til medarbeidere fra fylkeskommunene. Det gjelder fagredaktører, redaksjonsmedlemmer og medarbeidere i ulike roller i virksomheten.

Kjøp i markedet, kr 45.500.000, fordeler seg på de ulike tjenestene slik:

45.500.000 kr. i kostnader fordeler seg slik på de ulike tjenestene:

4.5 Oversikt over NDLAs rammeavtaler i 2014

- Driftsavtale Itet as
- Applikasjonsforvaltning Cerpus as
- Støttetjenester Cerpus as
- Aktualitetstjeneste NTB as (utgått)
- Bildetjeneste NTB as
- Filmtjeneste Norgesfilm as
- Spillutvikling Agens as
- Produksjon av undervisningsfilm Terranova Media Da, HIB, Phantomfilm as
- Språktjenester Amesto, Semantix, NTB/Arkitekst
- Innkjøpsstøtte Inventura as

4.6 Regnskap og regnskapskommentarer

NDLA RESULTAT FOR 2014					
Ansvarsted	Kostnad	Fordeling	Budsjett	Forbruk	over/under
860-100	0	Administrasjon	5 200 000	6 475 280	-1 275 280
100	20	Innkjøpsstøtte	1 000 000	861 243	138 757
100	30	Arkiv	300 000	-	300 000
100	40	Rådgivning/prod.ledelse	3 100 000	4 574 376	-1 474 376
100	50	Fellesarrangement	500 000	204 000	296 000
100	60	Reisestipend	150 000	-	150 000
100	70	Strategiske innkjøp/Khan	4 000 000	1 214 151	2 785 849
860-105	0	Buffer	4 452 210	66 798	4 385 412
105	10	Ny Giv	3 040 000	1 588 126	1 451 874
860-120	20	Arena	200 000	16 250	183 750
120	30	Teknisk drift	5 000 000	4 462 957	537 043
120	40	Applikasjonsforvaltning	5 000 000	5 985 380	-985 380
120	50	Brukerstøtte	1 150 000	1 303 939	-153 939
120	60	Teknisk utvikling	7 500 000	11 492 858	-3 992 858
120	0	NDLA skolen	500 000	113 220	386 780
860-140	20	Intranett om ndla	800 000	695 810	104 190
860-200	50	Faglig utvikling	1 100 000	1 188 728	-88 728
860-210	30	Samfunnsfaglig engelsk	400 000	400 000	-
860-225	0	Biologi 1	800 000	730 502	69 498
860-230	0	Matematikk R1	1 400 000	1 648 627	-248 627
860-280	0	Historie vg2/vg3	1 000 000	712 272	287 728
860-290	0	Tysk	400 000	592 637	-192 637
290	20	Kinesisk	400 000	282 591	117 409
860-350	0	Media og informasjon	-	57 009	-57 009
350	10	Oppgaveproduksjon	-	467	-467
350	50	Lærplanrevisjon	400 000	-	400 000
860-370	0	Kommunikasjon og kultur	500 000	-	500 000
860-400	0	Helse og oppvekst	650 000	524 276	125 724
860-420	0	Elektrofag	450 000	522 098	-72 098
860-430	20	Kokk og servitør vg2	600 000	556 373	43 627
860-440	20	Brønnefag	750 000	606 465	143 535
860-500	0	Naturbruk	400 000	295 287	104 713
860-530	0	Service og samferdsel vg2	1 000 000	570 733	429 267
860-550	0	Bygg og anleggsteknikk	400 000	281 235	118 765
860-600	10	NDLA Film	1 000 000	905 279	94 721
860-700	0	Fagansvar fag i drift	1 750 000	1 942 889	-192 889
700	10	På nett redaksjonen	3 555 000	2 965 428	589 572
700	20	innkjøp	2 475 000	1 387 847	1 087 153
700	30	Markedsføring/tiltak skole	1 020 000	472 169	547 831
860-900	0	Desktjenester	4 500 000	4 892 745	-392 745
900	35	NDLA interaktiv	2 000 000	878 274	1 121 726
900	40	Strategiske innkjøp/Khan	-	157 983	-157 983
900	50	Aktualitetstjenester	-	30 000	-30 000
900	60	Bildetjenester	1 500 000	1 236 000	264 000
900	70	Bilderedaktør	750 000	900 232	-150 232
900	80	Pånett innkjøp	-	12 843	12 843
900	90	Pånett redaksjon	-	33 745	-33 745
Resultat i forhold til budsjett			71 092 210	63 839 122	7 278 774
Resultat i forhold til regnskap			72 356 782	63 839 122	8 517 660

Administrasjon er lønnsbudsjett for administrative stillinger; daglig leder, pedagogisk leder, leder for støttetjenester, økonomimedarbeider og ansvarlig for personalforvaltning. NDLA gjennomførte to store fellesarrangementer i 2014, Skoleskipet Austevold, samt deltakelse, stand og flere innlegg på Online Educa Berlin, og kostnader er belastet administrasjon. Ansvarlig for NDLA skole er også belastet administrasjon som har et underskudd på kr – 1.275.000. Ser vi administrasjon, fellesarrangementer, NDLA skole og arkiv under ett, gir dette et overforbruk på kr – 292.000 .

Rådgivningstjenester ses som del av styring. Dette er i hovedsak rådgiveroppgaver for produksjonsledelse, samt juridiske og innkjøpsfaglige oppdrag. Her er et overforbruk på kr – 1.474.000.

Det ble avsatt kr 4.000.000 til strategiske innkjøp og kr 4.452.210 som buffer. Disse midlene er i liten grad disponert, og her ser vi et overskudd på kr 7.171.261, noe som langt på vei forklarer et samlet overskudd på kr 8.548.000

Prosjektet om.ndla.no og drift av intranett hadde en samlet budsjetttramme på kr 800.000 og et overskudd på kr 104.190. Den nye nettsiden om.ndla.no var ferdigstilt som planlagt til årsskiftet, og ble publisert i februar. Prosjektet videreføres fram til 31.07.2015.

Den totale driften av kjerneaktivitetene i NDLA var i 2014 budsjettert til kr 32.440.000. Regnskapet viser driftskostnader på kr 31.698.257, som gir et mindreforbruk på kr 741.743. Noen poster viser et merforbruk, og andre poster har mindreforbruk. Dette følges tett igjennom året i NDLAs økonomiske oppfølgingsarbeid og skyggeregnskap.

Merforbruket i teknisk utvikling ses i sammenheng med mindreforbruk på andre poster i regnskapet, som for eksempel NyGiv/Deling og NDLA Interaktiv. Ny Giv/Deling hadde et mindreforbruk på kr 1.636.000 i regnskapsåret, og NDLA Interaktiv hadde et mindreforbruk på kr 1.121.726, til sammen kr 2.757.726.

Ny Giv/Deling var finansiert spesielt for å gjennomføre FYR-prosjektet. Kr 1.800.000 av budsjettet til FYR/Deling var satt av til utvikling av delingsarenaene fyr.ndla.no, deling.ndla.no og læreplanmodulen grep.ndla.no. NDLA-Interaktiv hadde ansvaret for utvikling av H5P, og det var satt av kr 1.500.000 til dette.

Det var planlagt at budsjettet for teknisk utvikling skulle tilføres kr 3.300.000 ved budsjettrevisjon. Dette ble ikke gjort. Da også alle utgifter knyttet til teknisk utvikling ble kontert på en felles post, oppstod det et tilsynelatende merforbruk. Det reelle merforbruket var på noe under kr 700.000. Det forklares ved at utviklingen av delingsarenaene og særlig grep.ndla.no var mer komplisert enn først antatt. Dette ble meldt ved rapportering i august 2014. Utviklingen av grep.ndla.no var kritisk for funksjonene i alle nettstedene, og det ble derfor bestemt at utviklingen skulle fullføres.

Foto : NTBscanpix / CC BY-NC-SA 3.0 NO | Unsplash / Creative Commons Zero | Design : Norsk eLæring

BLACK BEAUTY

IMPERIUM

Sea
St
CARLETON MABEE

William Shakespeare's *Hamlet*
AND HIS TRAGEDIES

SHIRLEY LOWE & ANGELA LANCE
TAKING OVER

LAST CASE
SOLIMANI

A SIMPLE FRENCH COURSE

ndla
NASJONAL DIGITAL LÆRINGSARENA

Notat

Dato: 18.12.2015
Arkivsak: 2015/12658-1
Saksbehandlar: oydziem

Til: Utval for opplæring og helse

Frå: Fylkesrådmannen

Svar på spørsmål vedk. vaksenopplæring

Fylkesrådmannen viser til møte i Utval for opplæring og helse 29.09.15, der Rasmus Laupsa Rasmussen stilte spørsmål om vaksenopplæringa og ein manglande rett til å ta tidlegare fag på nytt. Fylkesdirektør opplæring svara på spørsmålet i møtet, og kjem her med eit meir utfyllande svar.

Retten vaksne har til vidaregåande opplæring

Opplæringslova gjev vaksne, som ikkje har fullført vidaregåande utdanning, ein individuell rett til vidaregåande utdanning frå det året dei fyller 25 år, jf opplæringslova § 4A-3. Retten vert normalt omtala som «vaksenretten» til vidaregåande skule.

Ny føresegn stansar tilbodet om å ta opp att fag i vaksenopplæringa

I arbeidet med å revidera vurderingskapitla i forskrift til opplæringslova har Kunnskapsdepartementet slått fast prinsippet om at fag som er fullført og bestått, skal følgja den einskilde fram til endeleg vitnemål eller kompetansebevis i respektive studiespesialiserande eller yrkesfagleg vidaregåande utdanning. jf forskrift til opplæringslova (f) § 4-11a. Den nye føresegna vart innført 01.08.15, og betyr i praksis at vaksne ikkje får høve til å ta desse faga opp att dersom dei seinare skulle søkja vidaregåande utdanning som vaksne. Det heiter i føresegna at «... Når ein deltakar har fullført og bestått opplæringa i eit fag, skal sluttvurderinga følgje deltakaren fram til kompetansebevis og vitnemål. Deltakaren kan da ikkje få deltakarstatus i faget på nytt. ...», jf f § 4-11a.

UDIR har ikkje gjeve særskilt grunngeving for denne nye paragrafen eller for den tilsvarande føresegna for ungdom, § 3-17a, jf framlegg til forskriftsendringar med merknader, § 4-11a, § 3-17a. Den nye føresegna er elles i tråd med andre føresegner som er med og avgrensar vaksne sitt høve til å ta opp att fag med bestått. I forskrifta knytt til inntak og realkompetansevurdering av vaksne heiter det m.a. at vaksne ikkje skal få tilbod om opplæring i fag der dei har godkjend realkompetanse. Omgrepet realkompetanse omfattar også tidlegare formalkompetanse, dvs. fag med bestått frå tidlegare vidaregåande skule, jf f § 6-46.

Praksis i fylkeskommunane

Mange fylkeskommunar har likevel til no valt å gje vaksne høve til å ta opp att fag. Grunngevinga har i hovudsak vore at:

- Etter fleire år utan skulegang kan vaksne mangla grunnleggjande kunnskapar og ferdigheiter i dei fellesfaga dei har bestått tidlegare og har med seg inn i vaksenopplæringa. Gode kunnskapar i desse faga er grunnleggjande i den yrkesutdanninga den vaksne no skal gjennomføra.

- Svake karakterar i fellesfag og programfag som tidlegare er bestått, kan vera uttrykk for sviktande motivasjon og andre omstende i ungdomstida. Dei vaksne er no tilbake i skulen med ny forståing og motivasjon og bør få ein ny sjanse som kan vera avgjerande for ny utdanning og vidare karriere.
- For vaksne som ønskjer å satsa full tid på vidaregåande opplæring, og som er avhengige av studielån som livsopphald under utdanning, har det i tillegg vore eit moment å få opplæring i alle faga og dermed få tilstrekkeleg timegrunnlag for fullt lån/stipend.

Hordaland vidarefører tidlegare ordning ut skuleåret 2015/ 2016

Den nye f § 4-11a blokkerer for det tilbodet vaksne har hatt til å ta opp att fellesfag og programfag som er bestått tidlegare og som no er del av vaksenopplæringa. Vaksne er i den nye føresegna vist til privatistutdanning og privatisteksamen for å ta opp att fag. Dette alternativet har ein kostnad som kan vera eit direkte hinder for ufaglærte vaksne med ein pressa økonomi.

Hordaland fylkeskommune har som nokre andre fylkeskommunar valt å halda på høvet til å ta opp att fag som elev i den ordinære vidaregåande skulen og som deltakar i vaksenopplæringa også for inneverande skuleår. Dei nye føresegnene var ikkje godt nok kjent og markert i inntaksapparatet då inntaket vart gjennomført. Elevar og deltakarar vart gjort kjent med endringane etter skulestart. Fylkeskommunane har soleis valt å skjerma desse brukarane for endringane. I vaksenopplæringa vil inntaket i januar og komande haust følgja det nye regelverket.

Notat

Dato: 21.12.2015
Arkivsak: 2015/8565-9
Saksbehandlar: oydzien

Til: Utval for opplæring og helse
Fylkesutvalet

Frå: Fylkesrådmannen

Svarbrev Bygningsgruppen i Bergen

Vedlagt følger svarbrev frå Bygningsgruppen i Bergen datert 18.12.2015 ved. søknad om etablering av Yrkesskolen for Bygg og Anlegg i Bergen (YBA).

Til: Styret i Bygningsgruppen – Bergen

Kopi: Utdanningsdirektoratet, Hordaland Fylkeskommune,
NHO Hordaland, LO Hordaland, Unionen fagforening,
Bergen Næringsråd

Dato: 18.12.2015
Deres ref.: Brev 3.12.2015
Vår ref.:

Ad søknad om etablering av Yrkesskolen for Bygg og Anlegg i Bergen (YBA)

Vi viser til brev av 3. desember 2015 fra Bygningsgruppen i Bergen vedrørende søknad om etablering av Yrkesskolen for Bygg og Anlegg i Bergen (YBA), og vil i det følgende gi våre kommentarer til dette.

EBA Vestenfjelskes søknad om etablering av YBA er basert på den virkelighetsbeskrivelsen og de intensjoner Stortinget la til grunn da godkjenningsgrunnlaget for friskoler i juni i år ble utvidet til også å omfatte yrkesfag:

- Yrkesfagopplæringen foregår allerede i tett samarbeid mellom skolen og bransjene, blant annet gjennom lærlingeordningen
- Utdanning i regi av bransjene, med alternativt og supplerende tilbud, vil være et positivt supplement til utdanningen av nye fagarbeidere

Basert på dette har vi søkt om etablering av en friskole med inntil 150 plasser, fordelt med 90 plasser på VG1 (Bygg- og Anleggsteknikk) og 60 plasser på VG2 (Byggteknikk). For elever som fullfører VG2 i fag som entreprenørbransjen etter spør, og som oppfyller gitte minstekrav til karakterer og fravær, vil vi legge til rette for at utdanningsløpet fullføres frem til fagbrev med lærlingeplasser i våre medlemsbedrifter. Det kan nevnes at det både i Hordaland og på landsbasis er stor underdekning på aktuelle kandidater til læreplass innen betongfaget. Uten at vi kan se at fylkeskommunen (-e), har gjort tilstrekkelige tiltak for å få ungdom over til de fagområder hvor det faktisk er for få lærlinger.

EBA Vestenfjelske har søkt om oppstart av YBA fra og med skoleåret 2016 – 2017. Som følge av at Utdanningsdirektoratet har opplyst at det ikke kan ventes godkjenning av søknaden før innen 1. april 2016, vil tidspunkt for oppstart derfor av praktiske årsaker måtte utsettes til skoleåret 2017 – 2018. Det vil innen den tid ha funnet sted en avklaring på om gjeldende modell for yrkesutdanningen blir endret. Dersom den for bygg og anlegg blir endret til en særløpsstruktur/vekslingsmodell fra 2017, blir YBA tilpasset til dette i samarbeid med bedriftene, og er ytterligere aktuell.

Vi registrerer det som positivt at Bygningsgruppen ikke vil ha problemer med å støtte et utdanningstilbud i regi av YBA for elever som velger betongfaget.

EBA Vestenfjelske og entreprenørenes opplæringskontor Byggopp i Hordaland har i likhet med Bygningsgruppens medlemmer et godt samarbeid med Hordaland fylkeskommune. Dette samarbeidet vil bli videreført også etter at YBA er etablert som alternativt og supplerende tilbud til utdanning ved de fylkeskommunale videregående skolene. YBA vil således ikke rokke ved det gode samarbeidet, men snarere styrke vårt felles mål om utdanning av flest mulige og dyktige fagarbeidere.

Bygningsgruppen uttaler også frykt for at etablering av YBA vil kunne rokke ved et «positivt omdømmeskifte» for bygg- og anleggsgag. Dessverre støttes ikke oppfatningen av at et «positivt omdømmeskifte» er på gang i nasjonale undersøkelser som nylig er gjengitt i pressen, ref. bl.a. <http://www.klassekampen.no/article/20151130/ARTICLE/151139997>, men at det heller er omslaget i konjunktorene som leder flere ungdommer inn mot bygg og anlegg. Vi mener tvert i mot at etablering av friskoler som YBA nettopp vil kunne bidra til å gjenreise den generelle respekten for og attraktiviteten til bygg- og anleggsgagene, hvilket også har vært lovgivers intensjon med å tillate alternative og supplerende tilbud innen yrkesfag.

EBA Vestenfjelskes søknad om etablering av YBA vil når godkjenning foreligger bli lagt frem for behandling og vedtak på et årsmøte i foreningen, der ikke minst prosjektets økonomiske bærekraft vil være et viktig tema. Både tidsperspektivet for Utdanningsdirektoratets behandling av søknaden samt den interne beslutningsprosessen hadde for vår del avgjørende betydning for at vi valgte å begrense informasjon om søknaden til våre egne medlemsbedrifter og til ledere helt til topps i vårt arbeidsgiversystem, samt i arbeidstakerorganisasjoner lokalt. Tilbakemeldingene både fra medlemsbedriftene og organisasjonene har så langt vært positive.

Da Utdanningsdirektoratet i august sendte søknaden på høring til Hordaland fylkeskommune, ble det med basis i oppgitt høringsfrist antatt at høringsuttalelsen kom til å bli avgitt av det daværende opplærings- og helseutvalget og fylkesutvalget i Hordaland fylkeskommune – og at det med bakgrunn i den politiske sammensetningen disse organene da hadde ikke ville få spesiell oppmerksomhet i mediene. Imidlertid endret forutsetningene for høringsprosessen i Hordaland fylkeskommune seg på en måte som gjorde YBA-søknaden politisk kontroversiell, og dermed også til en mediasak.

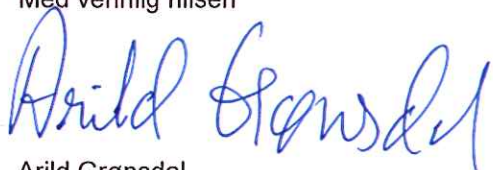
Vi har med andre ord ikke hatt noe å skjule, men har bevisst ikke søkt offentlighet om saken eller involvert andre bransjeforeninger før det faktisk foreligger en godkjenning og en beslutning i EBA Vestenfjelskes styrende organer om å starte YBA.

I ettertid ser vi at informasjon godt kunne ha vært gitt til øvrige bransjeforeninger på et tidligere tidspunkt, uten at det endrer sakens realiteter. Sett i denne sammenheng er det påfallende at Bygningsgruppen selv hverken har kontaktet oss for informasjon om YBA ei heller har vi mottatt kopi av den uttalelsen fra opplæringskontorene av 18. november som det refereres til.

Avslutningsvis vil vi igjen understreke at vår søknad er utarbeidet i tråd med de forutsetninger og intensjoner landets lovgivende forsamling har lagt til grunn for godkjenning av friskoler med yrkesfag. Fylkeskommunene er i denne anledning gitt adgang til å uttale seg om dimensjonering i forhold til etablerte tilbud på sektoren. Når fylkesutvalget i Hordaland, i motsetning til Opplærings- og helseutvalget, avga en negativ uttalelse, vil vi kunne dokumentere at dimensjoneringsaspektet har vært underordnet en generell og ideologisk begrunnet motstand mot at private aktører, herunder en bransjeforening som EBA Vestenfjelske, skal kunne tilby et alternativt og supplerende tilbud til de fylkeskommunale videregående skolene.

Vårt ønske og forventning er dermed at søknaden om etablering av YBA blir godkjent, og at skoleprosjektet blir realisert i god dialog med så vel Hordaland fylkeskommune som øvrige interessenter.

Med vennlig hilsen

Arild Grønsdal

Styreleder i EBA, Vestenfjelske avdeling

NotatDato: 21.12.2015
Arkivsak: 2015/10391-4
Saksbehandlar: birhau

Til:	Utval for opplæring og helse Fylkesutvalet
Frå:	Fylkesrådmannen

Spørsmål til revisjon av lokal forskrift om inntak og formidling- justert svar

Fylkesrådmannen viser til møte i fylkesutvalet 19.11.15, sak PS 287/15, der Tom-Christer Nilsen (H) stilte slikt spørsmål:

"Er bestemmelsen om fortrinnsrett for elever som har gått ved en skole tidligere år i tråd med opplæringslovens regler om inntak?"

Under handsaminga av meldinga i fylkesutvalet 3. desember 2015 gjorde fylkesrådmannen merksam på at det i eit seinare møte vil kome justert svar på spørsmål til revisjon av lokal forskrift om inntak og formidling (RS 199/15).

Fylkesrådmannen har vore i kontakt med Fylkesmannen i Hordaland om spørsmålet om opplæringslova § 6-33 om inntak til vidaregåande skule og lokal forskrift om inntak § 5 Inntak til Vg3 studiespesialiserande programområde. Nedanfor er svaret frå fylkesmannen i Hordaland sitert:

«Vi viser til henvendelsen om tolking av forskrift til opplæringsloven § 6-33 om inntak til vidaregåande opplæring i forhold til lokal forskrift om inntak § 5 Inntak til Vg3 studiespesialiserande programområde:

Søklar til Vg3 studiespesialiserande programområde har rett til å halde fram på same skule der Vg2 er fullført dersom han/ho har kompetanse frå Vg2 og har søkt som fulltidselev etter inntaksforskrifta. Føresetnaden er at det vert søkt om inntak påfølgjande år, og at den skulen der han/ho har fullført Vg2 på er første prioritet.

Spørsmålet er om den lokale forskriften er i samsvar med opplæringsloven med forskrifter. Det går fram av opplæringsloven § 3-1 sjette ledd at søkere har rett til inntak til ett av tre alternative utdanningsprogram på Vg1 som de har søkt på, og til to års vidaregåande opplæring innanfor utdanningsprogrammet. Retten til inntak og forskriftens kapittel 6 gjelder i forhold til hele opplæringstilbudet fra fylkeskommunen der søkeren er bosatt, og eventuelt plasser som fylkeskommunen har kjøpt i andre fylker.

Inntak til Vg3 og rangering av søkere avgjøres etter forskrift til opplæringsloven § 6-28 til § 6-39. I følge forskriften § 6-33 om rangering av søkere, så skal elevplassene fordeles etter poeng utregnet på grunnlag av forskriften § 6-34 dersom det er flere søkere til et trinn enn det er elevplasser i tilbudet fra fylkeskommunen. Denne rangeringen er ikke knyttet til inntak på en skole, men til opplæringstilbudet som fylkeskommunen gir totalt sett.

Loven og forskriftene gir elevene ingen rettigheter i forhold til valg av skole. Det følger av forskriften § 6-2 at den lokale forskriften som fylkeskommunen er pålagt å fastsette, skal inneholde regler om hvordan inntaket skal gjennomføres, blant annet om inntaksområder og fordeling av elever geografisk på skoler. Ut fra dette kan fylkeskommunen selv bestemme om elevgrupper f. eks. skal få fortrinnsrett til bestemte skoler. Forutsetningen er selvsagt at elevens rett etter § 3-1 sjette ledd er ivaretatt.

Fylkesmannen kan på bakgrunn av denne gjennomgangen ikke se at den lokale forskriften § 5 er i strid med opplæringsloven med forskrifter når det gjelder inntak. Vi vil understreke at Fylkesmannen ikke er en godkjenningmyndighet i forhold til den lokale forskriften om inntak, men kun gir en tolkning av hvordan loven er å forstå på dette området.

Selv om loven og forskriftene ikke gir rettigheter til elever i forhold til valg av skole, må fylkeskommunens fordeling av elevene på de enkelte skolene likevel ta høyde for elevens rett til å komme inn på utdanningsprogram på Vg1 og tilhørende programområder på Vg2 og Vg3. Fylkeskommunen må også holde seg innenfor alminnelige forvaltningsrettslige regler som blant annet gir forbud mot usaklig forskjellbehandling.»

NotatDato: 05.01.2016
Arkivsak: 2015/10949-2
Saksbehandlar: sunschu

Til: Fylkesordføraren

Frå: Fylkesrådmannen

Tillegg til sak om fylkeskommunale observatørar i styra ved private skular

Det følgjer av friskolelova § 5-1 at Hordaland fylkeskommune som vertsfylke har rett til å ha observatørar i styra til frittstående skular i fylket. Ordlyden i reglen er som følgjer:

«§ 5-1. Styret

Som øvste ansvarlege organ skal kvar skole ha eit styre. Skolen sitt styre skal oppnemnst i samsvar med det rettsgrunnlaget skolen blir driven etter.

Rett til å vere til stades på møte i styret, til å seie meininga si og få denne tilført protokollen, har:

a) ein representant oppnemnd av vertskommunen når det gjeld ein grunnskole, ein representant oppnemnd av fylkeskommunen når det gjeld ein vidaregåande skole, [...]»

Ordninga med observatørar i styra har eksistert lenge, sjå Lov om tilskot til private grunnskular og private skular som gjev vidaregåande opplæring (privatskulelova) av 14. juni 1985 § 17.

Det er ikkje fastsett frå sentralt hald kven som skal representere vertsfylket, dette kan både vere representantar frå politisk hald eller administrativt tilsette i vertsfylket. Dei siste periodane har Hordaland fylkeskommune nytta administrativt tilsette som observatørar. Dette er ei ordning som har fungert godt og som dei frittstående skulane har gjeve gode tilbakemeldingar på. Rolla til observatørane er ikkje spesifisert i lova, og heller ikkje i forarbeida. I odelstingsproposisjon nr 33 (2002-2003) punkt 15.1.4 vert det framheva at det er viktig med demokratisk representasjon i skulen. Samstundes vert det understreka at skulen har ein rettmessig trong til å verne om sin eigenart. I høyringa hadde nokre høyringsinstansar spelt inn at det ville vere betre om vertsfylka fekk røysterett i styra. Dette vart avvist av departementet, av omsyn til fridomen til dei frittstående skulane. Framlegget vart karakterisert som eit inngrep i fridomen til dei frittstående skulane som ville vere i strid med føremålet med lova.

Observatørstatus i styra kan verte utfordrande, ved at ein vil kunne få opplysningar underlagt teieplikt, som til dømes forretningshemmelegheiter. Dette vil observatøren ha teieplikt om, uansett om det er ein politisk representant eller administrativt tilsett observatør.

Ein føremon med administrativt tilsette som observatørar er den informasjonsutvekslinga som går føre seg i samband med styremøta. Fleire av dei frittstående skulane er med i vårt inntakssystem Vigo, og her har både dei frittstående skulane og administrasjonen hatt nytte av kontakten via observatørane. Vidare har den fylkeskommunale PP-tenesta òg eit ansvar for elevane på dei frittstående skulane. Her har det at observatøren har vore administrativt tilsett med kjennskap til rutinar og systemet, vore ein føremon for å sikre at elevane får rettane sine oppfylt, uavhengig av kva skule dei går på. Det same kan ein seie om informasjonsutveksling om eksamensavvikling. Det er det offentlege som står for ein stor del av eksamensavviklinga, og her har både skulane og fylkesadministrasjonen nytt godt av informasjonsutveksling. Kjennskapen til detaljane i inntakssystemet, eksamensavviklinga, PP-tenesta og liknande er det dei administrativt tilsette som har.

På bakgrunn av det gode samarbeidet og fridomen til skulane, tilrår fylkesrådmannen at ordninga med å nytte administrativt tilsette som observatørar i styra til dei frittstående skulane vert vidareført.

NotatDato: 07.12.2015
Arkivsak: 2014/10030-62
Saksbehandlar: hilruns

Til:	Opplærings- og helseutvalet Administrasjonsutvalet
Frå:	Fylkesrådmannen

Samorganisering av Årstad vgs/Bjørgvin, Lønborg vgs og Åsane vgs**Bakgrunn for saka****Oppfølging av vedtak i skulebruksplanen og vedtak om vaksenopplæringscenter**

Prosjekt for bygging av ein ny vidaregåande skule i Åsane er sett i gang. «Nye Åsane vgs» som etter noverande plan skal takast i bruk i 2020 er planlagt med 1085 elevar pluss lærlingar, vaksenopplæring og fengselsundervisning, i alt ca 1400 brukarar av skulen sine tilbod. Den nye skulen vil innehalde programområde henta frå noverande Åsane vgs, Årstad/Bjørgvin, Lønborg og U.Pihl, samt SS frå Knarvik vgs og SS frå Tertnes vgs. Planen er omfattande og krev mange delprosjekt som må realiserast før «Nye Åsane vgs» kan stå klar, jf. s. 2 i utgreiinga. Vedtaka i skulebruksplanen inneber at Lønborg vgs skal gå inn som del av Åsane vgs, og fagtilboda helsesekretær og helseservice skal overførast frå Årstad vgs/Bjørgvin.

Vedtak om vaksenopplæringscenter i HFK, sak FT – 45/15, pkt 2, inneber at Åsane vgs skal vere vaksenopplæringscenter for yrkesfag med regionalt ansvar. Åsane vgs har etter dette ansvar for handverks-, industri-, helse- og oppvekstfag for Bergen, Nordhordland og kommunane Fusa, Samnanger og Os. Ny senterstruktur vert innført frå 01.01.2016 og gjennomført fortløpande så raskt som dei formelle og praktiske tilhøva ligg til rette for dette.

Deler av fagtilbodet innan helse- og oppvekst som i dag held til i Bjørgvinbygget, skal flytte til Årstad vgs i 2016. Samstundes vert det lagt til rette for at fagtilbod innan HO som skal høyre under Åsane vgs, får flytte frå Bjørgvinbygget til Åsane vgs frå det same tidspunktet i 2016. Gjennom samlokalisering av HO frå Årstad vgs/Bjørgvin, Lønborg vgs og Åsane vgs frå hausten 2016 oppnår ein å samle eit større fagmiljø og får dermed høve til å sikre betre samanheng mellom fag for elevane og større breidde i høve til å velje fag.

Heimel

Fylkesrådmannen har etter vedtak i OPHE følgjande fullmakt:

1	Der det ligg føre vedtak om framtidig fysisk skulesamanslåing, har fylkesrådmannen fullmakt til å sette i verk ei administrativ samanslåing. OPHE skal informerast med melding når arbeid med administrativ samanslåing vert starta.
----------	--

Fylkesdirektør opplæring har fullmakt til å vedta organisasjonsendringar som ikkje medfører endring i budsjetttrammene ved dei vidaregåande skulane, jf. fullmaksreglement pkt 2.1 pr 01.06.15.

I tråd med denne fullmakta vert leiarstruktur og stillingsplan for den samorganiserte eininga utarbeidd.

Fylkesrådmannen vedtek:

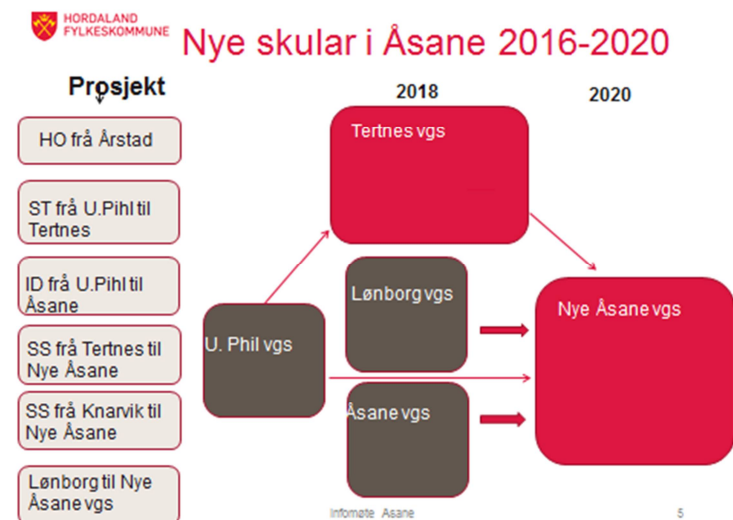
- Åsane vgs vert etablert som vaksenopplæringscenter med regionalt ansvar frå 01.08.16.
- Lønborg vgs vert samorganisert med Åsane vgs til ei økonomisk-administrativ eining frå 01.08.2016.
- Helsesekretær og helseservice vert flytta frå Årstad vgs/Bjærgvin og administrativt lagt under Åsane vgs frå 01.08.2016.
- Programområdet HO flyttar frå Lønborg vgs til Åsane vgs frå 01.08.16 slik at elevar og tilsette vert samlokalisert. Ordinære elevar i vidaregåande opplæring vert då samla ved Åsane vgs, og dette vert innarbeidd i søkekatalogen for 2016/17.
- Særskilt tilrettelagt opplæring (HTH) vert framleis lokalisert på Åsane vgs.
- Vaksenopplæring og lærlingar vert lokalisert på Lønborg vgs frå 01.08.16 som del av Åsane vgs. Tannhelsesekretærfaget skal vere ved Åsane vgs av omsyn til rom og utstyr.
- Modulbygg vert sett opp ved Åsane vgs for å sikre nødvendig romkapasitet fram til nybygget er ferdig i 2020. Dersom modulbygg ikkje let seg realisere til rett tid eller i tilstrekkeleg omfang, må det eventuelt finnast løysingar ved leige av areal og/eller redusert elevtal for ein periode.

Implementering av vedtak om vaksenopplæringscenter og samorganisering og samlokalisering som ledd i arbeidet med Nye Åsane vgs for Lønborg vgs – Årstad vgs / HO Bjærgvin – Åsane vgs

Vedtak

Oppfølging av vedtak i skulebruksplanen

Prosjekt for bygging av ein ny vidaregåande skule i Åsane er sett i gang. «Nye Åsane vgs» som etter noverande plan skal takast i bruk i 2020 er planlagt med 1085 elevar pluss lærlingar, vaksenopplæring og fengselsundervisning, i alt ca 1400 brukarar av skulen sine tilbod. Den nye skulen vil innehalde programområde henta frå noverande Åsane vgs, Årstad/Bjærgvin, Lønborg og U.Pihl, samt SS frå Knarvik vgs og SS frå Tertnes vgs. Planen er omfattande og krev mange delprosjekt som må realiserast før «Nye Åsane vgs» kan stå klar:

Vedtak om vaksenopplæringscenter i HFK

Åsane vidaregåande skule er etter vedtak i sak FT – 45/15, pkt 2 vaksenopplæringscenter for yrkesfag med regionalt ansvar:

2	<p>Fylkesrådmannen går inn for at det for området Stor-Bergen vert etablert tre vaksenopplæringscenter</p> <ul style="list-style-type: none"> – Sotra vidaregåande skule: kommunane Sund, Fjell, Øygarden og Askøy – Åsane vidaregåande skule som vaksenopplæringscenter for handverks-, industri-, helse- og oppvekstfag for Bergen, Nordhordland og kommunane Fusa, Samnanger og Os – Bergen Katedralskole som vaksenopplæringscenter for studiespesialiserte fag for Bergen, Nordhordland og kommunane Fusa, Samnanger og Os
3	<p>Ny senterstruktur vert innført frå 01.01.2016 og gjennomført fortløpande så raskt som dei formelle og praktiske tilhøva ligg til rette for dette.</p>

Fylkesutvalet legg vekt på at senterstrukturen for vaksenopplæringa skal vera funksjonell og berekraftig i høve til dei oppgåvene ansvarsområdet er sett til å løysa.

HO som tidlegare var ved Bjørgvin vgs, har frå hausten 2014 vore administrativt knytt til Årstad vgs med lokale i Bjørgvinbygget på grunn av ombygging/rehabilitering ved Årstad vgs. HO skal flyttast frå Bjørgvinbygget i 2016. Deler av tilbodet som i dag er i Bjørgvinbygget, skal flytte til Årstad vgs til skulestart hausten 2016. Det er gjort vedtak om at helsesekretær vg3 og helseservice vg2 skal til Åsane vgs (FT juni 2015). Det er dermed behov for å leggje til rette lokale for fagtilboda helsesekretær og helseservice som vert lagt under Åsane vgs frå 01.08.16.

Prinsipp i skulebruksplanen

I tillegg til behovet for praktiske løysingar allereie frå 2106, er det viktig å ta grep som inneber at ein gjennom samorganisering går i retning av å oppfylle kriteria i skulebruksplanen og legg strukturar for effektiv leiing og samordna skuleutvikling i prosessen fram til den nye skulen står ferdig. Samorganisering frå 2016 vil m.a. bidra til at ein legg til rette for:

- Større fagmiljø konsentrert til færre skular.
- Fleire val for elevane, moglegheit for meir fagleg samarbeid og utvikling for tilsette og meir effektiv ressursutnytting.
- Fagtilboda bør fordelast slik at ein unngår konkurranse mellom naboskular.
- Det er viktig å leggje til rette for skular med god blanding av tradisjonelle jente- og gutefag
- Det bør tilstrebast at skular berre skal ha ei lokalisering (dvs: samlokalisering ved eventuell samanslåing).
- Ny skule- og tilbodsstruktur bør redusere presset i driftsøkonomien, m.a. ved færre skular, samling av fagtilbod, fylte klassar og betre utnytting av kapasitet på verkstader og av lærekrefter.

Målsettingar for samorganisering frå hausten 2016

Ut frå kriteria i skulebruksplanen er det skissert meir konkrete målsettingar for samorganiseringa:

- Gode prosessar og tiltak som ledd i arbeidet med etablering av ny skule
- Samle større fagmiljø
  - Samlokalisere HO Åsane, Lønborg og Årstad/Bjørgvin
  - Kontinuitet og breidde i fagtilbod for elevar
  - Breidde i tilbodet ved å samle påbyggsklassar
- Gjennomføre vedtak om VO-senter
  - Samlokalisere administrasjon og stor del av undervisning
  - Fordele undervisningstilbod ut frå omsyn til personalet og behov for lab/verkstad/utstyr
- Godt arbeidsmiljø, samle personalet og leggje til rette for samarbeid om utvikling av fagtilbod og ny skule/kulturbygging / identitet
- Stabil løysing fram til innflytting i nytt skulebygg
- Minst mogleg «pendling mellom studiestader»
- Kostnader på lågast moglege nivå

Delprosjekt Åsane – Lønborg – Årstad vgs/Bjergvin

Prosjektet «Nye Åsane vidaregåande skule 2020» vart presentert på eit ope møte 02.09.15 for alle tilsette ved skulane Åsane, Lønborg, Årstad/Bjergvin, U. Pihl, Tertnes og Knarvik. Her vart det peika på at ein må finne løysingar for helse og oppvekstfag frå 2016. På personalmøte 30.09.15 vart det orientert om delprosjektet for å finne løysing på situasjonen hausten 2016 i samband med at fagtilbod skal overførast frå Årstad vgs/Bjergvin til Åsane (og andre fagtilbod flyttar frå Bjergvin til Årstad). I samband med behova knytt til organiseringa av desse tilboda, har det vore vurdert om det er føremålstenleg med samanslåing av tilboda innan HO ved Åsane vgs, Lønborg vgs og Årstad/Bjergvin alt frå hausten 2016. Ei viktig målsetting er å leggje til rette for best moglege prosessar med samorganisering fram til realiseringa av «Nye Åsane vgs» i 2020. Erfaringar frå m.a. Vestfold viser at samorganisering i forkant av fysisk samlokalisering er positivt for arbeidet med å etablere ein ny skule. I tillegg til felles arbeid med programmering av ny skule, gir samorganisering gode høve for prosessar knytt til fagleg samarbeid, kulturbygging og pedagogisk utvikling.

Omfang og lokalisering

Arbeid med å kartlegge kva som er moglege og mest føremålstenlege løysingar når det gjeld plassering av klassar, programområde o.s.v. er igangsett med utgangspunkt i kriteria i skulebruksplanen. På personalmøtet 30. september vart det presentert framlegg til løysing(ar), og det vart lagt opp til innspel frå skulane (leiinga, AMU/hovudverneombod, tillitsvalde) og dialog om vegen vidare. Dei personalmessige konsekvensane vert vurdert kontinuerleg med sikte på å ta vare på alle på ein god måte, jf. kriteria ovanfor og omstillingsreglane.

Tilgjengeleg areal er Lønborg vgs og Åsane vgs, og det er ein føresetnad at arealet må utvidast ved bruk av modulbygg. Når det gjeld rombehov og plassering av tilbod frå august 2016, er samla lokalisering av desse tilboda særleg vurdert (i alt ved dei tre skulane):

Vaksenopplæring	16 grupper
Lærlingopplæring	10 grupper
HO-tilbodet	13 grupper
TO-tilbodet	3-4 grupper – HTH 2 grupper a 4 elevar ved Åsane vgs – HTA 1 gruppe ved U. Pihl
Påbyggstilbodet	4 grupper (1 gruppe ved Lønborg vgs og 3 grupper ved Åsane vgs)

Det er ønskeleg med 4 klasser PÅ (3 klasser Vg3 PÅ og 1 klasse Vg4 PÅ) av omsyn til breidde i fagtilbod for elevane. Avgrensa romkapasitet kan eventuelt ha som konsekvens at det kan verte reduksjon i elevplassar, noko som enkelte år også kan kome som følgje av lågare elevsøknad.

Løysingar byggjer på bruk av Lønborg vgs og Åsane vgs med tillegg av modulbygg fram til «Nye Åsane» står ferdig, og ulike alternativ har vore vurdert. Plassering av modulbygg Lønborg og/eller Åsane har vore ei problemstilling, då det ikkje vil vere plass til alle tilboda i dei noverande bygga. Frå 2018 må det i tillegg vere plass til tilboda frå U. Pihl vgs.

Andre alternativ som har vore med i vurderingane er bruk av rom ved U. Pihl vgs, leige av ein etasje i Bjergvinbygget, samt andre leigeareal som er ledige i Åsane. Forslag som inneber store auka kostnader til investering/ombygging for perioden fram til nybygg er ferdig, har ein gått bort frå. Likeeins vil ein unngå at det vert fleire ulike lokasjonar. Den rimelegaste løysinga er å ha modulbygg berre på ein stad. Ein tek sikte på å halde omstillings- og flyttarbeid på eit rimeleg nivå, samstundes som det er ønskeleg med løysing som kan vere akseptabel fram til nybygget er ferdig. Vurderingane tek omsyn til det å samle fagleg miljø, samle fagtilboda for elevane med særleg omsyn til HO og PÅ, tomtemessige, økonomiske og praktiske vurderingar. Konklusjonen er at det er modulbygg ved Åsane vgs som er mest tenleg. Kostnader til modulbygg må haldast innanfor vedteken budsjetttramme.

Prosess

Informasjon og medverknad er avgjerande i omstillingsarbeidet, og vi gir her ei kort oversikt over prosessen så langt:

- Felles informasjonsmøte onsdag 2. september i Torgstuen, Åsane.

- Møte med representantar for leiinga, tillitsvalde og hovudverneombod ved Lønborg vgs, Åsane vgs, Årstad vgs/Bjørgvin, U. Pihl vgs 28.09.15 kl 14.30, Wigandgården
- Informasjonsmøte for tilsette onsdag 30. september kl. 14.30 - 15.30, Åsane vgs. Opplæringsavdelinga i samarbeid med Eigedom, leiinga ved dei involverte skulane og omstillingstillitsvald.
- Informasjons- og drøftingsmøte konsernnivå 21. oktober 2015
- Møte omstillingsutval for Lønborg vgs, Åsane vgs, Årstad vgs/Bjørgvin, U. Pihl vgs 11.11.15 kl 08.00-09.30 på Lønborg vgs. Deltakarar: Representantar for leiinga ved skulane, tillitsvalde og hovudverneombod. Seksjonsleiar fellestenester, regionleiar, fylkeshovudverneombod og omstillingstillitsvald.
- Informasjons- og drøftingsmøte konsernnivå 25. november 2015
- Informasjons- og drøftingsmøte lokalt opplæringsavdelinga 02. desember 2015
- Administrativ avgjerd november/desember 2015
- Møte i omstillingsutval 15.12.15 kl 14.30 på Åsane vgs.
- Melding til politisk nivå om administrativt vedtak etter fullmakt, jf. OPHE 18.08.15
- Melding til HAMU februar 2016

Plan for omstilling og medverknad inkl. møteplan og oppgåver i prosjektet er skissert for skuleåret 2015/16.

Personalmessige konsekvensar vaksenopplæringscenter og stillingsplan vgs

Det er planlagt for at vaksenopplæringscenteret skal vere etablert under Åsane vgs frå 01.08.16 med ein avdelingsleiar som er med i Åsane vgs si leiargruppe. Senterfunksjonen vert etablert med i alt 5,5 årsverk. I tillegg til avdelingsleiar vert det rådgjevarstillingar med oppgåver i tråd med senterfunksjonen.

Vaksenopplæringscenteret ved Åsane vgs er tenkt lokalisert på Lønborg vgs. fram til nybygget for «Nye Åsane» er ferdig i 2020. Dimensjonering av undervisningspersonalet tek utgangspunkt i at det er i alt 16 grupper som skal ha undervisning innan vaksenopplæring.

Ut frå at det same talet på elevgrupper i vidaregåande opplæring vert lagt til grunn for samorganisering og samlokalisering, ser ein ikkje større endringar når det gjeld stillingsplan/fag- og timefordeling enn det vil kunne vere ut frå endringar som følgje av elevsøknad i eit «normalår».

Ved samorganiseringa tek ein sikte på å oppnå noko betre tilhøve for tilsette enn i dag. Tilbodet til elevane kan gjennom samorganisering bli betre gjennom breiare programfagtilbod enn det som er tilfellet i dag. Ved gjennomføring av vedtak om VO-senter ved Åsane vgs, ville det vere ei ulempe både fagleg og økonomisk at Lønborg vgs ville vere ei svært lita eining med vidaregåande opplæring for ordinære elevar. Av same grunnar er det ikkje tilrådeleg at helsesekretær og helseservice held fram i Bjørgvinbygget etter at delar av HO-tilbodet flyttar til Årstad. Små einingar gjer det vanskeleg å byggje opp årsverk til heile stillingar utan at medarbeidarar må pendle/ha fleire arbeidsstader. Som ledd i personalarbeidet vert det gjennomført kompetansekartlegging og individuelle samtalar med personalet for å leggje grunnlag for gode prosessar og ny organisering.

Leiarstruktur

Leiinga ved Åsane vgs vil få tilført stilling som avdelingsleiar vaksenopplæring. Der skular har fleire lokasjonar er det behov for leiarressurs i større grad enn der alle tilbod er lokalisert i eitt felles bygg. I prosjekt – og omstillingsfasen er det behov for styrking av leiarressursar for å sikre både dagleg drift, programmering og oppfølging av byggjeprojekt og omstillingsprosessar. Det er i denne fasen særleg viktig at leiarstrukturen ivaretek representasjon frå leiinga ved dei involverte skulane.

Det vil på denne bakgrunnen vere tenleg å ha ein mellombels leiarstruktur fram til innflytting i ny skule. Endeleg leiarstruktur for Nye Åsane vgs vert planlagt ut frå samla storleik og kompleksitet slik skulen vil vere frå 2020. Leiarstrukturen må vere avklart for å kunne implementere ønska romstruktur i programmeringa.

Leiarstrukturen ved Åsane vgs kan vidare kome inn under eventuelle endringar som følgje av semje knytt til forhandlingane på fylkesnivå hausten 2015. Her er utdrag frå protokoll i tilknytning til forhandlingane:

Etter fellesmøte var partane samde om følgjande:

Det vert sett ned ei arbeidsgruppe som ser på dei tre kategoriane av storleik på skolane i HFK. Grappa skal vurdere kva for skolar som skal ligge i kva kategori, med bakgrunn i storleik og kompleksitet. Partane skal vidare sjå på organiseringa av den pedagogiske leiinga ved dei store skolane. Arbeidet bør vera ferdigstilt i god tid før lønsoppgjeret 2016.

Partane ser at skoleleiarar ved skolar som er inne i store omstillingar og byggeprosessar i samband med Skolebruksplanen, opplever at organisering av skolen vert meir komplisert og arbeidskrevjande. Desse leiarane får større arbeidsbelastning. Det vert sett ned ei arbeidsgruppe for å sjå på system for eventuell godtgjering eller frigjering av tid for desse leiarane. Arbeidet skal vera ferdigstilt innan utgangen av 2015.

Leiarstruktur og stillingsplan vert utarbeidd innan dei gjeldande modellane for skuleleiing og innan vedtekne budsjettrammer.

Ut frå kartlegging, innspel og vurderingar ligg følgjande konklusjonar til grunn for vidare arbeid:

- Åsane vgs vert etablert som vaksenopplæringscenter med regionalt ansvar frå 01.08.16.
- Lønborg vgs vert samorganisert med Åsane vgs til ei økonomisk-administrativ eining frå 01.08.2016.
- Helsesekretær og helseservice vert flytta frå Årstad vgs/Bjørgvin og administrativt lagt under Åsane vgs frå 01.08.2016.
- Programområdet HO flyttar frå Lønborg vgs til Åsane vgs frå 01.08.16 slik at elevar og tilsette vert samlokalisert. Ordinære elevar i vidaregåande opplæring vert då samla ved Åsane vgs, og dette vert innarbeidd i søkekatalogen for 2016/17.
- Særskilt tilrettelagt opplæring (HTH) vert framleis lokalisert på Åsane vgs.
- Vaksenopplæring og lærlingar vert lokalisert på Lønborg vgs frå 01.08.16 som del av Åsane vgs. Tannhelsesekretærfaget skal vere ved Åsane vgs av omsyn til rom og utstyr.
- Modulbygg vert sett opp ved Åsane vgs for å sikre nødvendig romkapasitet fram til nybygget er ferdig i 2020. Dersom modulbygg ikkje let seg realisere til rett tid eller i tilstrekkeleg omfang, må det eventuelt finnast løysingar ved leige av areal og/eller redusert elevtal for ein periode.

Notat

Dato: 18.12.2015
Arkivsak: 2015/9824-4
Saksbehandlar: birhau

Til: Utval for opplæring og helse

Frå: Fylkesrådmannen

Moglegheit for å byggje Nye Åsane vgs som Vardeprosjekt

Fylkesrådmannen viser til møte i Utval for opplæring og helse 29. september 2015, der representanten Rasmus Laupsa Rasmussen sette fram følgjande forslag under Open time:

«Det fremmes en sak der en vurderer muligheten for å bygge «Nye Åsane vgs som Vardeprosjekt. Saken skal fremmes så raskt som mulig, og senest innen fristen anbudsprosessen krever».

Anbudsrundane for Nye Åsane videregående skole kjem etter planen i andre kvartal 2016.

Opplæringsavdelinga vil i god tid før anbuds konkurransen vert lagt ut, greie ut om det er mogleg å gjere Nye Åsane videregående skole til eit Vardeprosjekt. Ved vurderinga av om det er aktuelt med Vardeprosjekt, vil fylkesrådmannen leggje til grunn at dei ulike prosessane inkludert bygging og tidspunkt for oppstart av skulen ikkje skal verte forseinka som følgje av deltaking i Vardeprosjekt. Vidare vil det og vere ein føresetnad at eit Vardeprosjekt ikkje fører til auka kostnader for skulebygget.

Notat

Dato: 09.12.2015
Arkivsak: 2015/12395-1
Saksbehandlar: oydziem

Til: Utval for opplæring og helse
Fylkesutvalet

Frå: Fylkesrådmannen

Notat vedkomande innføring og utvikling av Visma Flyt Skole

Denne meldinga inneheld eit notat som er utarbeidd av Vigo IKS som informasjon til fylkeskommunane om status på utviklinga og innføringa av nytt skuleadministrativt system, Visma Flyt Skole.

Notatet er tenkt brukt til å informere politikarar, administrativ leiing i fylkeskommunen og medlemmar av det lokale innføringsprosjektet.

Notat

Prosjekt:	Utvikling og innføring av Visma Flyt Skole (VFS)
Til:	Fylkeskommunene
Kopi:	Prosjektledere Visma Flyt Skole
Fra:	Vigo IKS v/Brynjulf Bøen, daglig leder
Dato:	7. desember 2015
Sak:	Status på utviklingen og innføringen av Visma Flyt Skole (VFS)

Innhold

INNLEDNING	2
BAKGRUNN FOR ANSKAFFELSEN AV NYTT SKOLEADMINISTRATIVT SYSTEM.....	2
GJENNOMFØRT ARBEID SÅ LANGT	3
STATUS PÅ INNFØRINGEN OG SENTRALE UTFORDRINGER.....	3
ØKONOMISKE RAMMER OG STATUS	4
FORVENTEDE NYTTEEFFEKTER/GEVINSTER	4

Innledning

Formålet med dette notatet å informere om bakgrunn for, status, og de viktigste sidene ved utviklingen og innføringen av Visma Flyt skole (VFS).

VFS er et felles skoleadministrativt system som vil innføres i alle fylkeskommuner i Norge inkludert Oslo kommune. VFS skal tas i bruk av over 500 skoler, og vil ha over 600 000 brukere nasjonalt da lærere, elever og foresatte vil få tilgang til løsningen i tillegg til dagens brukere. Et skoleadministrativt system er et av de viktigste verktøyene i en fylkeskommune, da skolene vil være fullt og helt avhengig av systemet for å kunne planlegge, gjennomføre og administrere skolehverdagen på en effektiv og god måte. VFS skal understøtte over 60 arbeidsprosesser som dekker alt fra etablering av utdanningstilbud til utskrift av vitnemål/kompetansebevis.

Utviklingen og innføringen av VFS er et av Norges største pågående IT-prosjekter i offentlig sektor.

Bakgrunn for anskaffelsen av nytt skoleadministrativt system

18 av 19 fylkeskommuner inkludert Oslo kommune benytter skoleadministrative systemene SATS og Extens som i dag leveres av samme leverandør (IST). Dagens systemer er utdaterte og vil i løpet av kort tid ikke lenger supporteres av leverandøren. De 18 fylkeskommunene måtte derfor ut på anbud for å anskaffe et nytt skoleadministrativt system. Nordland fylkeskommune (som i dag benytter systemet iSkole) deltok også i anskaffelsen.

Det er en rekke utfordringer med dagens systemer som har medført et ønske om fornyelse og forbedring. Dette inkluderer blant annet:

- Skoleadministrative arbeidsoppgaver er preget av mye manuelt dobbeltarbeid. Skolene taster f.eks. manuelt inn de samme dataene i flere systemer pga. mangelfulle integrasjoner
- Det er stor variasjon i anvendelsen av skoleadministrative systemer. Det har vært lagt lite vekt på å skape ensartede skoleadministrative prosesser på tvers av fylkeskommuner. Økt standardisering vil forbedre kvaliteten på skoleadministrasjon.
- Informasjonssikkerheten er ikke tilfredsstillende i dagens systemer, og det er ikke tilfredsstillende støtte for å håndtere sensitive personopplysninger
- Styringsinformasjon og ledelsesrapportering kan forbedres ved hjelp av standardisert begrepsbruk, bedre datakvalitet og felles systembruk
- Kostnadene knyttet til forvaltning, drift og vedlikehold vil kunne reduseres på sikt ved at alle 19 fylkeskommuner kun benytter ett felles sentralt system istedenfor 19 lokale systemer.

På grunn av disse utfordringene ble det iverksatt et prosjekt for å anskaffe et nytt skoleadministrativt system i regi av Vigo IKS. Vigo IKS (interkommunalt selskap) eies av fylkeskommunene og er etablert for blant annet å ivareta utvikling av fylkeskommunenes IT-systemer innen videregående opplæring.

Gjennomført arbeid så langt

Det har vært en lang prosess frem til systeminnføringen. Figuren viser hvilke faser prosjektet har vært igjennom og hvor vi er i dag.

- **Forstudien** kartla dagens skoleadministrative prosesser, identifiserte utfordringer knyttet til disse, samt definerte fremtidens behov for nytt skoleadministrativt system.
- **Forprosjektet** forberedte anskaffelsen av det nye systemet.
- **Anskaffelsen** ble gjennomført i oktober 2012 – desember 2013. Visma vant konkurransen og kontrakten mellom Vigo IKS og Visma ble signert 16. desember 2013.
- **Systemutvikling og -innføring** inkluderer utviklingen og innføringen av Visma Flyt Skole. Denne fasen startet i januar 2014 og vil etter gjeldende plan ferdigstilles i 2017.

Status på innføringen og sentrale utfordringer

Utviklingen av VFS har pågått siden januar 2014, og ifølge prosjektets opprinnelige plan skulle VFS innføres i alle fylkeskommuner i løpet av 2017. Det har imidlertid oppstått forsinkelser i prosjektet på grunn av at VFS har vært mer omfattende og komplisert å utvikle enn først antatt.

VFS er et omfattende system og består av mange funksjonelle moduler med ulik kompleksitet. På mange områder fungerer systemet på en god måte, mens det på enkelte komplekse områder har vært utfordrende å utvikle funksjonalitet med tilfredsstillende kvalitet. Det er de komplekse delene som har medført forsinkelser. Derfor har det vært gjennomført en rekke ekstraordinære tiltak denne høsten for å identifisere hvilke endringer som må gjøres i prosjektet.

De ekstraordinære tiltakene har gitt resultater og partene har nå kommet til en enighet om veien videre. Det er identifisert og iverksatt tiltak som skal bidra til bedre kvalitet i systemet. I tillegg er det identifisert tiltak som skal sikre et tettere og mer effektivt samarbeid mellom Vigo IKS og Visma. Endringene i prosjektet har medført at fremdriftsplanene må oppdateres. Visma skal legge frem en revidert fremdriftsplan 14.12.2015.

På grunn av de ovennevnte utfordringene er det usikkert om prosjektet vil kunne innføre VFS i alle fylkeskommuner i henhold til opprinnelig plan. Foreløpige anslag (som skal revideres) er:

- Innføring av VFS i Hordaland fylkeskommune (pilotfylke) høsten 2016
- Innføring av VFS i resten av fylkeskommunene i perioden våren-høsten 2017
- Innføring av VFS i Oslo kommune høsten 2017

Økonomiske rammer og status

Tabellen nedenfor viser prosjektets overordnede økonomiske rammer fordelt på utvikling og innføring, samt drift, vedlikehold og support. Tallene viser status per 2.10.2015.

Økonomi	2014		2015		2016	2017	Totalt 2014-2017	
	Budsjett	Faktisk	Budsjett	Prognose	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Prognose
Utvikling og innføring av VFS	33 762 000	31 462 881	53 157 100	48 776 579	57 548 925	25 635 550	162 373 575	163 423 935
Drift, vedlikehold og support av VFS	0	0	0	0	11 635 659	44 800 000		

Forklaring til kostnadspostene:

- **Utvikling og innføring av VFS:** Denne kostnadsposten består av:
  - Utviklingsarbeidet som Visma utfører i henhold til fastpriskontrakten som er inngått mellom Visma og Vigo IKS. På Vismas side bidrar for tiden 95 personer i utviklingen av løsningen.
  - Vigo IKS sitt sentrale mottaksprosjekt (SMP) som består av både eksterne ressurser og frikjøpte ressurser fra fylkeskommunene. SMP skal sikre at kundens ansvar i kontrakten blir ivaretatt på områder som er felles for alle fylkeskommuner. SMP samarbeider tett med Visma i utviklingen av VFS. SMP skal videre koordinere og veilede de lokale innføringsprosjektene i fylkeskommunene for å sikre mest mulig standardisering og gjenbruk. SMP består for tiden av ca. 35 personer, men tilsvarer ca. 13 fulltidsekvivalenter da personer er leid inn med ulike frikjøpsprosenter.
- **Drift, vedlikehold og support** er kostnader som belastes fylkeskommunene (gjennom Vigo IKS) når løsningen tas i bruk i den enkelte fylkeskommune. Forsinkelsene i prosjektet vil kunne føre til at driftskostnadene skyves til senere år. Derfor vil de kunne bli noe mindre i 2016 og 2017.

På grunn av de tidligere nevnte forsinkelsene, er det stor usikkerhet mht. budsjettet for 2017. Forsinkelsen kan føre til at SMP må opprettholdes lenger og i et større omfang enn opprinnelig planlagt. Dette vil kunne øke kostnadene noe i 2017 og eventuelt bidra til nye kostnader til 2018.

Forventede nytteeffekter/gevinster

Innføringen av VFS er en vesentlig investering, men nytteeffektene/gevinstene vil også kunne være betydelige. I tillegg er det viktig å være oppmerksom på at 18 av 19 fylkeskommuner ikke hadde noe valg. Det måtte anskaffes et nytt skoleadministrativt system på grunn av at de gamle systemene snart går ut på dato.

Innføringen av ett felles skoleadministrativt system vil kunne bidra til en rekke ulike gevinster:

- VFS vil være et støtteverktøy som understøtter alle de skoleadministrative prosessene, fra etableringen av utdanningstilbud til utskrift av vitnemål/kompetansebevis. Ett felles system vil bidra til at alle videregående skoler i Norge vil jobbe mer likt når det gjelder å administrere et skoleår og sikre at eleven får den utdanningen han/hun har krav på. Mer ensartede prosesser reduserer variasjon, fører til færre feil, og bidrar til bedre kvalitet i skoleadministrasjon.
- VFS vil erstatte totalt 10 ulike systemer nasjonalt, og i gjennomsnitt 5 systemer per fylke. Dette vil bidra til at fylkene vil få færre systemer å forholde seg til, både fra et brukerståsted og med hensyn til drift og forvaltning.

- I dag er det ca. 340 integrasjoner nasjonalt når det gjelder dataoverføringer mellom dagens skoleadministrative systemer og andre systemer. Prosjektet vil kunne redusere dette antallet med 60-70 %, noe som vil redusere kompleksitet og kostnader knyttet til drift og forvaltning av disse integrasjonene.
- VFS vil integrere og samle data ett sted (istedenfor fem systemer i mange fylker), og vil tilrettelegge bedre samhandling mellom lærer, elev og foresatt blant annet ved bruk av mobile enheter. VFS vil være tilgjengelig på PC-er, nettbrett, smarttelefoner.
- Arbeidsprosesser vil kunne effektiviseres gjennomføre færre manuelle dataoverføringer mellom ulike systemer og høyere grad av automatisering. Dette vil kunne frigjøre tid fra administrasjon til pedagogiske aktiviteter.

Avslutningsvis er det viktig å påpeke at innføringen av VFS får konsekvenser på tvers av hele fylkeskommunen. Dette inkluderer utdanningsavdelingen, HR-avdelingen, økonomiavdelingen og arkivfunksjoner. Det lokale innføringsprosjektene i fylkeskommunene må derfor håndteres som et organisasjonsutviklingsprosjekt med vesentlig involvering av ledelse, mellomledere og berørte sluttbrukere. Fylkeskommunene må ha en forsvarlig organisering av lokalt innføringsprosjekt som sikrer tilgang på ressurser med god kompetanse på og erfaring med prosjektledelse, endringsledelse og gevinstrealisering. Det er videre helt avgjørende at fylkeskommunen tar ansvar for å gjennomføre en gevinstrealiseringsprosess for å kunne sikre at organisasjonen er motivert og i stand til å håndtere de endringer som følger av VFS, herunder realisere planlagte gevinster.

Arkivnr: 2015/10949-1
Saksbehandlar: Birthe Andersen Haugen

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Utval for opplæring og helse	92/15	10.11.2015
Utval for opplæring og helse	4/16	14.01.2016

Fylkeskommunale styremedlemmer i private skular

Samandrag

Fylkeskommunen sin rett til å vere representert i styra ved dei frie skulane er heimla i friskulelova § 5-1 a. Ein representant oppnemnd av vertsfylket er gjeven rett til å vere til stades på møte i styret, til å seie meininga si og få denne tilført protokollen. Styret sine oppgåver er regulert i friskulelova § 5-2.

I delegasjonsreglementet til Hordaland fylkeskommune er fullmakta til å nemne opp ein representant til styret når det gjeld skular som er godkjende etter friskulelova § 2-1 bokstavane a-i (vidaregåande skular), lagt til Opplærings- og helseutvalet.

Med utgangspunkt i fylkeskommunen sitt ansvar som skuleeigar og plikter og rettar som det medfører overfor friskulane, meiner fylkesdirektør opplæring at det er viktig at fylkeskommunen nemner opp styremedlemmer og følgjer opp ansvaret sitt i styra.

Forslag til vedtak

Frå 01.01.16 vert følgjande oppnemnt som styremedlemmer ved dei frie vidaregåande skulane i Hordaland fylke:

Framnes kristne vidaregåande skule: Regionleiar Annbjørg Laupsa
Danielsen vidaregåande skole og Danielsen intensivgymnas: Seksjonsleiar Linda Farestveit
Krokeide vidaregåande skole: Seksjonsleiar Torbjørn Mjelstad
Rudolf Steinerskolen i Bergen: Regionleiar Sissel Øverdal
Metis Akademiet Bergen: Regionleiar Sissel Øverdal
Bergen Private Gymnas: Regionleiar Sissel Øverdal
Sonans Bergen: Regionleiar Sissel Øverdal
Kongshaug musikkgympnas: Seksjonsleiar Birthe Haugen
Hop vidaregåande skole: Regionleiar Hillevi Runshaug
St. Paul gymnas: Regionleiar Hillevi Runshaug
Steinerskolen på Skjold: Seksjonsleiar Nina Ludvigsen

Saksprotokoll i Utval for opplæring og helse - 10.11.2015

Representanten **Katrin Innvær Ankervold** sette fram følgjande forslag på vegner av AP/KRF/SV/R/SP:

«Utsett saken til første ordinære møte i OPHE. Vurdere politisk representasjon i styret.»

Røysting

Utsettingsforslaget vart samrøystes vedteke.

Vedtak

Saka vert utsett til første ordinære møte i OPHE. Vurdere politisk representasjon i styret.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Svein Heggheim
fylkesdirektør opplæring

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 21.10.2015

Bakgrunn for saka:

Fylkeskommunen sin rett til å vere representert i styra ved dei frie skulane er heimla i friskulelova § 5-1 a). Ein representant oppnemnd av vertsfylket er gjeven rett til å vere til stades på møte i styret, til å seie meininga si og få denne tilført protokollen.

Styret sine oppgåver er regulert i friskulelova § 5-2.

«Styret sine oppgåver.

Styret har den øvste leiinga av skulen og skal sjå til at skulen blir driven i samsvar med gjeldande lover og forskrifter.

Styret skal:

- a) sjå til at elevar i opplæringspliktig alder som blir tekne inn ved skulen, får oppfylt retten til grunnskuleopplæring, og melde frå til foreldra og heimkommunen til elevar som over lengre tid ikkje møter fram til undervisninga utan lovleg grunn,
- b) fastsetje storleiken på skulepengane,
- c) vedta budsjett og rekneskap for skulen,
- d) fastsetje inntaks- og ordensreglement for skulen,
- e) fremje saker om flytting etter § 3-3 første ledd og bortvising etter § 3-10 andre ledd,
- f) ha ansvar for at skulen har ei forsvarleg økonomi- og rekneskapsforvaltning,
- g) sjå til at offentlege tilskot og skulepengar kjem elevane til gode,
- h) sjå til at offentlege krav og føresetnader for verksemda blir oppfylte.
- i) sørge for å ha rett og nødvendig kompetanse i verksemda. Styret skal ha eit system som gir undervisningspersonale, skuleleiarar og personale med sær oppgåver ved skulen høve til nødvendig kompetanseutvikling, med sikte på å fornye og utvide den faglege og pedagogiske kunnskapen og å halde seg orienterte om og vere på høgde med utviklinga i skulen og samfunnet.
- j) tilsetje dagleg leiar.
- k) drøfte den årlege rapporten om tilstanden i skulen som er utarbeidd etter tredje ledd. Styret skal ha eit forsvarleg system for vurdering av om krava i gjeldande lover og forskrifter, og føresetnadene for godkjenninga blir oppfylte. Styret skal ha eit forsvarleg system for å følgje opp resultatane frå desse vurderingane og nasjonale kvalitetsvurderingar som departementet gjennomfører med heimel i § 7-2 tredje ledd. Som ein del av oppfølgingsansvaret skal det utarbeidast ein årleg rapport om tilstanden i skulen knytt til læringsresultat, fråfall og læringsmiljø. I andre saker enn dei som følgjer av andre og tredje ledd, kan styret med 2/3 fleirtal delegere avgjerdsretten»

Framnes Kristne vidaregåande skule

Framnes tilbyr utdanningsprogramma studiespesialisering og idrettsfag. Det er Indremisjonsforbundet og Indremisjonssamskipnaden som driv skulen. Skulen ligg i Norheimsund i Hardanger. Skulen er godkjend etter friskulelova §2-1a) og skal drive verksemda si på religiøst grunnlag.

Steinerskolen i Bergen

Steinerskolen sitt vidaregåande trinn gjev studiekompetanse tilsvarende dei studieførebuande utdanningsprogramma. Elevane får i tillegg til generell studiekompetanse læring og utvikling i musikk, kunst, handverk og friluftsliv. Skulen ligg på Storetveit i Bergen. Rudolf Steinerskolen i Bergen driv verksemda på grunnlag av ei anerkjent pedagogisk retning, jf. friskulelova § 2.1 b).

Danielsen vidaregåande skole

Danielsen vidaregåande skole tilbyr utdanningsprogramma studiespesialisering og helse- og oppvekstfag. Ein kan også ta påbygg til generell studiekompetanse ved skulen. Skulen er godkjend etter friskulelova § 2-1a) og skal drive verksemda si på religiøst grunnlag. Skulen held til i Bergen sentrum.

Danielsen intensivgymnas

Danielsen Intensivgymnas er godkjend etter friskulelova, som gir skulen eksamensrett. Skulen tilbyr kurs der elevane får standpunktkarakter.

Krokeide videregående skule

Krokeide videregående skule ligg i Bergen ca 2,5 mil frå sentrum. Skulen tilbyr yrkesretta vidaregåande opplæring for personar med fysiske eller psykiske funksjonsutfordringar eller lærevanskar. Skulen har tilbod innan elektrofag og service og samferdsel. Skulen er eigd av LHL (Landsforeningen for hjerte- og lungesyke). Skulen er godkjend etter friskulelova § 2.1 f).

Metis Akademiet Bergen

Skulen tilbyr følgjande utdanningsprogram: Studiespesialisering, media og kommunikasjon, service og samferdsel, påbygging til generell studiekompetanse og studiespesialisering med toppidrett. Skulen har lokale i Bergen sentrum. Skulen er godkjend etter friskulelova.

Bergen Private Gymnas

Skulen tilbyr utdanningsprogramma media og kommunikasjon, musikk, dans og drama og studiespesialisering. Skulen har lokale i Bergen sentrum. Skulen er godkjend etter friskulelova.

Sonans videregående skole

Skulen tilbyr utdanningsprogrammet studiespesialisering. Skulen har lokale i Bergen sentrum. Skulen er godkjend etter friskulelova.

Kongshaug Musikkgymnas

Kongshaug Musikkgymnas er ein kristen vidaregåande skule med utdanningstilbod i musikk under utdanningsprogrammet musikk, dans, drama. Skulen har internat. Skulen held til på Lepsøy i Os kommune. Skulen er godkjend etter friskulelova .

Hop videregående skole

Hop videregående skole på Askøy utanfor Bergen tilbyr eit særskilt tilrettelagt opplæringstilbod på Vg1 Teknisk og industriell produksjon, Vg1 Design og handverk og Vg2 Industriteknologi. Skulen er eigd av Blå Kors og driv si verksemd på religiøst grunnlag. Skulen er godkjent etter friskulelova § 2.1 a).

St. Paul videregående skole

St Paul videregående skole tilbyr studiespesialiserande utdanningsprogram. Skulen held til i Bergen sentrum. Skulen er godkjent etter friskulelova § 2-1a) og skal drive verksemda si på religiøst grunnlag.

Steinerskolen på Skjold

Skuletilbodet er for ungdom som av ulike grunnar ikkje finn seg til rette eller kan gjere seg nytte av det tradisjonelle vidaregåande opplæringstilbodet. Alle elevane har individuell opplæringsplan. Skulen er godkjent etter friskulelova § 2-1b).

Oppnemning av fylkeskommunale styremedlemmer

I delegasjonsreglementet til Hordaland fylkeskommune er fullmakta til å nemne opp ein representant til styret når det gjeld skular som er godkjende etter friskulelova §2-1 bokstavane a-i (vidaregåande skular), lagt til Opplærings- og helseutvalet. I perioden januar 2014 til dags dato har det vore oppnemnd fylkeskommunale styrerepresentantar til alle dei frie skulane. Styrerepresentanene har anten vore rektorar ved vidaregåande skular eller tilsette ved opplæringsavdelinga. Skulane melder tilbake at det av konkurranseomsyn er mest hensiktsmessing at tilsette ved opplæringsavdelinga er styrerepresentantar.

Med utgangspunkt i fylkeskommunen sitt ansvar som skuleeigar og plikter og rettar som det medfører overfor friskulane, meiner fylkesdirektør opplæring at det er viktig at fylkeskommunen nemner opp styremedlemmer og følgjer opp ansvaret sitt i styra.

Fylkesdirektør opplæring foreslår at følgjande vert oppnemnt som styremedlem ved dei frie vidaregåande skulane i Hordaland fylke:

Framnes kristne vidaregåande skule: Regionleiar Annbjørg Laupsa
 Danielsen vidaregåande skole og Danielsen intensivgymnas: Seksjonsleiar Linda Farestveit
 Krokeide vidaregåande skole: Seksjonsleiar Torbjørn Mjelstad
 Rudolf Steinerskolen i Bergen: Regionleiar Sissel Øverdal
 Metis Akademiet Bergen: Regionleiar Sissel Øverdal
 Bergen Private Gymnas: Regionleiar Sissel Øverdal

Sonans Bergen: Regionleiar Sissel Øverdal
Kongshaug musikkgyrnas: Seksjonsleiar Birthe Haugen
Hop videregående skole: Regionleiar Hillevi Runshaug
St. Paul gymnas: Regionleiar Hillevi Runshaug
Steinerskolen på Skjold: Seksjonsleiar Nina Ludvigsen

Arkivnr: 2015/1090-106

Saksbehandlar: Tor Ivar Sagen Sandvik, Stig Aasland

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Yrkesopplæringsnemnda	31/15	30.11.2015
Utval for opplæring og helse	101/15	03.12.2015
Fylkesutvalet	323/15	03.12.2015
Fylkestinget	92/15	08.12.2015
Utval for opplæring og helse	5/16	14.01.2016
Fylkesutvalet		29.01.2016

Tilstandsrapport vidaregåande opplæring 2014/15

Samandrag

Etter opplæringslova § 13-10 pliktar alle kommunar og fylkeskommunar å utarbeide ein årleg rapport om tilstanden i opplæringa, knytt til læringsresultat, fråfall og læringsmiljø. Rapporten skal drøftast av skuleeigar, som i Hordaland fylkeskommune er Fylkestinget.

Forslag til innstilling

Fylkestinget tek *Tilstandsrapport vidaregåande opplæring 2014/15 for Hordaland fylkeskommune* til orientering.

Saksprotokoll i Yrkesopplæringsnemnda - 30.11.2015

Forslag til innstilling

Fylkestinget tek *Tilstandsrapport vidaregåande opplæring 2014/15 for Hordaland fylkeskommune* til orientering.

Tilråding frå Yrkesopplæringsnemnda:

Fylkestinget tek *Tilstandsrapport vidaregåande opplæring 2014/15 for Hordaland fylkeskommune* til orientering.

Saksprotokoll i Utval for opplæring og helse - 03.12.2015

Utvalsleiar **Emil Gadolin** sette fram følgjande forslag:

«Saka vert utsett til neste møte i OPHE».

Røysting

Gadolin sitt utsetjingsforslag vart samrøystes vedteke.

Innstilling

Saka vert utsett til neste møte i OPHE.

Saksprotokoll i fylkesutvalet - 03.12.2015

Saka var utsett i utval for opplæring og helse, og vart difor ikkje behandla.

Innstilling til fylkestinget

Det ligg ikkje føre innstilling frå fylkesutvalet. Saka vart utsett i utval for opplæring og helse. Fylkesutvalet behandla difor ikkje saka.

Saksprotokoll i fylkestinget - 08.12.2015

Saka vart utsett i utval for opplæring og helse, og vart ikkje behandla i fylkesutvalet. Fylkestinget behandla difor ikkje saka.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Svein Heggheim
fylkesdirektør opplæring

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Vedlegg

1. Tilstandsrapport vidaregåande opplæring 2014/15

Fylkesrådmannen, 20.10.2015

Etter opplæringslova § 13-10 pliktar alle kommunar og fylkeskommunar å utarbeide ein årleg rapport om tilstanden i opplæringa, knytt til læringsresultat, fråfall og læringsmiljø. Rapporten skal drøftast av skuleeigar, som i Hordaland fylkeskommune er Fylkestinget. Målet er at tilstandsrapporten skal vere eit godt grunnlag for vurdering, debatt og dialog, og gi skuleeigar eit godt grunnlag for kvalitetsutvikling.

I tillegg til å omtale læringsresultat, fråfall og læringsmiljø, er rapporten bygd ut med dei prioriterte tiltaksområda klasseleiing, vurdering for læring og bruk av IKT i læringsarbeidet, spesialpedagogisk arbeid og vidaregåande opplæring for vaksne.

Til grunn for rapporten ligg ulike datakjelder, dokumentasjon, kunnskap og faglege vurderingar frå tilsette på skulane og i opplæringsavdelinga. Dei kvantitative tala i rapporten bygger på data frå Skoleporten, SSB, Vigo og analyseverktøyet PULS.

Auka læringsutbytte og fullføring er hovudmålet for den vidaregåande opplæringa i Hordaland fylkeskommune. All pedagogisk verksemd ved skulane skal bygge opp under hovudmålet. Frå klasserom og verkstad til kontor og andre arenaer skal vi følgje opp kva elevane skal lære, vite kva dei har lært og kva ein gjer når dei ikkje lærer det som er forventa til ulike tidspunkt. Det er sett inn styrka innsats for betre gjennomføring gjennom:

- Tidleg og systematisk innsats for å identifisere elevar som står i fare for å ikkje fullføre
- Tett oppfølging og tilpassa opplæring med fokus på meistring og motivasjon

Gjennomføring over fem år

Den nasjonale satsinga Ny GIV starta i 2010, der hovudmålet var å få fleire ungdomar til å fullføre og bestå vidaregåande opplæring. Det blei i samband med prosjektet utarbeidd eit indikatorsett for å vurdere tilstand og måloppnåing i arbeidet med å auke gjennomføringa. Ein av desse var *gjennomføring*, som viser prosentdel ungdomar som fullfører og består opplæringa innan fem år etter at dei begynte i vidaregåande opplæring.

For kullet som starta på Vg1 første gong i 2009, er det totalt 69,5 % av elevane i dei offentlege vidaregåande skulane i Hordaland som har fullført med vitnemål eller fag-/sveinebrev i løpet av fem år. Dette utgjer ein auke på 0,6 prosentpoeng frå 2008-kullet.

Prosentdel som fullfører og består er høgare blant elevar som går studieførebuande utdanningsprogram enn blant elevar som går yrkesfaglege utdanningsprogram. Skoleporten sine tal viser høvesvis 79,1 % og 60,5 %. Det samla snittet for dei studieførebuande utdanningsprogramma (Studiespesialisering, Idrettsfag og Musikk, dans og drama) er likevel ikkje heilt rett, då elevar i planlagde løp mot grunnkompetanse blir rekna med i talet for studieførebuande utdanningsprogram. Desse blir registrerte som sluttarar. Dei reelle fullføringstala for studiespesialisering er 85,5 %, Idrettsfag 91,8 % og Musikk, dans og drama 88,7 %. Prosentdel sluttarar er høvesvis 4,5 %, 1,8 % og 4 %.

Som tidlegare år ser vi at Hordaland framleis har ein større del elevar på yrkesfag som fullfører og består enn nasjonalt snitt, med ein differanse på tre prosentpoeng. Samtidig er det 20,3 % av yrkesfagelevane som sluttar, og over 10 % som framleis er i vidaregåande opplæring, fem år etter at dei starta på Vg1. Nærare 9 % av elevane manglar eitt eller fleire fag, eller har ikkje greidd fag- eller sveineprøva.

Av alle Hordalandselevane som starta på Vg1 første gong i 2009, har 15,6 % av dei slutta i løpet av femårsperioden, samanlikna med 16,4 % nasjonalt. Her er det store skilnader frå utdanningsprogram til utdanningsprogram. Jamført med prosentdel elevar som fullfører og består, er det inga overrasking at det er fleire elevar som sluttar på yrkesfag enn det er på studieførebuande. Idrettsfag er det utdanningsprogrammet som har færrest sluttarar.

Når ein ser på kva type kompetanse elevane som starta på eit yrkesfagleg løp i 2009 enda med fem år seinare, er det også store skilnader mellom utdanningsprogramma. Generelt er det elevar i fag med lang fagleg tradisjon som fullfører med fag- eller sveinebrev. Samla sett på yrkesfag var det 30,4 % av elevane som fullførte med fagbrev i løpet av fem år, og 29,5 % med studiekompetanse. Av dei elevane som ikkje oppnådde studiekompetanse eller fag-/sveinebrev, er rundt 20 % registrerte som slutta, om lag 10 % er framleis i opplæring, og 9 % har fullført, men manglar eitt eller fleire fag.

Overgangen frå Vg2 til lære på yrkesfaglege utdanningsprogram er ein av dei mest kritiske overgangane med tanke på auka gjennomføring i vidaregåande opplæring. Tilgangen til læreplasser påverkar overgangen i stor grad, noko som varierer frå fylke til fylke. Tal frå 2013 viser at 35,9 % av elevane i yrkesfag gjekk over i lære etter Vg2 i Hordaland. Nasjonalt er prosentdelen 32,9. 82,6 % av lærlingane har fullført med fagbrev fem år etter at dei starta lærlingtida. 11,9 % har slutta, og 4,8 % oppnådde ikkje fagbrev. 0,7 % er framleis i lære.

Resultat for skuleåret 2014/15

Når vi ønskjer å sjå på resultat for skuleåret 2014/15, og ikkje over ein femårsperiode, nyttar vi lokale tal.

Som ved gjennomføring over fem år ser vi skilnader mellom utdanningsprogram på kor mange elevar som fullfører og består alle sine fag i løpet av eitt skuleår. Årsakene til skilnadene mellom yrkesfaglege og studieførebuande utdanningsprogram når det gjeld gjennomføring og sluttprosent, er komplekse, men kva grunnskolepoeng elevane har er ein viktig forklaringsfaktor.

Dess fleire poeng elevane kjem inn med, dess mindre blir avstanden mellom utdanningsprogramma. Elevar med mellom 45 og 50 karakterpoeng frå ungdomsskulen fullfører og består i omtrent same grad, uavhengig av kva utdanningsprogram dei går på.

Fråvær og sluttarar

Gjennomføring av eit opplæringsløp føreset at elevane er til stades i undervisninga, og vi ser ein klar samanheng mellom fråvær og ikkje vurdert (IV) i fag og sluttarar. Det er derfor viktig å ta tak i fråvær på eit tidleg tidspunkt. Dagfråværet i Hordaland er stabilt over tid, men timefråværet har gått ned om lag 2 timar skuleåret 2014/15, og det må sjåast som ei positiv utvikling etter at det har lege stabilt over fleire år.

I skuleåret 2014/15 var det over eitt prosentpoeng reduksjon i sluttarar jamført med året før. Tal registrerte sluttarar skuleåret 2013/14 var 961, medan talet for 2014/15 var 732.

Det er flest elevar som sluttar i Vg1, og dei fleste av desse er i gruppa «stort fråvær». Det er noko fleire jenter enn gutar som sluttar på Vg1, medan det er flest gutar som sluttar på Vg2. På Vg3 har dette jamna seg ut, og det er like mange gutar som jenter som sluttar. Dei vidaregåande skulane rapporterer at det er mange elevar som sluttar etter første halvårsvurdering fordi dei ikkje har fått karakter i faga, som oftast på grunn av stort fråvær.

Av dei ulike utdanningsprogramma er det i *Design og handverk*, *Restaurant- og matfag* og *Helse- og oppvekstfag* at det er flest sluttarar skuleåret 2014/15. *Idrettsfag* ligg lågast, med berre 0,7 % sluttarar dette skuleåret, etterfølgt av *Studiespesialisering* med 2,1 %.

Berre elevar som sluttar etter 1. oktober, blir talde med i statistikken over sluttarar. I 2014/15 slutta monaleg fleire elevar før denne datoen enn i 2013/14. Mange hadde sluttårsaka «Anna fråfallsårsak/ikkje oppgitt». Det kan vere ei av årsakene til reduksjon i tal på sluttarar.

Oppfølgingstenesta (OT) skal ha oversikt over alle ungdomane i målgruppa, tilby dei rettleiing og syte for at dei får tilbod om opplæring, arbeid eller andre kompetansefremjande aktivitetar. Tal frå Utdanningsdirektoratet per februar 2015 viser at 33 % av ungdomane tilmeldt OT er kome i aktivitet, medan 29 % er under oppfølging og rettleiing. 14 % er ukjende, som vil seie at OT ikkje har etablert kontakt med ungdomane og ikkje veit kva dei gjer. 24 % er avklart av OT, og er på rapporteringstidspunktet i ein

situasjon der opplæring og arbeid ikkje er aktuelt. Frå 2014 til 2015 har del ukjende ungdomar i oppfølgingstenesta gått ned frå 21 % til 14 %. Del ungdomar som har kome i aktivitet, har halde seg stabil i same periode.

Elevane sitt læringsmiljø er avgjerande for læring og inngår som ein del av kvalitetsvurderinga i opplæringa, der Elevundersøkinga er den viktigaste kjelda til informasjon om elevane sine opplevingar av eige læringsmiljø.

Førekomsten av elevar som opplever å bli mobba, var stabil i perioden 2007 til 2012, men med ein reduksjon i 2013. Gjennom Elevundersøkinga ser vi at i Hordaland rapporterer at nokre fleire elevar blir mobba i 2014 enn i 2013, ei utvikling frå 2,35 % (266 elevar) i 2013 til 2,66 % (273 elevar) i 2014. Lærlingundersøkinga for Hordaland viser at 3,4 % av lærlingane (41 lærlingar) opplever mobbing. Resultata i Hordaland skil seg ikkje ut frå nasjonalt resultat.

Som i fjor og som tidlegare forskning kring mobbing viser, finn vi også her at elevane i for liten grad informerer tilsette i skulen om problema.

Det er stadfesta gjennom omfattande forskning at innsatsen mot mobbing må vere vedvarande og forankra i heile skulesamfunnet om innsatsen skal ha effekt. Kombinert med aktiv oppfølging av rutinar og handlingsplikt nedfelt i opplæringslova, har skuleeigar og skulane godt grunnlag for å arbeide førebyggjande og framtidsretta og følgje opp situasjonen på den enkelte skule.

Tilstandsrapport

Vidaregåande opplæring
2014/15

Innhald

Innleiing	2
Samandrag	3
Mål og strategi	6
Nøkkeltal	9
Auka læringsutbytte og fullføring	12
Gjennomføring i vidaregåande opplæring	13
Auka læringsutbytte	22
Gjennomføring i læretida	24
Tiltak på fleire arenaer for å auke gjennomføringa	31
Læringsmiljø	33
Pedagogiske innsatsområde for å auke gjennomføringa	37
Spesialpedagogisk arbeid	42
Vidaregåande opplæring for vaksne	44
Vedlegg	46

Innleiing

Etter opplæringslova § 13-10 pliktar alle kommunar og fylkeskommunar å utarbeide ein årleg rapport om tilstanden i opplæringa, knytt til læringsresultat, fråfall og læringsmiljø. Rapporten skal drøftast av skuleeigar, som i Hordaland fylkeskommune er Fylkestinget. Målet er at tilstandsrapporten skal vere eit godt grunnlag for vurdering, debatt og dialog, og gi skuleeigar eit godt grunnlag for kvalitetsutvikling.

Arbeidet med kvalitet i den vidaregåande opplæringa i Hordaland fylkeskommune er forankra i system for verksemdbasert vurdering (VBV). I styringsdokumentet finn vi hovudmålet for den vidaregåande opplæringa:

Auka læringsutbytte og fullføring

For skuleåra 2013-2015 har følgjande tre tiltaksområde hatt særskilt merksemd:

- Klasseleiing
- Vurdering for læring
- Bruk av IKT i læringsarbeidet

I tillegg til å omtale læringsresultat, fråfall og læringsmiljø, er rapporten bygd ut med dei prioriterte tiltaksområda klasseleiing, vurdering for læring og bruk av IKT i læringsarbeidet, spesialpedagogisk arbeid og vidaregåande opplæring for vaksne. Som vedlegg ligg ei samla oppstilling over tiltak som er sett i verk for å redusere fråfall og auke gjennomføringa i vidaregåande opplæring i Hordaland.

Datagrunnlag, kjelder og omgrep

Tilstandsrapporten er delt inn i kapittel etter tema. Til grunn for rapporten ligg ulike datakjelder, dokumentasjon, kunnskap og faglege vurderingar frå tilsette på skulane og i opplæringsavdelinga. Dei kvantitative tala i rapporten bygger på data frå Skoleporten, SSB, Vigo og analyseverktøyet PULS.

Under følgjer ein kort presentasjon av tre viktige kjelder: Skoleporten, Elevundersøkinga og rapportering frå skulane.

Skoleporten

Skoleporten er ein sentral del av Utdanningsdirektoratet sitt kvalitetsvurderingssystem. Målet med systemet er at skular og skuleeigar skal få lett tilgang til relevant og påliteleg informasjon til det lokale kvalitetsvurderingssystemet, jf. opplæringslova § 13-10 og forskrift om verksemdbasert vurdering. Skoleporten inneheld data om læringsutbytte, læringsmiljø, gjennomføring i vidaregåande opplæring, ressursar og skulefakta.

Elevundersøkinga

Gjennom Elevundersøkinga får elevane moglegeheit til å seie kva dei meiner om høve som er viktig for trivsel og læring på skulen. Undersøkinga er eit viktig verktøy for vidareutvikling og kvalitetssikring av læringsmiljøet på skulen og inngår som ein sentral del av det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet. Elevundersøkinga blir gjennomført kvart år og er obligatorisk for Vg1. Mange skular vel også å gjennomføre undersøkinga for elevar på Vg2 og Vg3.

Ein kan lese meir om Elevundersøkinga på skoleporten.udir.no.

Følgjande forkortingar blir nytta i rapporten

Utdanningsprogram	
Kode	Beskriving
ID	Idrettsfag
MDD	Musikk, dans og drama
ST	Studiespesialisering
PB	Påbygging til generell studiekompetanse
MK	Medier og kommunikasjon
BA	Bygg- og anleggsteknikk
TIP	Teknikk og industriell produksjon
EL	Elektrofag
NA	Naturbruk
RM	Restaurant- og matfag
HO	Helse- og oppvekstfag
SS	Service og samferdsel
DH	Design og handverk
Trinn	
Kode	Beskriving
Vg1	Vidaregåande trinn 1
Vg2	Vidaregåande trinn 2
Vg3	Vidaregåande trinn 3

Rapportering frå skulane

Skulane skal i følgje forskrift til opplæringslova § 2-1 jamleg vurdere i kva grad organiseringa, tilrettelegginga og gjennomføringa av opplæringa medverkar til å nå dei måla som er fastsett i Læreplanverket og Kunnskapsløftet.

Alle skulane leverer kvart år ein tilstandsrapport til opplæringsavdelinga som ein del av VBV-systemet. Dei skulevise tilstandsrapportane skal innehalde rapportering på måloppnåing og korleis skulen vurderer si utvikling i høve til eigne målsettingar og dei prioriterte tiltaksområda i styringsdokumentet.

Hovudmålet med tilstandsvurderingsarbeidet er at skulane sjølve skal få betre grunnlag for å evaluere og planlegge sitt eige utviklingsarbeid. I tillegg er desse tilstandsrapportane ei viktig kjelde til kunnskap på skuleeigarnivå om utfordringar og arbeid med pedagogisk utvikling på skulane. Tilstandsrapportane går inn som ein integrert del av den kvalitative vurderinga i denne rapporten.

Samandrag

Etter opplæringslova § 13-10 pliktar alle kommunar og fylkeskommunar å utarbeide ein årleg rapport om tilstanden i opplæringa, knytt til læringsresultat, fråfall og læringsmiljø. Rapporten skal drøftast av skuleeigar, som i Hordaland fylkeskommune er Fylkestinget. Målet er at tilstandsrapporten skal vere eit godt grunnlag for vurdering, debatt og dialog, og gi skuleeigar eit godt grunnlag for kvalitetsutvikling.

I tillegg til å omtale læringsresultat, fråfall og læringsmiljø, er rapporten bygd ut med dei prioriterte tiltaksområda klasseleiing, vurdering for læring og bruk av IKT i læringsarbeidet, spesialpedagogisk arbeid og vidaregåande opplæring for vaksne.

Til grunn for rapporten ligg ulike datakjelder, dokumentasjon, kunnskap og faglege vurderingar frå tilsette på skulane og i opplæringsavdelinga. Dei kvantitative tala i rapporten bygger på data frå Skoleporten, SSB, Vigo og analyseverktøyet PULS.

Auka læringsutbytte og fullføring er hovudmålet for den vidaregåande opplæringa i Hordaland fylkeskommune. All pedagogisk verksemd ved skulane skal bygge opp under hovudmålet. Frå klasserom og verkstad til kontor og andre arenaer skal vi følgje opp kva elevane skal lære, vite kva dei har lært og kva ein gjer når dei ikkje lærer det som er forventa til ulike tidspunkt. Det er sett inn styrka innsats for betre gjennomføring gjennom:

- Tidleg og systematisk innsats for å identifisere elevar som står i fare for å ikkje fullføre.
- Tett oppfølging og tilpassa opplæring med fokus på meistring og motivasjon.

Gjennomføring over fem år

Den nasjonale satsinga Ny GIV starta i 2010, kor hovudmålet var å få fleire ungdomar til å fullføre og bestå vidaregåande opplæring. Det blei i samband med prosjektet utarbeidd eit indikatorsett for å vurdere tilstand og måloppnåing i arbeidet med å auke gjennomføringa. Ein av desse var *gjennomføring*, som viser prosentdel ungdomar som fullfører og består opplæringa innan fem år etter at dei begynte i vidaregåande opplæring.

For kullet som starta på Vg1 første gong i 2009, er det totalt 69,5 % av elevane i dei offentlege vidaregåande skulane i Hordaland som har fullført med vitnemål eller fag-/sveinebrev i løpet av fem år. Dette utgjer ein auke på 0,6 prosentpoeng frå 2008-kullet.

Prosentdel som fullfører og består er høgare blant elevar som går studieførebuande utdanningsprogram enn blant elevar som går yrkesfaglege utdanningsprogram. Skoleporten sine tal viser høvesvis 79,1 % og 60,5 %. Det samla snittet for dei studieførebuande utdanningsprogramma (Studiespesialisering, Idrettsfag og Musikk, dans og drama) er likevel ikkje heilt riktig, då elevar i planlagde løp mot grunnkompetanse blir rekna med i talet for studieførebuande utdanningsprogram. Desse blir registrerte som sluttarar. Dei reelle fullføringstala for studiespesialisering er 85,5 %, Idrettsfag 91,8 % og Musikk, dans og drama 88,7 %. Prosentdel sluttarar er høvesvis 4,5 %, 1,8 % og 4 %.

Som tidlegare år ser vi at Hordaland framleis har ein større del elevar på yrkesfag som fullfører og består enn nasjonalt snitt, med ein differanse på tre prosentpoeng. Samtidig er det 20,3 % av yrkesfagelevane som sluttar, og over 10 % som framleis er i vidaregåande opplæring, fem år etter at dei starta på Vg1. Nærare 9 % av elevane manglar eitt eller fleire fag, eller har ikkje greidd fag- eller sveineprøva.

Av alle Hordalandselevane som starta på Vg1 første gong i 2009, har 15,6 % av dei slutta i løpet av femårsperioden, samanlikna med 16,4 % nasjonalt. Her er det store skilnader frå utdanningsprogram til utdanningsprogram. Jamfør prosentdel elevar som fullfører og består, er det inga overrasking at det er fleire elevar som sluttar på yrkesfag enn det er på studieførebuande. Idrettsfag er det utdanningsprogrammet som har færrest sluttarar.

Når ein ser på kva type kompetanse elevane som starta på eit yrkesfagleg løp i 2009 enda med fem år seinare, er det også store skilnader mellom utdanningsprogramma. Generelt er det elevar i fag med lang fagleg tradisjon som fullfører med fag- eller sveinebrev. Samla sett på yrkesfag var det 30,4 % av elevane som fullførte med fagbrev i løpet av fem år, og 29,5 % med studiekompetanse. Av dei elevane som ikkje oppnådde studiekompetanse eller fag-/sveinebrev, er rundt 20 % registrerte som slutta, om lag 10 % er framleis i opplæring, og 9 % har fullført, men manglar eitt eller fleire fag.

Overgangen frå Vg2 til lære på yrkesfaglege utdanningsprogram er ein av dei mest kritiske overgangane med tanke på auka gjennomføring i vidaregåande opplæring. Tilgangen til læreplasser påverkar overgangen i stor grad, noko som varierer frå fylke til fylke. Tal frå 2013 viser at 35,9 % av elevane i yrkesfag gjekk over i lære etter Vg2 i Hordaland. Nasjonalt er prosentdelen 32,9 %. 82,6 % av lærlingane har fullført med fagbrev fem år etter at dei starta lærlingtida. 11,9 % har slutta og 4,8 % oppnådde ikkje fagbrev. 0,7 % er framleis i lære.

Resultat for skuleåret 2014/15

Når vi ønskjer å sjå på resultat for skuleåret 2014/15, og ikkje over ein femårsperiode, nyttar vi lokale tal.

Som ved gjennomføring over fem år, ser vi skilnader mellom utdanningsprogram på kor mange elevar som fullfører og består alle sine fag i løpet av eitt skuleår. Årsakene til skilnadane mellom yrkesfaglege og studieførebuande utdanningsprogram når det gjeld gjennomføring og sluttprosent er kompleks, men kva grunnskolepoeng elevane har er ein viktig forklaringsfaktor.

Dess fleire poeng elevane kjem inn med, dess mindre blir avstanden mellom utdanningsprogramma. Elevar med mellom 45 og 50 karakterpoeng frå ungdomsskulen fullfører og består i omtrent same grad, uavhengig av kva utdanningsprogram dei går på.

Fråvær og sluttarar

Gjennomføring av eit opplæringsløp føreset at elevane er til stades i undervisninga, og vi ser ei klar samanheng mellom fråvær og IV i fag og sluttarar. Det er derfor viktig å ta tak i fråvær på eit tidleg tidspunkt. Dagfråværet i Hordaland er stabilt over tid, men timefråværet har gått ned om lag 2 timar skuleåret 2014/15, og det må sjåast som ei positiv utvikling etter at det har lege stabilt over fleire år.

I skuleåret 2014/15 var det over eitt prosentpoeng reduksjon i sluttarar enn året før. Tal registrerte sluttarar skuleåret 2013/14 var 961, medan talet for 2014/15 var 732.

Det er flest elevar som sluttar i Vg1 og dei fleste av desse er i gruppa «stort fråvær». Det er nokre fleire jenter enn gutar som sluttar på Vg1, medan det er flest gutar som sluttar på Vg2. På Vg3 har dette jamna seg ut og det er like mange gutar som jenter som sluttar. Dei vidaregåande skulane rapporterer at det er mange elevar som sluttar etter første halvårsvurdering fordi dei ikkje har fått karakter i faga, som oftast på grunn av stort fråvær.

Av dei ulike utdanningsprogramma er det Design og handverk, Restaurant- og matfag og Helse- og oppvekstfag kor det er flest sluttarar skuleåret 2014/15. Idrettsfag ligg lågast, med berre 0,7 % sluttarar dette skuleåret, etterfølgt av Studiespesialisering med 2,1 %.

Berre elevar som sluttar etter 1. oktober blir talde med i sluttarstatistikkane. I 2014/15 slutta monaleg fleire elevar før denne datoen enn i 2013/14. Mange hadde sluttårsaka «Anna fråfallsårsak/ikkje oppgitt». Det kan vere ein av årsakene til reduksjon i tal på sluttarar.

Oppfølgingstenesta (OT) skal ha oversikt over alle ungdomane i målgruppa, tilby dei rettleiing og syte for at dei får tilbod om opplæring, arbeid eller andre kompetansefremjande aktivitetar. Tal frå Utdanningsdirektoratet, per februar 2015, viser at 33 % av ungdomane tilmeldt OT er kome i aktivitet, medan 29 % er under oppfølging og rettleiing. 14 % er ukjende, som vil seie at OT ikkje har etablert kontakt med ungdomane og ikkje veit kva dei gjer. 24 % er avklart av OT, og er på rapporteringstidspunktet i ein situasjon der opplæring og arbeid ikkje er aktuelt. Frå 2014 til 2015 har del ukjende ungdomar i oppfølgingstenesta gått ned frå 21 til 14 %. Del ungdomar som har kome i aktivitet har helde seg stabil i same periode.

Elevane sitt læringsmiljø er avgjerande for læring og inngår som ein del av kvalitetsvurderinga i opplæringa, der Elevundersøkinga er den viktigaste kjelda til informasjon om elevane sine opplevingar av eige læringsmiljø.

Førekomsten av elevar som opplever å bli mobba var stabil i perioden 2007 til 2012, men med ein reduksjon i 2013. Gjennom Elevundersøkinga ser vi at i Hordaland rapporterer nokre fleire elevar at dei blir mobba i 2014 enn i 2013, ei utvikling frå 2,35% (266 elevar) i 2013 til 2,66% (273 elevar) i 2014. Lærlingundersøkinga for Hordaland visar at 3,4 % av lærlingane (41 lærlingar) opplever mobbing. Resultata i Hordaland skil seg ikkje ut frå nasjonalt resultat.

Som i fjor og som tidlegare forskning kring mobbing viser, finn vi også her at elevane i for liten grad informerer tilsette i skulen om problema.

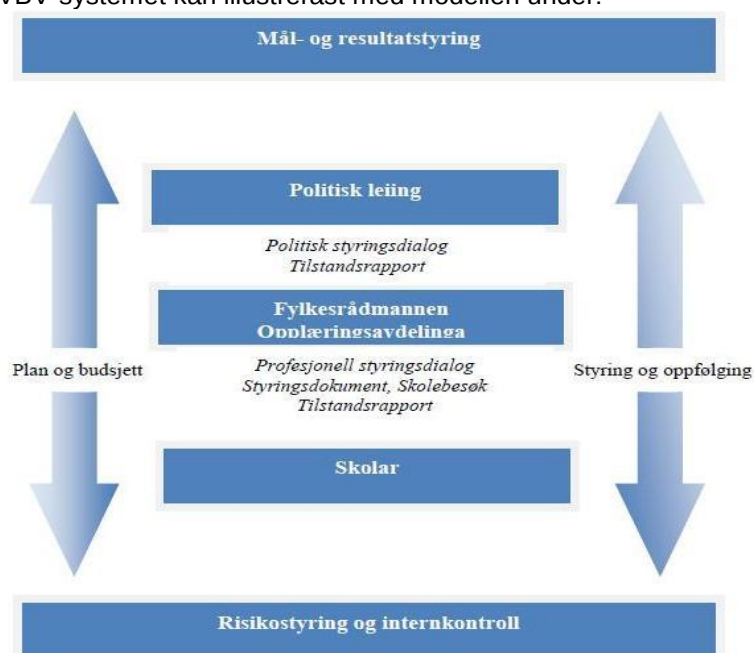
Det er stadfesta gjennom omfattande forskning at innsatsen mot mobbing må vere vedvarande og forankra i heile skulesamfunnet om innsatsen skal ha effekt. Kombinert med aktiv oppfølging av rutinar og handlingsplikt nedfelt i opplæringslova, har skuleeigar og skulane godt grunnlag for å arbeide førebyggjande og framtidsetta, og å følgje opp situasjonen på den enkelte skule.

Mål og strategi

Den overordna målsettinga for arbeidet med kvalitet i den vidaregåande opplæringa i Hordaland fylkeskommune er skildra i *Styringsdokument for det pedagogiske utviklingsarbeidet ved dei vidaregåande skulane 2013-2015*. Nytt styringsdokument for perioden 2016-2018 blir lagt fram for politisk handsaming i november 2015. Hovudmålet om auka læringsutbytte og fullføring ligg fast, og vil ligge til grunn for val av strategiar og tiltak i neste periode.

System for verksemdbasert vurdering (VBV) legg rammer for korleis skulane skal planlegge det pedagogiske utviklingsarbeidet og vurdere resultat av arbeidet.

VBV-systemet kan illustrerast med modellen under:

Figur 1: Verksemdbasert vurdering

Dei viktigaste elementa i system for verksemdbasert vurdering er

- Skuleeigar sitt styringsdokument
- Skulane sine årlege utviklingsplanar
- Skulane og skuleeigar sine tilstandsrapportar
- Oppfølging frå regionleiarane
- Årlege skulebesøk med rapport frå skuleeigar

I skuleåret 2014/15 blei det gjennomført skulebesøk på alle dei vidaregåande skulane for sjette gong. Representantar for opplæringsavdelinga møter skuleleiinga, representantar for lærarane og elevane til ein dialog om skulane sine resultat og lokale mål og tiltaksplanar. I 2011/12 blei systemet evaluert og rapport frå evalueringa blei lagt fram for Opplærings- og helseutvalet 5.6.2012.

Strategiar i vidare arbeid med kvalitetsutvikling

Klare mål

Ved skular der lærarane opplever at det er klare mål for utviklingsarbeidet, meiner dei også i større grad at utviklingsarbeidet når inn i klasserommet (AUD 5-2012, *Evaluering av system for verksemdbasert vurdering*¹). Skulane vil få større handlingsrom i utviklingsarbeidet, men det vil bli stilt tydelege forventningar til skuleleiinga om å legge til rette for involverande prosessar og arbeide systematisk med å etablere oppslutnad kring klare utviklingsmål.

Tett samhandling og oppfølging av skulane

HFK vil arbeide vidare med å utvikle samspelet mellom skuleeigar og skulenivå gjennom system for verksemdbasert vurdering. Regionleiarane planlegg og gjennomfører oppfølging av skulane sitt utviklingsarbeid i tett samarbeid med eit team av rådgivarar. Dette VBV-teamet har som oppdrag å sikre eit best mogeleg felles kunnskapsgrunnlag i oppfølginga av kvalitetsvurdering og kvalitetsutvikling i skulane.

Sikre at kvalitetsarbeid fører til utvikling av ny læringspraksis i klasserommet

Rapporten om evaluering av VBV-systemet peikar på at systemet er godt forankra hos skuleeigar og skuleleiing, men at lærarane og elevane framleis ikkje er involverte i stor nok grad. Å forankre arbeidet heilt inn i klasserommet tek tid, og det er naudsynt med tilrettelegging av tid og arenaer for samarbeid og refleksjon. Det er utfordrande å legge opp utviklings- og vurderingsarbeidet slik at det blir opplevd som relevant for det som skjer i klasserommet. Det nye styringsdokumentet for perioden 2016-18 er derfor tydelegare med omsyn til kva som er forventa av skuleleiarar, lærarar og elevar i dette viktige arbeidet.

Kontinuerlig utvikling av profesjonelt leiarskap på skuleeigar- og skulenivå

Regionleiarane samarbeider i dag tett for å sikre ei einskapleg tilnærming til leiarutvikling i HFK. Dei gjennomfører regionale leiarssamlingar to gonger i året i samarbeid med resten av opplæringsavdelinga. På samlingane møter rektorane, ass. rektorane og avdelingsleiarane for å drøfte korleis ein saman kan utvikle det pedagogiske leiarskapet i HFK.

Styrke vurderings- og evalueringskompetanse på skuleeigar- og skulenivå

Evalueringa av VBV-systemet viste at på skular der lærarane opplevde at det var lagt til rette for gode prosessar for tilstandsvurdering, opplevde dei også at utviklingsarbeidet nådde inn i klasserommet. For å få effekt av tiltaka er det viktig med tett oppfølging og evaluering undervegs. Forankring på alle nivå i organisasjonen og involvering av lærarar og elevar er viktig for å sikre måloppnåing. I tillegg til god systematikk og organisering i gjennomføring av tiltak er det viktig at dei blir evaluerte slik at arbeidet bidreg til læring og utvikling.

Tydeleg fokus og dialog kring resultat

Skuleeigar og skulane har i dag tilgang på store mengder med informasjon om skulane si verksemd. Det er behov for at både skuleeigar og skulane oppnår enda betre kvalitetssikring av data og betre analyseverktøy. Analyseverktøyet PULS gir no tilgang til eit omfattande sett av resultatindikatorar på skulenivå. Frå hausten 2016 vil PULS bli erstatta av eit nytt analyseverktøy.

Samarbeid med universitets- og høgskulesektoren om kompetanseutvikling

Skuleeigar vil legge til rette for at det blir sett i verk fleire skulebaserte etterutdanningskurs i regi av universitet/høgskular der fleire lærarar frå same skule deltek, og der deltaking på kurset inneber utprøving og utvikling av ny praksis i klasserommet. Etterutdanninga må gå inn som ein del av skulen sitt ordinære utviklingsarbeid. Aktuelle område kan vere styrking av grunnleggjande ferdigheiter i fag og vurdering for læring.

Lærande nettverk på skule- og fylkesnivå

Mange lærarar og skular gjennomfører spennande prosjekt og finn fram til gode måtar å organisere undervisning og utviklingsarbeid på. Det ligg derfor eit stort potensiale i å legge enda betre til rette for utveksling av erfaringar og deling av idear. Opplæringsavdelinga jobbar for å skape gode arenaer for både lærarar og skuleleiarar for systematisk deling og erfaringsutveksling.

Fylkeskommunalt kvalitetsnettverk blei etablert hausten 2014 på initiativ frå Forum for fylkesutdanningsssjefar (FFU) og er eit forpliktande samarbeid mellom fylkeskommunar, KS og KD for å betre gjennomføringa og auke kvaliteten i opplæringa. Oppfølging av program for gjennomføring er eit sentralt samarbeidsområde i nettverket. Arbeidet i nettverket vil konsentrere seg rundt områda:

¹ <http://www.hordaland.no/PageFiles/12471/AUD-%20rapport%20nr%205-12%20Evaluering%20av%20VBV.pdf>

- **Profesjonell leiing**
- **Profesjonell undervisning**
- **Fokus på kvalitet og samanheng i 4-årig fag og yrkesopplæring - fleksible løp og betre samarbeid mellom opplæring i skule og opplæring i bedrift**

Figur 2: Fylkeskommunalt kvalitetsnettverk.

Nøkkeltal

Hovudtrekk for skuleåret 2014/15

- Gjennomføringstalet for offentlege skular i Hordaland for femårsperioden 2009-2014 er 69,5%. Nasjonalt er talet 70,3%
- Færre får stryk og IV (ikkje vurdert) som standpunktarakter
- Fem år etter påbyrja læretid har 82,6% av lærlingane fullført med fagbrev. Nasjonalt er talet 80,6%
- HFK-utvikla lokal læreplan for innføringsklassane var klar for utprøving i Hordaland

Skuleåret 2014/15 hadde Hordaland fylkeskommune totalt 17844 elevar fordelt på 44 skular. I 2014² var det registrert totalt 4381 lærlingar, 2115 av desse var nye.

Utdanningsprogram	Tal elevar
ST	6923
HO	2045
TIP	1794
PB	1629
EL	1068
BA	803
SS	714
ID	579
NA	504
MDD	384
MK	370
RM	343
DH	329
ST med formgiving	253
Studieførebuande Vg3 medier- og kommunikasjon	81
Studieførebuande Vg3 naturbruk	25
TOTALT	17844

Tabell 1. Fordeling av elevar skuleåret 2014/15. Skoleporten

Utdanningsprogram	Lærlingar
TIP	1133
EL	950
BA	923
HO	563
SS	272
DH	218
RM	215
NA	96
MK	11
TOTALT	4381

Tabell. 2. Fordeling av lærlingar, 2014. Skoleporten.

	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Talet på elevar	17 424	17 816	18 186	18 115	17 844
Talet på lærlingar (2014)	3 939	3 986	4 176	4 355	4 381
Talet på nye lærlingar (2014)	1 874	2 048	2 130	2 099	2 115
Talet på lærarar	2 505	2 465	2 505	2 507	2 427

Tabell 3. Tal på elevar, lærlingar og lærarar 2014/15. Skoleporten

² I og med at lærlingane kan inngå lærlingkontrakt heile året, blir desse registrert per kalenderår

KOSTRA-tal (i kroner)

Dei to første kolonnane viser Hordalandstal for høvesvis kalenderåret 2013 og 2014. Tredje kolonne viser endring i prosent frå 2013 til 2014. Fjerde kolonne viser nasjonalt nivå 2014, og siste kolonne viser differanse i prosent i 2014 mellom Hordaland og nasjonalt i prosent.

		Hordaland	Hordaland	Hordaland	Nasjonalt	Hordaland vs. nasjonalt
	Nøkkelindeikator	2013	2014	2013-2014 endring i %	2014	2014
A	Brutto investeringsutgifter til videregående opplæring, per innbygger, kroner	872	1177	35 %	710	40 %
B	Netto driftsutgifter til videregående opplæring, per innbygger 16-18 år, kroner	141893	150232	6 %	156192	-4 %
C	Økonomisk belastning 510-562 videregående opplæring i skole per elev	135921	144189	6 %	147288	-2 %
D	Økonomisk belastning 521-532,559 alle utdanningsprogram per elev	73472	75834	3 %	74041	2 %
E	Økonomisk belastning 521,527,529 studieforberevende utdanningsprogram per elev	61062	63118	3 %	63635	-1 %
F	Økonomisk belastning 522-526,528,530-532 yrkesfaglige utdanningsprogram per elev	89296	92902	4 %	89580	4 %
G	Økonomisk belastning 521 utdprog Studiespesialisering per elev	58511	60301	3 %	59511	1 %
H	Økonomisk belastning 527 utdprog Idrettsfag per elev	70886	79139	12 %	70978	10 %
I	Økonomisk belastning 529 utdprog Musikk, dans og drama per elev	99819	98478	-1 %	109005	-11 %
J	Økonomisk belastning 522 utdprog Bygg- og anleggsteknikk per elev	92182	97404	6 %	94861	3 %
K	Økonomisk belastning 523 utdprog Elektrofag per elev	87973	90302	3 %	89226	1 %
L	Økonomisk belastning 524 utdprog Design og håndverk per elev	92075	99298	8 %	96103	3 %
M	Økonomisk belastning 525 utdprog Restaurant- og matfag per elev	97616	106203	9 %	98666	7 %
N	Økonomisk belastning 526 utdprog Helse- og sosialfag per elev	82625	86722	5 %	81386	6 %
O	Økonomisk belastning 528 utdprog Teknikk og industriell prod per elev	83541	85847	3 %	90014	-5 %
P	Økonomisk belastning 530 utdprog Medier og kommunikasjon per elev	85718	88523	3 %	80377	9 %
Q	Økonomisk belastning 531 utdprog Naturbruk per elev	139742	147549	6 %	128911	13 %
R	Økonomisk belastning 532 utdprog Service og samferdsel per elev	83915	86042	3 %	86875	-1 %

Tabell 4:KOSTRA-tal. SSB.

Forklaring til indikatorane A-D

A. Brutto investeringsutgifter til vidaregåande opplæring, per innbygger viser investeringsutgifter for vidaregåande opplæring, korrigert for fordelte utgifter og internsalg. Det er ein indikator for prioritering av nybygging, større utviklingstiltak.

B. Netto driftsutgifter til vidaregåande opplæring, per innbygger 16-18 år, viser driftsutgifter inkludert avskrivningar etter at driftsinntekter, som m.a. inneheld øyremerkte tilskot frå staten og andre direkte inntekter, er trekte frå. Dei resterande utgiftene må dekkast av dei frie inntektene som skatteinntekter, rammeoverføringar frå staten mv., og indikatoren viser dermed også prioritering av desse inntektene. Netto driftsutgifter er derfor eksklusiv offentlege utgifter til vidaregåande opplæring som er fordelt til private skuler.

C. Økonomisk belastning 510-562 vidaregåande opplæring i skole per elev består av netto driftsutgifter eksklusiv gjesteelevutgifter og -inntekter, dvs. indikatoren viser nettoutgiftene for funksjonane per elev, etter skulefylke uavhengig av kor elevane har si bustadsadresse.

D. Økonomisk belastning 521-532,559 alle utdanningsprogram per elev, viser nettoutgiftene for funksjonane per elev etter skulefylke, uavhengig av kor elevane har si bustadsadresse.

Dei resterande indikatorane **E-R**, viser økonomisk belastning på studieførebuande og yrkesfag, samt pr. utdanningsprogram. For meir utdjupande forklaring på indikatorane, sjå nettsidene til SSB:

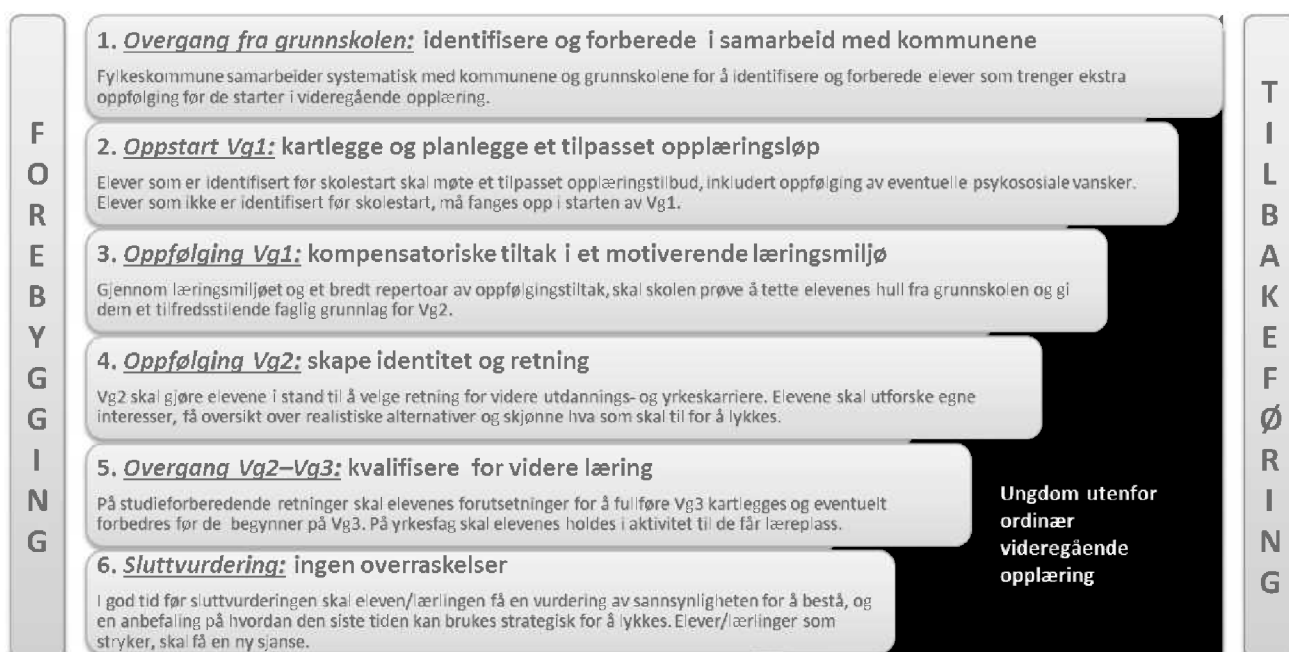
<https://www.ssb.no/statistikkbanken/vardok/StatVardokMellom.asp?maintable=Kostra2F5253C1Ko&planguage=0>

Auka læringsutbytte og fullføring

Auka læringsutbytte og fullføring er hovudmålet for den vidaregåande opplæringa i Hordaland fylkeskommune. All pedagogisk verksemd ved skulane skal bygge opp under hovudmålet. Frå klasserom og verkstad til kontor og andre arenaer skal vi følgje opp kva elevane skal lære, vite kva dei har lært og kva ein gjer når dei ikkje lærer det som er forventa til ulike tidspunkt. Det er sett inn styrka innsats for betre gjennomføring gjennom:

- Tidleg og systematisk innsats for å identifisere elevar som står i fare for å ikkje fullføre.
- Tett oppfølging og tilpassa opplæring med fokus på meistring og motivasjon.

I alt arbeidet fylkeskommunen gjer med auka fullføring er det to pilarar som er viktig. Den eine er korleis vi kan førebygge at elevar sluttar og den andre er korleis vi kan tilbakeføre dei elevane som tross alle forsøk har slutta i vidaregåande opplæring. I arbeidet med førebygging er det nokre fasar som er meir kritiske enn andre og desse blir synleggjort i rammeverket som KD utarbeidde i 2014. Dette rammeverket gir ein god oversikt over kor vi må setje inn ressursane.

Figur 3: Rammeverk for betre gjennomføring. KD

Gjennomføring i vidaregåande opplæring

Den nasjonale satsinga Ny GIV starta i 2010, kor hovudmålet var å få fleire ungdomar til å fullføre og bestå vidaregåande opplæring. Det blei i samband med prosjektet utarbeidd eit indikatorsett for å vurdere tilstand og måloppnåing i arbeidet med å auke gjennomføringa. Ein av desse var *gjennomføring*, som viser prosentdel ungdomar som fullfører og består opplæringa innan fem år etter at dei begynte i vidaregåande opplæring. Indikatoren er den einaste som følgjer eit kull gjennom heile utdanningsløpet. Dei siste tala vi har som viser kor mange som har gjennomført er kullet som starta på Vg1 i 2009. Tala for dei første kulla etter Ny GIV vil kome i 2016.

På dei neste sidene blir tal på kor stor del elevar og lærlingar som har gjennomført og bestått vidaregåande opplæring innanfor normert tid eller i løpet av fem år presentert. Tala blir også vist på utdanningsprogramnivå, og det kjem fram kva for type kompetanse – studiekompetanse eller fag-/sveinebrev – ungdomane har oppnådd. For å måle kompetanseoppnåing over fem år, må ein nytte tal frå Skoleporten og SSB.

Om fag- og yrkesopplæring blir det sett på kor stor del av elevane som går i lære frå Vg2 som gjennomfører med fag- eller sveinebrev og måloppnåing i lys av samfunnskontrakten.

For å vurdere resultat for skuleåret 2014/15 må ein nytte lokale tal som blir henta gjennom analyseverktøyet PULS. Sentrale indikatorar vil vere kor stor del elevar som bestod alle fag i skuleåret, fekk 1 og IV (ikkje vurdert), samt fråvær og sluttarar i løpet av skuleåret.

Avslutningsvis blir det sett på det ansvaret fylkeskommunen har for ungdom som havnar utanfor vidaregåande opplæring (OT-tenesta).

Liten auke i gjennomføringstala

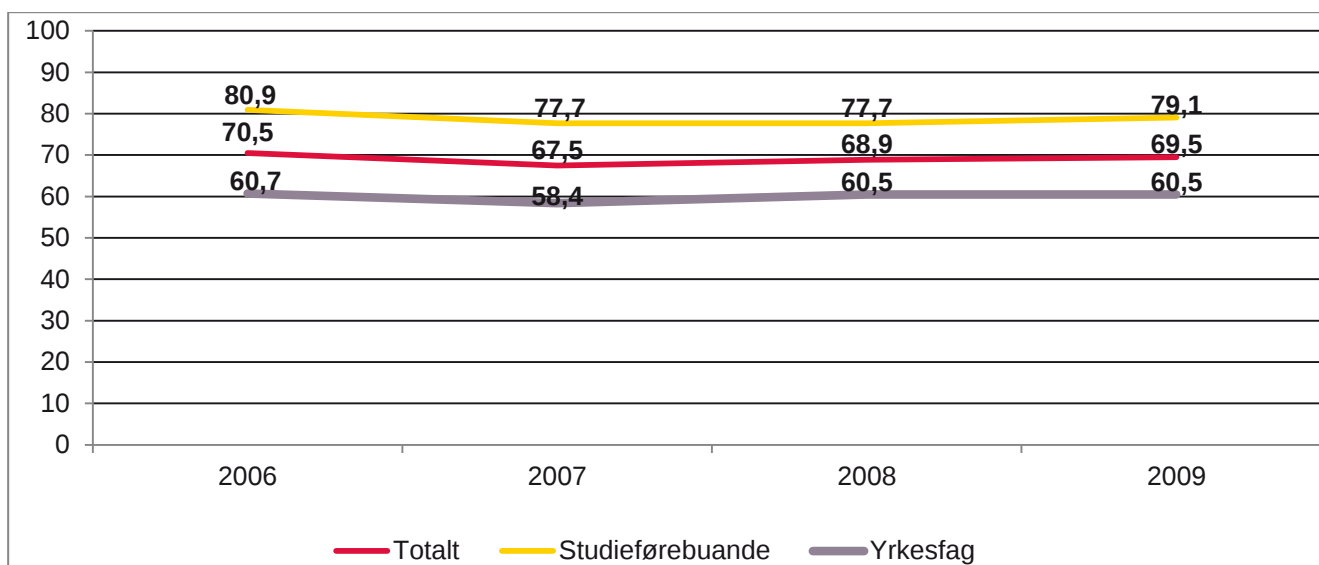
	2006-2011	2007-2012	2008-2013	2009-2014
Hordaland - offentlege skular	70,5 %	67,5 %	68,9 %	69,5 %
Nasjonalt - offentlege skular	69,1 %	68,1 %	69,9 %	70,3 %

Tabell 5: Fullført og bestått, Hordaland og nasjonalt. Skoleporten.

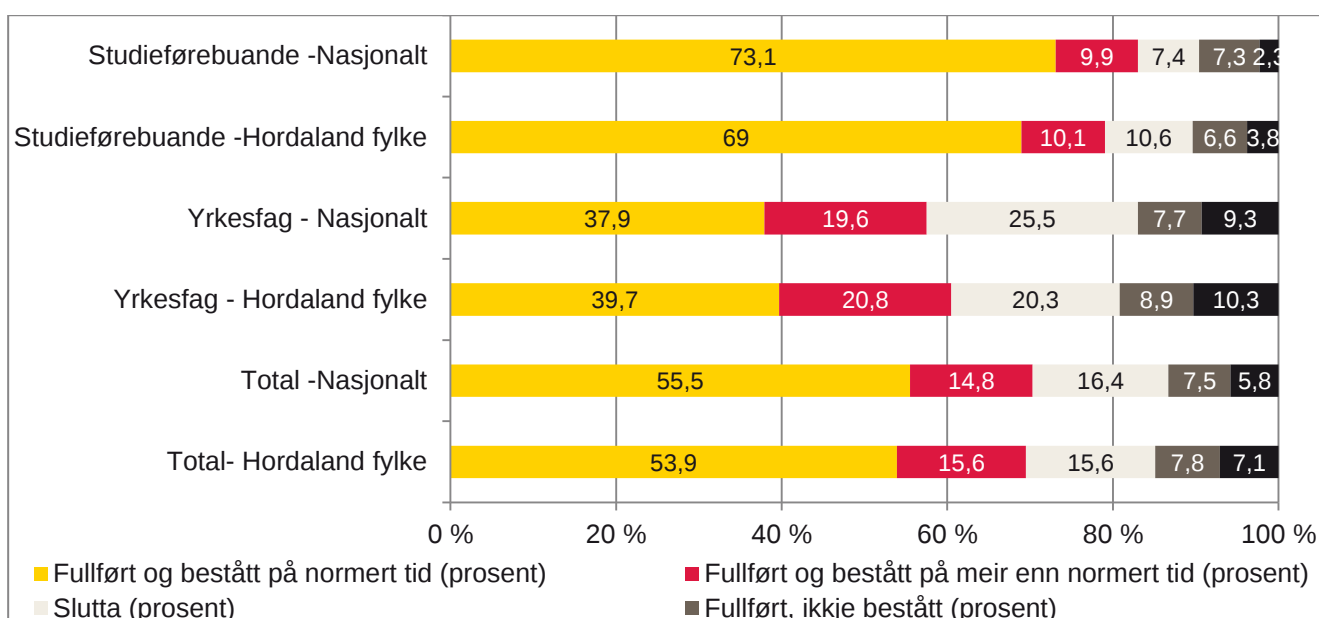
Tabellen over viser kor stor del av elevane i Hordaland og nasjonalt som starta i Vg1 første gong i 2006, 2007, 2008 og 2009 som har fullført og bestått i løpet av fem år. For kullet som starta i 2009, er det totalt 69,5 % av elevane i Hordaland som har fullført og bestått med vitnemål eller fag-/sveinebrev i løpet av fem år.

Som tabellen over viser, var det i Hordaland ein nedgang på tre prosentpoeng frå 2006- til 2007-kullet. På nasjonalt nivå var det også ein nedgang mellom desse kulla, sjølv om den ikkje var like markant som i Hordaland. Utviklinga sidan 2007 er likevel positiv, kor vi fram til 2009-kullet har ein auke i prosentdel fullført og bestått på to prosentpoeng i Hordaland.

Prosentdel som fullfører og består er høgare blant elevar som går studieførebuande utdanningsprogram (79,1 %), enn blant elevar som går yrkesfaglege utdanningsprogram (60,5 %). Snittet vist i figuren under for studieførebuande (Studiespesialisering, Idrettsfag og Musikk, dans og drama) er likevel noko lågare enn det reelt sett er. Årsaka til det er at elevar i planlagde løp mot grunnkompetanse blir rekna med i talet for studieførebuande. Tidlegare sorterte desse elevane i eit eige utdanningsprogram. Dei reelle tala for dei tre studieførebuande utdanningsprogramma kjem fram i figur 6.

Figur 4: Prosentdel elevar fullført og bestått, 2006-2009-kull. Skoleporten.

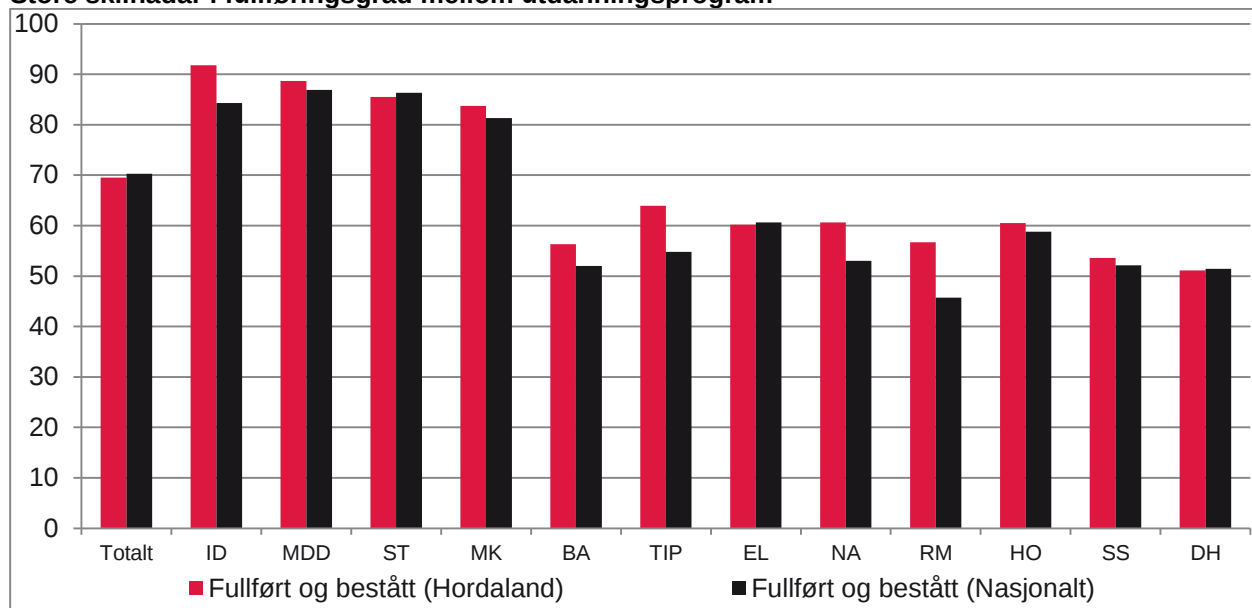

Figur 5: Gjennomføringsgrad Hordaland og nasjonalt, fordelt på studieførebuande og yrkesfag. Skoleporten.

I figuren over ser vi korleis studieførebuande og yrkesfag fordeler seg med del elevar som har fullført og bestått på normert tid og meir enn normert tid, framleis i opplæring, fullført, men ikkje bestått, og slutta. Som vist til under tabell 5, er tala for studieførebuande noko misvisande då elevar med planlagd grunnkompetanse blir plassert under studieførebuande, noko som gjer at prosentdel «slutta» i figuren over framstår som høgare enn kva tilfellet er for dei tre studieførebuande utdanningsprogramma. Figuren er likevel teke med då ein kan sjå at alle som ikkje fullfører og består ikkje nødvendigvis sluttar. Ein relativt høg prosentdel av elevane er framleis i vidaregåande opplæring, eller manglar eitt eller fleire fag for å få vitnemål eller fag-/sveinebrev. Reelle tal for dei studieførebuande utdanningsprogramma ser ein i figur 6 (under).

Som tidlegare år ser vi at Hordaland framleis har ein større del elevar på yrkesfag som fullfører og består enn nasjonalt snitt, med ein differanse på tre prosentpoeng. Likevel er det 20,3 % av elevane som sluttar, og over 10 % som framleis er i vidaregåande opplæring, fem år etter at dei starta på Vg1. Nærare 9 % av elevane manglar eitt eller fleire fag, eller har ikkje greidd fag- eller sveineprøva.

Store skilnader i fullføringsgrad mellom utdanningsprogram

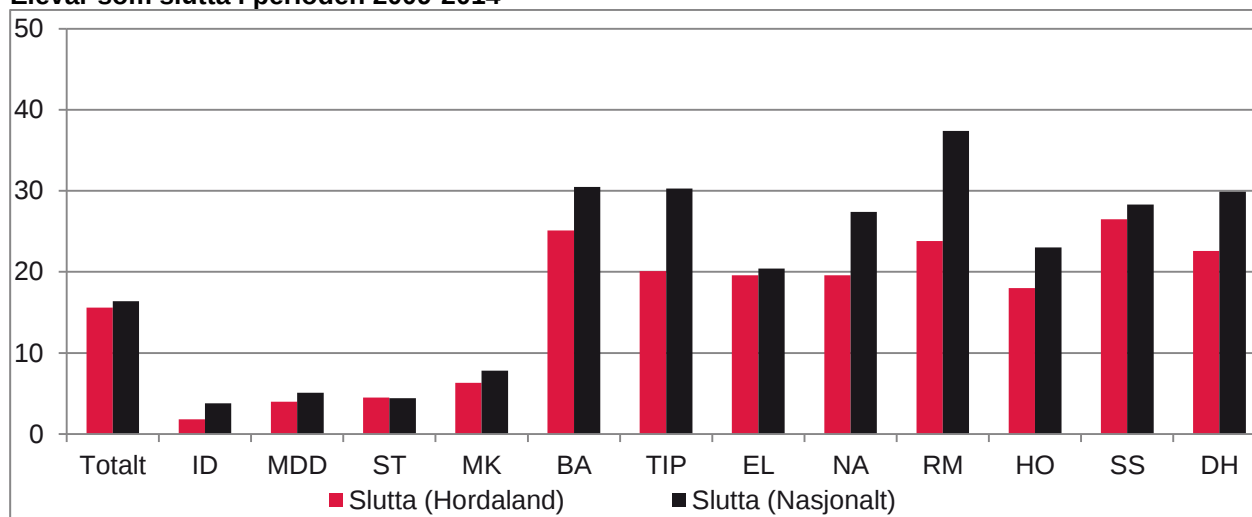

Figur 6: Prosentdel elevar fullført og bestått på ulike utdanningsprogram, 2009-kull. Skoleporten

Det er store skilnader på kor mange som gjennomfører frå det eine utdanningsprogrammet til det andre. Jamfør figur 4, ser vi at dei studieførebuande utdanningsprogramma her ligg høgare enn kva eit snitt på 79,1 % skulle tilseie.

På idrettsfag fullfører nesten 92 % av elevane i Hordaland, medan det er 84,3 % av elevane på landsbasis som gjer det same. Det er verdt å merke seg at Teknikk og industriell produksjon ligg 9 prosentpoeng over landsgjennomsnittet, og sjølv om Restaurant- og matfag er eitt av dei utdanningsprogramma som ligg lågt nede, så ligg Hordaland heile 11 prosentpoeng over dei nasjonale tala.

Elevar som slutta i perioden 2009-2014

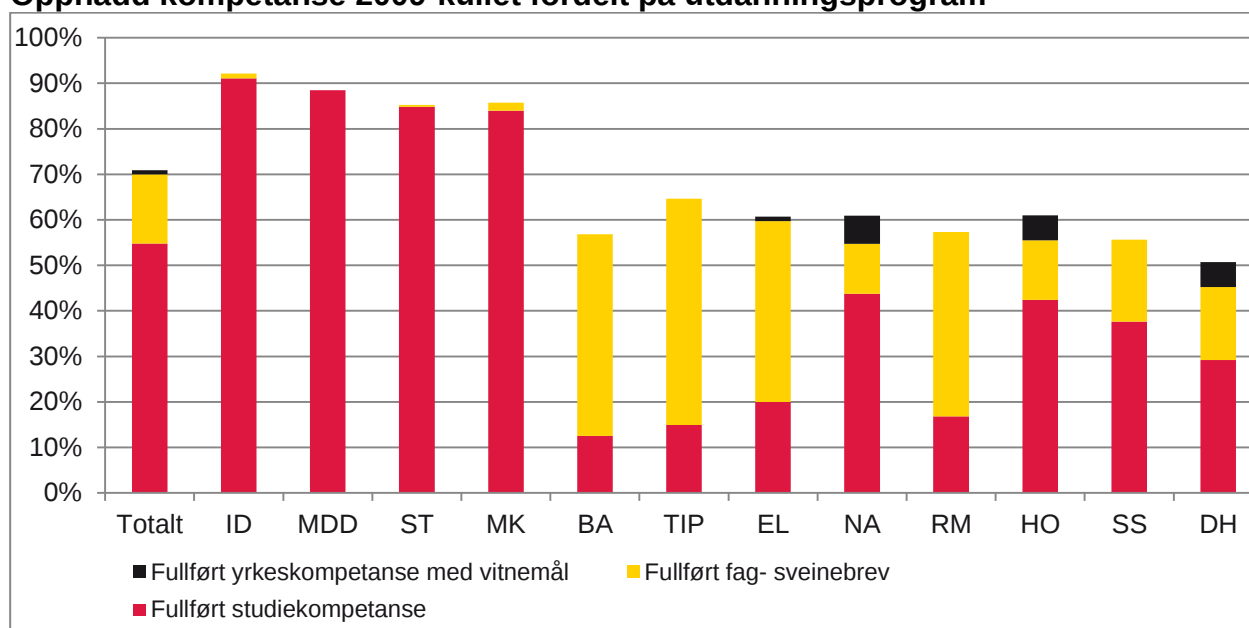

Figur 7: Prosentdel elevar som slutta i perioden 2009-2014. Skoleporten.

Av Hordalandselevane som starta på Vg1 første gong i 2009, har 15,6 % av dei slutta i løpet av femårsperioden, samanlikna med 16,4 % nasjonalt. Som ein ser av figuren over er det også her store skilnader frå utdanningsprogram til utdanningsprogram. Jamfør del elevar som fullfører, er det inga overraskning at det er fleire elevar som sluttar på yrkesfag enn det er på studieførebuande, og at det er Idrettsfag som har dei lågaste sluttartala.

Nasjonalt er det flest elevar som sluttar på Restaurant og matfag, heile 37,4 % av kullet. Tilsvarande tal for Hordaland er 23,8 %. I Hordaland er Service og samferdsel som har prosentvis flest sluttarar, med 26,5 %, mot 28,3 % nasjonalt, ein differanse på om lag 2 prosentpoeng.

Oppnådd kompetanse 2009-kullet fordelt på utdanningsprogram

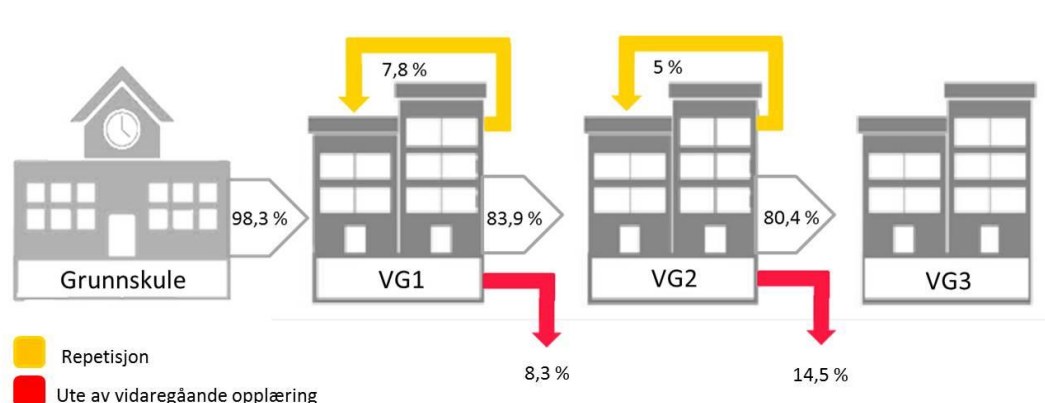

Figur 8: Type oppnådd kompetanse etter fem år. SSB.

Figuren over viser kva type kompetanse elevane som starta på Vg1 i 2009 enda med fem år seinare. Også her er det store skilnadar mellom utdanningsprogramma, og generelt er det elevane i fag med lang fagleg tradisjon som fullfører med fag- eller sveinebrev. Totalt på yrkesfaga var det 30,4 % som fullførte med fagbrev i 2014, og 29,5 % med studiekompetanse. Av dei elevane som ikkje oppnådde studiekompetanse eller fag-/sveinebrev, var rundt 20 % registrerte som slutta. Om lag 10 % er framleis i opplæring og 9 % har fullført, men manglar eitt eller fleire fag. Den siste delen, markert med svart i figuren over, har fullført yrkeskompetanse med vitnemål.

At mange elevane som startar på yrkesfag endar opp med studiekompetanse blir stadfesta i NIFU-rapporten *Yrkesfagelevane sine ulike tilpasningar til fagopplæring*³. Der kjem det fram at når det mellom anna gjeld elevane på Service samferdsel og Helse- og oppvekstfag, så er det ein større del av elevane som har planlagt eit løp med påbygg frå dag ein, og har aldri hatt planar om å gå ut i lære. Dette ser vi også gjennom tala for Hordaland.

Overgangar mellom trinn i vidaregåande opplæring

Figur: 9. Overgangar mellom trinn i vidaregåande opplæring. Figur og tal frå Skoleporten.

Figuren over viser tal for progresjon mellom trinn i vidaregåande opplæring i Hordaland. Tala viser prosentdel elevane som gikk i Vg1 hausten 2013 og som er registrerte på Vg2 hausten 2014, og tilsvarende frå Vg2 til Vg3. Den raude pila viser til prosentdel elevane som var ute av vidaregåande opplæring eitt år etter at dei var

³ <http://www.nifu.no/files/2013/06/NIFUrapport2013-16.pdf>

registrerte i Vg1 eller Vg2. Denne delen representerer også dei som ikkje møter opp på skulen etter sommarferien. Tala kan derfor ikkje direkte samanliknast med tala for skulesluttarar. Den gule pila viser elevar som går om igjen same årstrinn.

Teljinga skjer 1. oktober kvart år, og omfattar elevar og vaksne. Elevar med alternativ opplæring som styrar mot planlagd grunnkompetanse vil i desse tala alltid få registrert ordinær progresjon. Lærlingar som startar i lære etter 1. oktober vil ikkje bli fanga opp av desse tala. Del elevar som er ute av vidaregåande opplæring etter Vg2 kan derfor vere noko misvisande, sidan ein elev kan skrive lærekontrakt når som helst.

Som vi ser av figuren, begynner dei fleste elevane som går ut av grunnskulen direkte i vidaregåande opplæring. Om lag 98 % av 16-åringane som avslutta grunnskulen våren 2014, var i vidaregåande opplæring 1. oktober same år. Dei aller fleste som startar på Vg1 fortset på Vg2 året etter. Om lag 84 % av dei fortset på Vg2, 8,3 % repeterer Vg1, medan 7,8 % er ute av vidaregåande opplæring.

Etter Vg2 begynner 80,4 % på Vg3 eller i lære. 5 % tar Vg1 eller Vg2 på nytt, medan 14,5 % ikkje er i vidaregåande opplæring. Dei fleste som ikkje fortset i vidaregåande opplæring direkte etter Vg2, har gått på yrkesfag. Dataa fortel oss ikkje kor mange av dei som ikkje gjekk vidare mellom Vg2 og Vg3 som normalt sett skulle halde fram i lære, faktisk hadde søkt om læreplass, eller kor mange som fekk lærekontrakt etter 1. oktober.

Informasjon om overgangar kan ikkje seie noko direkte om kor stor del som kjem til å fullføre og bestå vidaregåande opplæring, men det er rimelig å gå ut i frå at ein auke i talet på elevar som held fram på neste trinn i opplæringa vil føre til ein høgare del med fullført og bestått.

Erfaringar frå Ny GIV har vist at gjennom styrking av dialogen mellom ungdomsskule og vidaregåande skule vil ein kunne identifisere elevar som treng ekstra oppfølging i overgangen mellom skuleslaga. Tidleg identifisering, kartlegging og oppfølging av elevar som kan vere i faresona og som kan trenge tilrettelegging for å lukkast er avgjerande i dette arbeidet. Rammeverk for betre gjennomføring, jf. figur 3 side 12, viser til kritiske overgangar der det er særleg viktig å setje inn tiltak for å sikre auka fullføring.

Status for skuleåret 2014/15

Når vi ønskjer å sjå på resultat for skuleåret 2014/15, og ikkje over ein femårsperiode, må vi nytte lokale tal. Når vi nyttar lokale tal har vi valt å ta med alle elevar på alle trinn på studieførebuande og yrkesfaglege utdanningsprogram, ikkje berre avgangselevane. Tala kan derfor ikkje samanliknast med resultat frå Skoleporten eller SSB. Under vil følgjande bli presentert:

- prosentdel elevar som har fullført og bestått alle fag i skuleåret 2014/15 etter grunnskulepoeng
- prosentdel stryk og IV
- fråvær og sluttarar

Samanheng mellom grunnskulepoeng og fullføringsgrad

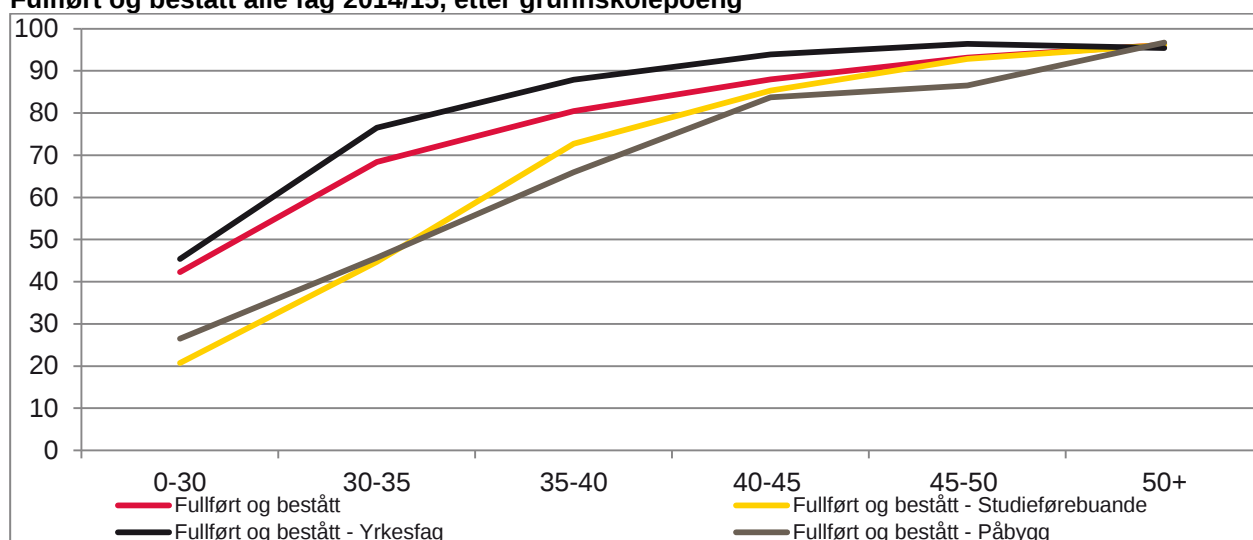
Årsakene til skilnaden mellom yrkesfag og studieførebuande fag når det gjeld gjennomføring og sluttprosent er kompleks, men kva grunnskulepoeng elevane har er ein viktig forklaringsfaktor. I tabellen under er det sett opp korleis elevane fordeler seg på studieførebuande og yrkesfaglege utdanningsprogram fordelt på gjennomsnittleg karakterpoengsum frå ungdomsskulen.

Karakternettet på studieførebuande ligg 8,8 karakterpoeng over snittet på yrkesfag, og ein kan sjå at det er ein høgare del elevar som har høvesvis god og høg kompetanse frå ungdomsskulen som startar på studieførebuande utdanningsprogram. Om lag 30 % av elevane som begynner på eit yrkesfagleg utdanningsprogram har god eller høg kompetanse. For studieførebuande er den tilsvarande delen 76,5 %.

	Studieførebuande	Yrkesfag
Gjennomsnitt karakterpoengsum frå ungdomsskulen	44,5	35,7
1 Høg kompetanse frå ungdomsskulen (≥ 50 poeng)	22,8 %	3,2 %
2 God kompetanse frå ungdomsskulen (40,0 – < 50 poeng)	53,7 %	26,2 %
3 Grunnleggjande kompetanse frå ungdomsskulen (30 – < 40 poeng)	20,7 %	49,5 %
4 Enkel kompetanse frå ungdomsskulen (< 30 poeng)	2,8 %	21,2 %

Tabell 6: Gjennomsnitt karakterpoeng frå ungdomsskulen. PULS.

Fullført og bestått alle fag 2014/15, etter grunnskolepoeng

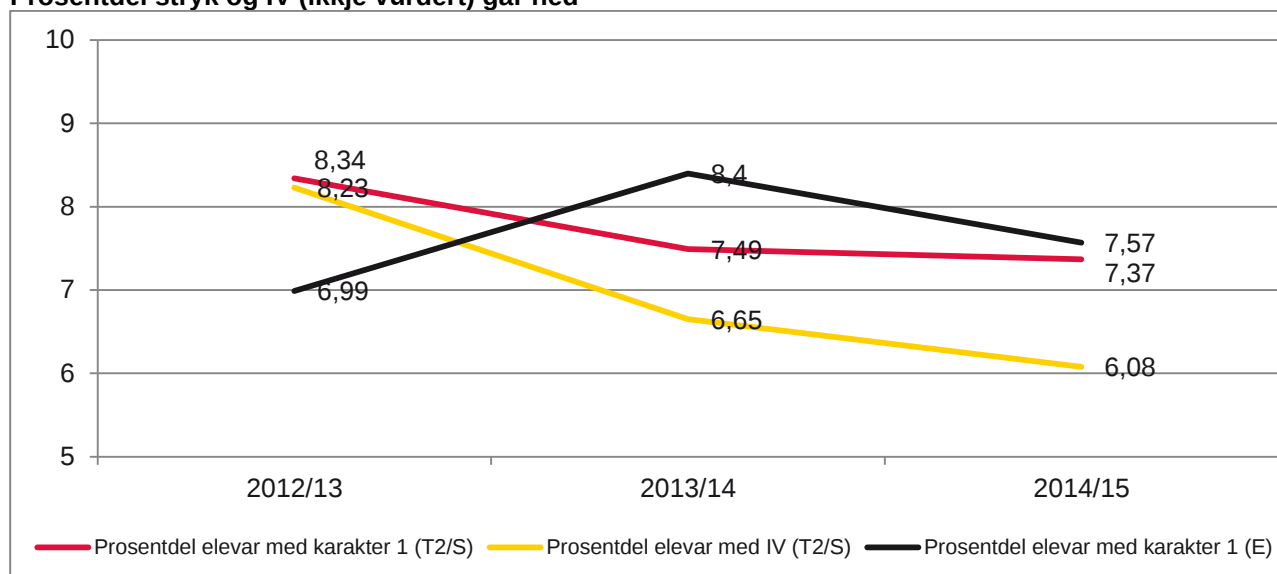

Figur 10: Samanheng mellom grunnskulepoeng og fullført og bestått alle fag. Vg1, Vg2 og Vg3 i skule. PULS.

Figuren over viser kor stor del som har fullført og bestått alle fag i 2014/15 fordelt på grunnskulepoeng. Av elevane som kjem inn på Vg1 yrkesfag med mellom 0 og 30 poeng, er det 45,2 % som får fullført og bestått alle fag. Tilsvarende for studieførebuande er 19,3 %. I og med at det er flest elevar på yrkesfag som har låge grunnskulepoeng, vil også fleire stå i fare for ikkje å greie å bestå alle fag i skuledelen av opplæringa. I tillegg er overgangen frå Vg2 til læreplass eit svært kritisk punkt for elevane i yrkesfag, noko ein kan sjå i figur 9.

Dess fleire poeng elevane kjem inn med, dess mindre blir avstanden mellom utdanningsprogramma. Elevar med mellom 45 og 50 poeng fullfører og består i omtrent same grad, uavhengig av kva utdanningsprogram dei går på.

Prosentdel stryk og IV (ikkje vurdert) går ned

Figur 11: Prosentdel elevar med stryk og IV til termin 2/standpunkt og eksamen. PULS.

Prosentdel elevar som får ikkje vurdering (IV) i fag har gått ned både på studieførebuande og på yrkesfag. Ein kan rekne med at ein nedgang i IV kan føre til at det blir fleire elevar som får karakteren 1, men på studieførebuande utdanningsprogram har også denne delen gått ned. Det vil seie at det er ein auke i delen elevar som har bestått. På yrkesfag er det ein liten auke i del elevar som har fått karakteren 1.

Det er viktig å vere merksam på at nokre fag, som til dømes norsk og kroppsøving, er avsluttande på Vg2 for yrkesfag og for Vg3 på studieførebuande. Dette betyr at elevar som har fått 1 eller IV på Vg1 likevel kan bestå faget. På same måte kan elevane bestå dersom dei tek eksamen i faget. Desse tala kan derfor ikkje samanliknast direkte med prosentdel for fullført og bestått.

Trass i at det er fleire elevar som får bestått skuleåret er det viktig halde fokus på elevar som er i risikograppa.

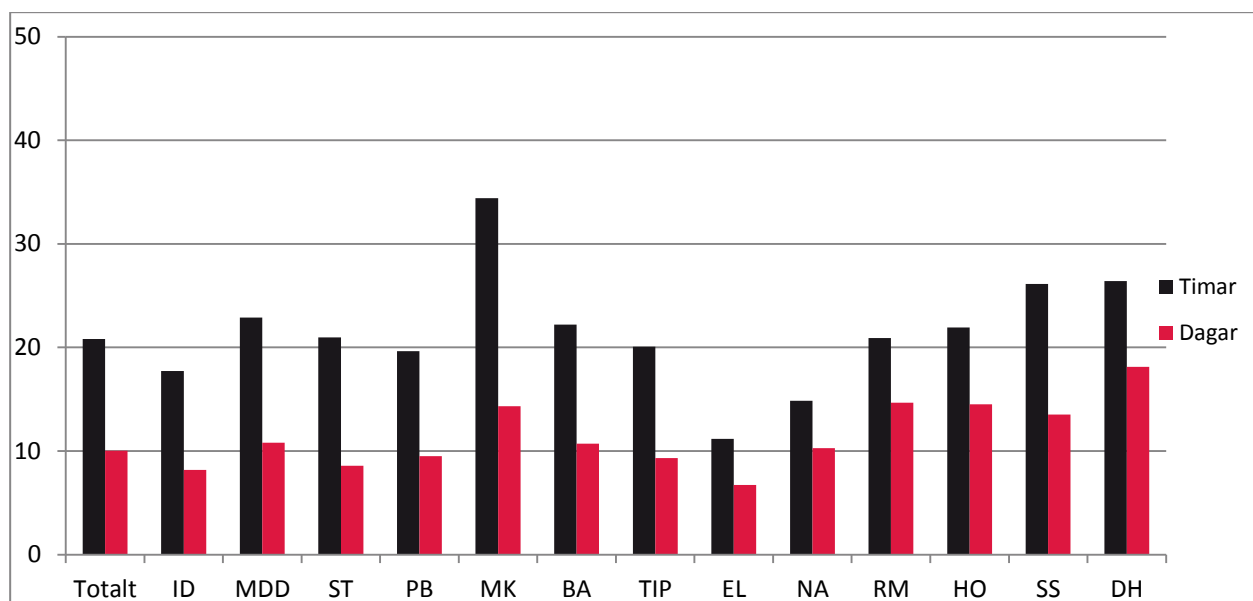
Fråvær og avbrot i opplæringa

Timefråværet går ned

Tabellen under viser den totale fråværsutviklinga for elevane dei siste to åra. Dagfråværet i Hordaland er stabilt, men timefråværet har gått ned om lag 2 timar dette skuleåret, og det må sjåast som ei positiv utvikling etter at det har lege stabilt over så mange år. Gjennomføring av eit opplæringsløp føreset at elevane er til stades i undervisninga, og vi ser ei klar samanheng mellom fråvær og IV i fag og sluttarar. Det er derfor viktig å ta tak i fråvær på eit tidleg tidspunkt.

	2012/13		2013/14		2014/15	
	Dagar	Klokketimar	Dagar	Klokketimar	Dagar	Klokketimar
Hordaland - snitt	10,87	22,09	10,5	22,5	10,04	20,83

Tabell 7: Fråvær skuleåret 12/13 til 14/15. PULS (privatistar og elevar som slutta før 1.10 er ikkje med i berekninga).

Figur 12: Fråvær fordelt på utdanningsprogram. PULS.

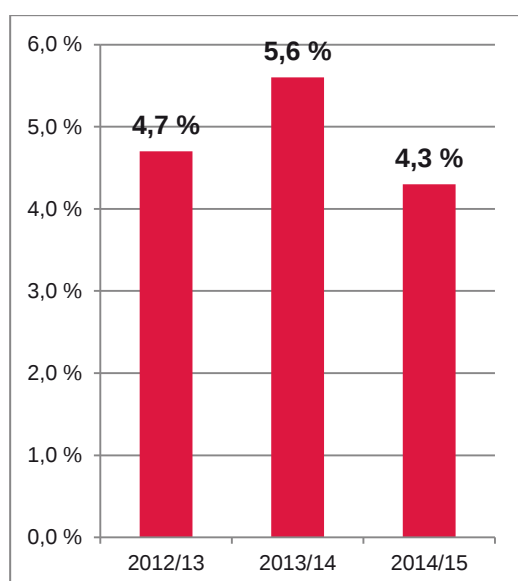
Det er store variasjonar i fråværstal på dei ulike utdanningsprogramma. Medier og kommunikasjon har høgast timefråvær med eit snitt på 34,4 timar, medan Elektrofag ligg lågast med 11,16 timar. Elektrofag ligg også lågast på dagsfråvær med 6,72 timar. Design og handverk ligg høgast med eit snitt på 18,13 timar.

Færre elevar sluttar

Alle elevar som avsluttar skuleløpet blir registrerte som sluttarar. Det finst ulike kategoriar av sluttarar. *Skulesluttarar* er dei som avbryt i løpet av skuleåret. Desse blir registrerte med dato og avbrotårsak og ein har god statistikk på desse. *Overgangssluttarar* er dei som avbryt mellom to skuleår, eller ikkje går vidare i lære. Desse kjem ikkje med i skulen si oversikt over sluttarar.

Skulesluttarane er ei differensiert gruppe og gjeld både elevar som sluttar for å begynne på ein annan skule, ei anna utdanning, flyttar eller til dømes for å begynne i lære. Desse er ikkje reelle sluttarar fordi dei fortset skuleløpet på ein annan skule eller på eit anna utdanningsprogram. For å sjå dei reelle sluttarane, må vi sjå på dei som sluttar på grunn av stort fråvær, feilval, fagvanskar, personlege årsaker/sjukdom eller fordi dei er skulelei og/eller manglar motivasjon. Desse kallar vi for *kritiske sluttarar*.

Prosentdel sluttarar er redusert med over eitt prosentpoeng i høve til året før. Tal registrerte sluttarar skuleåret 2013/14 var 961, medan talet for 2014/15 var 732.

Figur 13: Prosentdel skulesluttarar 2012-2015. PULS.

Avbotsårsak etter 1.10	2014/15
Personlege årsaker/sjukdom	198
Stort fråvær	191
Anna fråfallsårsak/ikkje oppgitt	147
Feilval	82
Fått arbeid	51
Skulelei/motivasjon	45
Slutta på skulen i løpet av skuleåret for å begynne i lære	11
Manglande opphaldsløyve	2
Fagvanskar	2
Lang reiseveg	1
Militærtjeneste	1
Utvekslingselev, kalenderår	1
Totalt	732

Tabell 8: Avbrotårsaker, skuleåret 2014/15. PULS.

Dei vidaregåande skulane rapporterer at det er mange elevar som sluttar etter første halvårsvurdering fordi dei ikkje har fått karakter i fag, som oftast på grunn av stort fråvær. Desse elevane kan falle inn under gruppa «anna årsak», og kan derfor sjåast i samanheng med dei som oppgir at stort fråvær er sluttårsaka.

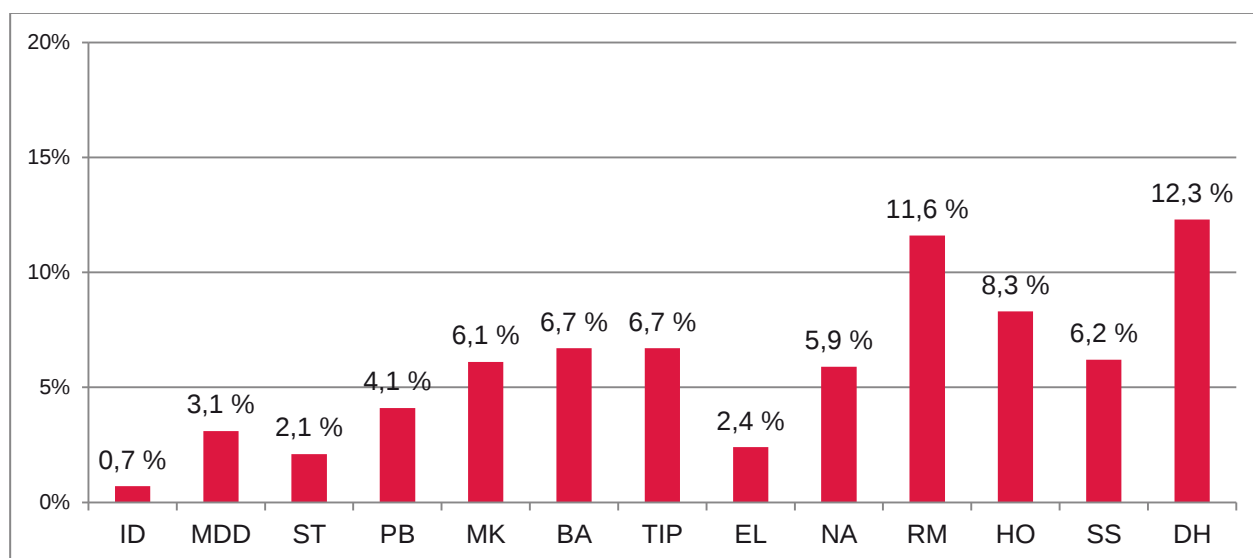
Gruppa med personlege årsaker er også stor, men er redusert med 42 elevar frå året før. Gruppa som oppgir feilval som sluttårsak er redusert frå 121 i 2013/14 til 82 i 2014/15.

Det er flest elevar som sluttar i Vg1 og dei fleste av desse er i gruppa «stort fråvær». Det er nokre fleire jenter enn gutar som sluttar på Vg1, medan det er flest gutar som sluttar på Vg2. På Vg3 har dette jamna seg ut og det er like mange gutar som jenter som sluttar.

Berre elevar som sluttar etter 1. oktober blir talde med i sluttarstatistikkane⁴. I 2014/15 slutta monaleg fleire elevar før denne datoen enn i 2013/14. Mange hadde sluttårsaka «Anna fråfallsårsak/ikkje oppgitt». Det kan vere ein av årsakene til reduksjon i tal på sluttarar.

Sluttarar per utdanningsprogram

I figuren under kan vi sjå prosentvis sluttarar per utdanningsprogram.

Figur 14: Skulesluttarar 2014/15 fordelt på utdanningsprogram. Kjelde: PULS.

På Service og samferdsel er det 6,2 % av elevane som sluttar, ein nedgang med 2,3 prosentpoeng frå året før. Av figuren ser vi også at utdanningsprogramma Restaurant- og matfag og Design og handverk har mange prosentvise sluttarar. Det er ikkje ein auke frå førre år, men det er likevel grunn til å vere merksam på desse utdanningsprogramma.

⁴ Elevar som sluttar etter 1. oktober har brukt eitt år av sin lovfesta ungdomsrett, og det er den offisielle datoen for rapportering til nasjonale statistikkar. Elevar som sluttar før denne datoen blir derfor ikkje talde med i statistikken over.

Auka læringsutbytte

Samla karaktersnitt – fellesfaga norsk, engelsk og matematikk

Auka læringsutbytte er eitt av to hovudmål for den vidaregåande opplæringa i Hordaland. Vi måler læringsutbyttet gjennom karakternivå og karakterutvikling, men det må presiserast at karakterar ikkje gir eit fullgodt svar på spørsmål om kvalitet og læringsutbytte.

For å få eit meir utfyllande bilete av kvaliteten, utviklinga og utbyttet frå opplæringa må vi også ta omsyn til informasjon frå styringsdialog og arbeidet med det verksemdsbaserte vurderingsarbeidet. Karakterar gir likevel verdifull informasjon om nivå og resultat i skulen, og er den beste kjelda vi har for å vurdere utvikling og samanlikning med nasjonalt nivå.

I denne oversikta blir det presentert karakterresultat for fellesfaga norsk, engelsk og matematikk, då dette er fag alle elevar har. I tillegg blir det presentert samla karaktersnitt i programfaga på alle utdanningsprogramma.

Vi har også valt å sjå på statistikk frå Lærlingundersøkinga om i kva grad opplæringa i skulen gav eit godt grunnlag for arbeidslivet.

Fellesfag, standpunkt	HFK 2013/14	HFK 2014/15	Nasjonalt 2014/15
Norsk standpunkt studieførebuande	3,98	3,96	3,92
Norsk standpunkt yrkesfag	3,62	3,64	3,56
Norsk standpunkt påbygg	3,38	3,38	3,43
Matematikk standpunkt studieførebuande	3,57	3,56	3,55
Matematikk standpunkt yrkesfag	3,22	3,23	3,25
Matematikk standpunkt påbygg	3,23	3,21	3,2
Engelsk standpunkt studieførebuande	4,23	4,3	4,28
Engelsk standpunkt yrkesfag	3,57	3,47	3,48

Tabell 9: Samla karaktersnitt i faga norsk, matematikk og engelsk. PULS.

Fellesfag, eksamen	HFK 2013/14	HFK 2014/15	Nasjonalt 2014/15
Norsk hovudmål, skriftleg	3,51	3,54	3,39
Matematikk – Eksamen, Matematikk 1P	2,41	2,35	2,41
Matematikk – Eksamen, Matematikk 1T	3,6	3,88	3,5
Matematikk – Eksamen, Matematikk 2P	2,57	2,68	2,74
Engelsk – Eksamen, Engelsk	3,83	3,64	3,63
Norsk hovudmål, skriftleg	2,66	2,91	2,85
Matematikk – Eksamen, Matematikk 2P-Y	2,37	2,44	2,46
Norsk, skriftleg	3,24	3,45	3,38

Tabell 10: Samla karaktersnitt, eksamen fellesfag. PULS.

Tabellane gir ein oversikt over karaktergjennomsnittet for standpunkt og eksamen i fellesfaga norsk, engelsk og matematikk. Dei ulike fellesfaga kan ha ulike fagkoder (til dømes skal elevane velje mellom praktisk eller teoretisk matematikk), og dei er då slått saman til ein gjennomsnittskarakter.

Jentene har i snitt høgare standpunktkarakterar i alle fellesfaga med unnatak i matematikk på påbygg – her er det likt mellom kjønn. Skilanden på kjønn er størst i norsk standpunkt på studieførebuande, kor jentene i snitt ligg 0,32 karakterpoeng høgare enn gutane.

Talet karakterar som utgjer snittet er stort, og det er derfor små variasjonar mellom dei to åra. Eksamenskarakterane kan variere noko meir, mellom anna fordi talet på karakterar er færre og vurderingsgrunnlaget for ein eksamenskarakter er langt mindre enn for ein standpunktkarakter.

Samla karaktersnitt - programfag	HFK 2013/14	HFK 2014/15	Nasjonalt 2014/15
ST standpunkt	4	4,1	4
MDD standpunkt	4,5	4,6	4,7
ID standpunkt	4,6	4,6	4,4
BA standpunkt	3,6	3,6	3,7
DH standpunkt	3,8	3,9	3,8
EL standpunkt	3,8	4	3,9
HO standpunkt	4	4	3,9
MK standpunkt	4	3,9	4,1
NA standpunkt	4,1	4,2	4
RM standpunkt	3,8	3,9	3,6
SS standpunkt	3,5	3,6	3,7
TIP standpunkt	3,9	3,9	3,7

Tabell 11: Samla karaktersnitt programfag per utdanningsprogram. PULS.

Tabellen over viser elevane sitt karaktergjennomsnitt i programfaga, fordelt på utdanningsprogram. Snittet blir berekna ut i frå elevane sine enkeltkarakterar i dei ulike programfaga. Det er små skilnadar mellom skuleåra, og også her har jentene eit høgare snitt enn gutane. Det gjeld for alle utdanningsprogram, og då særleg på yrkesfag.

Auka læringsutbytte for minoritetsspråklege elevar med kort butid

Som eit ledd i arbeidet med kvalitetsvurdering og kvalitetsutvikling ville fylkesdirektør opplæring legge til rette for eit tydeleg rammeverk for innføringstilbodet som skulle sikre god informasjon til elevar, foreldre og føresette om kva som er innhald og læringsmål for våre innføringsklassar. Det var også eit mål å sikre felles rammeverk for alle skular som har innføringsklassar i Hordaland. Lokal læreplan for innføringsklassane i Hordaland⁵ var klar for utprøving skuleåret 2014/15. Han har to kompetansenivå i alle dei seks fellesfaga norsk, samfunnsfag, engelsk, matematikk, naturfag og kroppsøving. Tanken er at ein kan nytte dei læreplanmåla som vil vere høvelege ut frå elevane sitt nivå.

Etter eitt skuleår med utprøving og viktige forbetringar, er no den lokale læreplan for innføringsklassane i Hordaland teke i bruk i alle klassar. Frå skuleåret 2015/16 skal planen gjelde for undervisning i alle innføringsklassar i Hordaland.

Skulen som førebuing til opplæring i arbeidslivet

Lærlingundersøkinga er ei obligatorisk spørjeundersøking som skal gi lærlingane mogelegheit til å formidle meiningar om opplæringa og andre høve som er sentrale for læringsutbyttet og læringsmiljøet. I denne samanheng er det valt ut indikatorar som gir eit godt grunnlag for å vurdere korleis opplæring i skule førebur elevane til opplæring i arbeidslivet.

	Heitt ueinig	Nokså ueinig	Verken einig eller ueinig	Nokså einig	Heitt einig
Undervisning i fellesfaga var tilpassa faget mitt	11,91%	19,14%	35,06%	26,66%	7,23%
Undervisning i yrkesfaga ga eit godt grunnlag for det eg skulle lære i lærebedrifta	4,87%	11,78%	23,47%	41,29%	18,6%
Utstyret vi brukte på skulen var oppdatert og i god stand	8,66%	15,47%	27,53%	35,7%	12,65%
Lærarane hadde god innsikt i det eg skulle møte i lærebedrifta	5,15%	9,82%	24,1%	38,1%	22,84%

⁵ <http://www.hordaland.no/PageFiles/62246/L.%C3%A6replan%20for%20innf%C3%B8ringsklassane%20rev.pdf>

Praksisen på skulen var relevant for opplæring i arbeidslivet	4,77%	8,08%	23,08%	36,51%	27,56%
Prosjekt til fordjuping /praksis gjorde at eg fekk læreplass	22,85%	8,2%	26,66%	20,02%	22,27%

Tabell 12: Lærlingundersøkinga 2014. Skulen som førebuing til arbeidslivet. PULS.

	Svært misfornøgd	Nokså misfornøgd	Verken fornøgd eller misfornøgd	Nokså fornøgd	Svært godt fornøgd
Kor fornøgd er du med opplæringa i skulen som førebuing til opplæring i arbeidslivet?	4,36%	9,78%	30,59%	42,79%	12,49%

Tabell 13: Lærlingundersøkinga 2014. Skulen som førebuing til arbeidslivet. PULS.

Mange av lærlingane i utvalet meiner at undervisninga på skulen var ei god førebuing til opplæringa i arbeidslivet, men at det er ei lita gruppe som meiner undervisninga ikkje var tilstrekkeleg relevant.

Gjennomføring i læretida

Overgangen frå Vg2 til lære på yrkesfaglege utdanningsprogram er ein av dei mest kritiske overgangane med tanke på auka gjennomføring i vidaregåande opplæring. Tilgangen til læreplasser påverkar overgangen i stor grad, og varierer frå fylke til fylke. Tal frå 2013⁶ viser 35,9 % av elevane i yrkesfag gjekk over i lære etter Vg2 i Hordaland. Nasjonalt er delen 32,9 %.

Hordaland er eit av dei største fagopplæringsfylka i landet. Dei siste åra har tal nye kontraktar auka og vi har dei siste åra ikkje hatt så mange i lære nokon gong. Dette ser vi også igjen på avlagde fag- og sveineprøvar som er det høgaste talet fagopplæringa har hatt, med over 3000 avlagde prøvar.

Fagopplæringa baserer seg på trepartssamarbeid. Dette betyr noko for korleis fylkeskommunen styrer sektoren. Det er i denne samanheng viktig å understreke at det er bedriftene sjølv som bestemmer kven dei vil teikne lærekontrakt med. Fagopplæringskontoret hentar kvart år inn oversikt over kor mange lærlingar dei enkelte bedriftene har behov for. Dette talet gjer oss ein oversikt, men av erfaring veit vi at situasjonen i dei enkelte bedriftene kan endre seg i løpet av kort tid.

Fagopplæringskontoret har ei formidlingsteneste der ein koplar søkjarar og bedrifter som ønskjer lærlingar. Både bedrifter og lærlingar opplyser om at faget prosjekt til fordjuping er avgjerande for å få læreplass. På landsbasis er 70 % av lærekontraktane inngått som en følgje av dette faget. Vi har ikkje tal i Hordaland, men det er ikkje noko som tilseier at talet er noko annleis i Hordaland.

Hordaland har også fleire kontraktar gjennom sokalla fleksible opplæringsløp. Hordaland har TAF-lærlingar i fleire fag (TIP, BA, EL og HO) og deltek også i forsøk om vekslingsmodellen. Her blir det gitt opplæring innan Tømrrarfaget, Helsefagarbeidarfaget, Barne- og ungdomsarbeidarfaget, og frå hausten 2015, Frisørfaget.

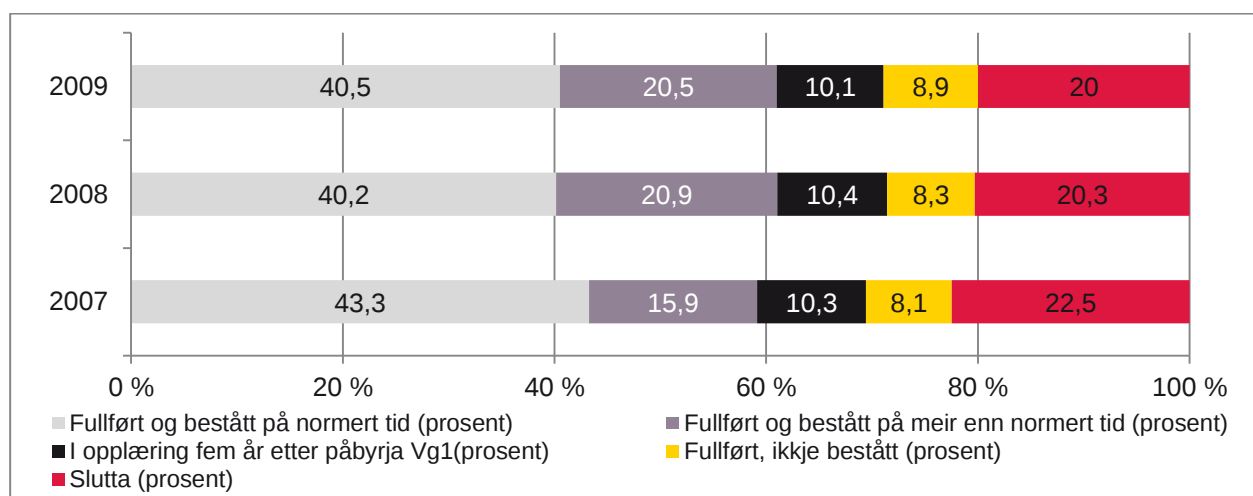
I tillegg er det også mange i Hordaland som følgjer opplæringsløp på sida av den ordinære 2+2 modellen, og som då får full opplæring i bedrift.

Mykje av fagopplæringa er organisert gjennom opplæringskontor, der om lag 70 % av alle lærekontraktane blir teikna gjennom eit kontor. Fagopplæringskontoret har dei siste åra lagt til rette for at det skal fleire kontraktar gjennom kontor. Det er skilnadar mellom bransjane på kor mange kontraktar som går gjennom opplæringskontor. I nokre er det 100 %, medan det i andre er langt færre. Til dømes er store verksemder som Frank Mohn og Statoil er ikkje tilknytt opplæringskontor.

Fagopplæringskontoret har i 2014 gjennomført dialogmøter med dei 25 største opplæringskontora, der kvalitet, gjennomføring og læringsmiljø er nokre av stikkorda for dialogen. I tillegg gjennomfører vi ei årleg samling for alle opplæringskontora. Partane i arbeidslivet er tett på fagopplæringa i Hordaland gjennom Yrkesopplæringsnemnda, som har møte ein gong i månaden.

⁶ <http://www.udir.no/globalassets/upload/statistikk/gjennomforing/gjennomforingsbarometeret-2014.pdf>

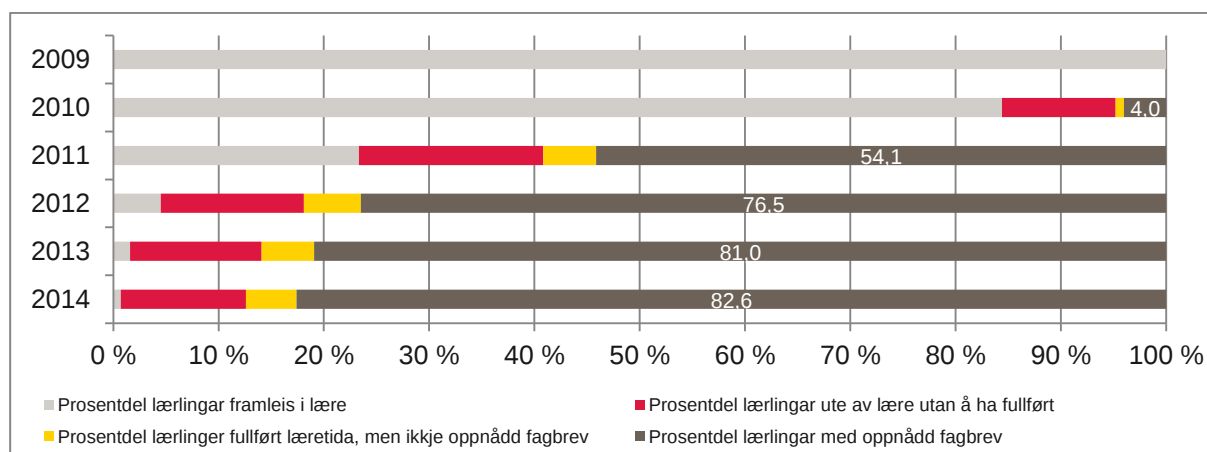
I figuren under kan ein sjå gjennomføringstala for dei som vel yrkesfag i Hordaland, fem år etter at dei starta opplæringa. Figuren viser dei tre siste kulla.

Figur 15: Gjennomføringstal yrkesfag. Skoleporten.

Figuren over viser at 61 % av dei som starta på yrkesfag i 2009, hadde fullført og bestått i løpet av fem år, i 2014. Figur 8, *Oppnådd kompetanse 2009-kullet*, side 16, viser at omlag halvparten av desse har fullført med studiekompetanse. Det vil seie at av alle dei som starta på yrkesfag i 2009, hadde omlag 30 % fagbrev 5 år etter. Tal frå Udir viser at i 2013 gjekk 26 % av yrkesfagelevane på Vg2 i Hordaland over til påbygg, noko som er høgast i landet.

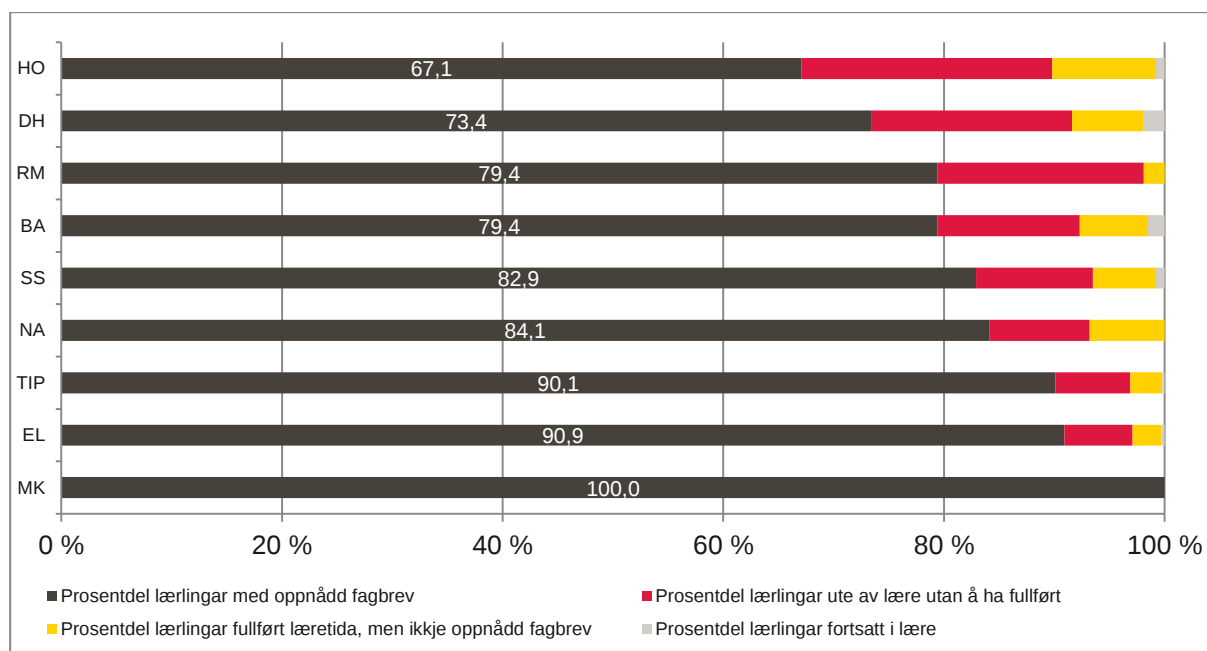
Dersom ein ser på alle dei som faktisk går ut i lære, kan ein sjå at gjennomføringa er betrakteleg betre. Figuren under viser status for 2009-kullet og dei fem neste åra.

Figur 16: Lærlingstatus 2009-kullet i Hordaland. Skoleporten.

Som ein kan sjå, har 82,6 % av lærlingane fullført med fagbrev fem år etter at dei starta lærlingtida. 11,9 % har slutta og 4,8 % oppnådde ikkje fagbrev. 0,7 % er framleis i lære.

I neste figur kan ein sjå status per utdanningsprogram fem år etter at dei starta lærlingtida.

Figur 17: Status oppnådd kompetanse per utdanningsprogram, etter fem år. Skoleporten.

Som ein kan sjå, er det stor variasjon mellom utdanningsprogram når det gjeld kor mange som fullfører med fag- eller sveinebrev fem år etter oppstart av læretida. Vi veit at det er skilnadar mellom utdanningsprogramma når det gjeld både overgang frå Vg2 til lære og gjennomføring av sjølve læretida. I dei fagområda som ligg på over 90 % gjennomføring, er det i hovudsak for mange søkjarar enn det som arbeidslivet etterspør. Dette betyr at arbeidslivet har eit luksusproblem i høve til tilsetjing av lærlingar. Ein kan rekne med at dette påverkar gjennomføringa. I Bygg- og anleggsteknikk veit vi at ein slit med rekrutteringa, og det er mange læreløp som ikkje er 2+2-løp. I tillegg får dei fleste elevane tilbod om læreplass, uavhengig av resultat frå skulen. Dette er ikkje tilfelle for elevar frå TIP og Elektrofag.

Lærlingane i Helse- og oppvekstfag si gjennomføring er låg, og det er vanskelig å seie kva som påverkar dette. I utgangspunktet er det mange elevar som ikkje går ut i lære, men vel Vg3 påbygging til studiekompetanse.

Samfunnskontrakten

Samfunnskontrakten er eit samarbeidsprosjekt mellom myndighetene og partane i arbeidslivet, der det overordna målet er å forankre fagopplæringa i alle relevante bransjar og sektorer, og skaffe flest moglege læreplassar til elevar som ønskjer det. Kunnskapsdepartementet og arbeidsgivar- og arbeidstakarorganisasjonane skreiv under kontrakten våren 2012 og sette opp tre mål:

- Talet på godkjente lærekontraktar skal auke med 20 % i 2015 i høve til nivået ved utgangen av 2011.
- Auke talet på vaksne som tek fag- eller sveinebrev
- Auke prosentdel lærlingar som fullfører og består med fag- eller sveinebrev.

Ei nasjonal evaluering av arbeidet for å nå desse måla viser at ein ikkje kjem til å kome i mål innan 2015. I *Indikatorrapport 2015 - Oppfølging av Samfunnskontrakt for flere læreplasser*⁷ står det mellom anna at dersom ein går ut frå ein jamn auke i nye lærekontraktar, måtte det innan 2014 vore ei auke på 15 %, medan den reelle auka er 5 %. For Hordaland er tilfellet 4 %.

Nasjonalt har det vore ein god auke i vaksne som tek fag- og sveinebrev, og Hordaland er det nest største fylket etter Rogaland når det gjeld tal på vaksne som tek fag- og sveinebrev. Dei aller fleste vaksne i denne gruppa er praksiskandidatar.

⁷ <http://www.udir.no/globalassets/filer/tall-og-forskning/samfunnskontrakten/indikatorrapport-2015-web.pdf>

Fagprøvar

I 2014 blei det avlagd 3051 fag-/sveineprøvar i Hordaland, medan talet i 2013 var 2793.

	2010	2011	2012	2013	2014
Avlagde prøvar	2696	2724	2428	2793	3051
Praksiskandidatar	789	993	682	890	1074
Stryk lærlingar	11,8 %	12 %	11,9 %	9,7 %	10,5 %
Stryk elevar slutt opplæring i skule	41,6 %	36,5 %	43 %	26 %	29,6
Stryk praksiskandidatar	7,7 %	8 %	6%	8 %	7,8

Tabell 14: Utvikling avlagde prøvar 2010-2014. Vigo.

Dei fem siste åra har talet på gjennomførte fag-/sveineprøvar vore relativt stabilt med unnatak av ein liten nedgang i 2012. Som ein kan sjå er nesten 1/3 av alle fagprøvene gjennomført av praksiskandidatar. Dette er vaksne som har lang erfaring frå arbeidslivet og som no ønskjer å ta fagbrev i yrket sitt. Mange av desse har fått opplæring gjennom vaksenopplæringa. I NOVA-rapporten *Voksne i grunnskole og videregående opplæring*⁸ frå 2013, som tok for seg vaksenopplæringstilbodet i dei ulike fylka, står det mellom anna: «Hvor mye ressurser som brukes til informasjon varierer sterkt mellom fylkene vi har besøkt. Det var bare Hordaland fylkeskommune som hadde en omfattende informasjonsstrategi, og den ser ut til å virke ved at det er det fylket som har flest voksne i videregående utdanning». I 2014/15 har det vore nedgangstider i fleire bransjar, og det er i slike tider verdien av å ha eit fagbrev blir tydeleg. Dette kan vi rekne med er ei viktig årsak til at vi har ein slik tydeleg oppgang i talet på praksiskandidatar. Det er eit signal om at det å ha eit fagbrev er viktig for å kunne ha gode mogelegheiter på arbeidsmarknaden.

Fordeling fag- og sveineprøver 2014

Utdanningsprogram	Fag- og sveinebrev
MK	8
NA	56
DH	116
RM	129
SS	322
EL	426
HO	589
BA	631
TIP	774
Totalsum	3051

Tabell 15: Avlagde prøvar 2014. Vigo.

Desse kjem også innom fagopplæringa etterkvart for å få dokumentert praksisen sin, gjennom ein fag- eller sveineprøve. Totalt tal fag- eller sveineprøvar er det høgaste talet nokon gong.

I tabellen kan ein sjå fordelinga på fag- og sveinebrev for 2014. Det å gi arbeidslivet den kompetansen som blir etterspurd, er ei stor utfordring. Fagopplæringa består av omlag 185 ulike lærefag, men ser vi kor det er flest lærlingar, så blir 90 % av produksjonen vår dekt innan 35 fag. I mange fag er det i stor grad berre praksiskandidatar som tar fag- eller sveinebrev. Praksiskandidatordninga er ikkje ei opplæringsordning, men ei dokumentasjonsordning. Vi veit at det innan bygg- og anleggsbransjen er mangel på arbeidskraft med fag- eller sveinebrev, medan innan Elektro- og TIP-områda er tilgangen på arbeidskraft med rett kompetanse god.

Dette merkast i høve til tal elevar som kjem ut i lære etter Vg2. Nokre bransjar kompenserer dette arbeidskraftsbehovet med innleidd arbeidskraft.

⁸ <http://www.hioa.no/Om-HiOA/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjonar/Rapporter/2013/Voksne-i-grunnskole-og-videregaende-opplaering>

Oversikt over søkjarar i VIGO 2011-2014

I 2014 blei det til saman godkjent 2240⁹ nye lærekontraktar. Dette er ein oppgang på 168 kontraktar frå 2013.

Status	2011	2012	2013	2014
Søkjarar med rett	1744	1772	1715	2052
Formidla med ungdomsrett	1242	1270	1259	1556
Søkjarar alle rettar	2398	2523	2440	2796
Kontraktar alle rettar	1834	1834	1806	2071
Alternative Vg3-kontraktar	59	48	54	45

Tabell 16: Tal lærekontraktar 2011-2014, Udir per 1.12 med unnatak 2011, der tala er frå 1. nov. Alternativ Vg3. Vigo, 2014.

Sluttopplæring i skule, Vg3

Dersom fylkeskommunen ikkje kan formidle opplæring i bedrift til dei som ønskjer slik opplæring, må også bedriftsdelen av opplæringa gjennomførast i skulen. Tilbodet skal vere på eit opplæringsår i enkelte fag, og vi har også tilbod i samarbeid med både vidaregåande skular og bedrifter. Tal på ungdomar i Vg3 i skule i 2014 var 45.

Fagopplæringskontoret har satsa på å få til modellar i Vg3 som liknar opplæring i læretid gjennom samarbeid med blant anna HOP Kompetansesenter og OKEL, Slåtthaug vgs og Askøy vgs. Kvalitet på sluttopplæring i skule har vore eit fokus. Fagopplæring har i 2014 gått vekk frå sluttopplæring i skule etter normal modell, og har oppretta eit forlenga løp med tette band til lokalt arbeidsliv. Dette kan vere med på å forklare nedgang i stryk frå 2014.

Per september 2015 blir det arbeidd med oppretting av Vg3 i skule i bilfaget, lette kjøretøy, platearbeidar, sveisar og industrimekanikarfaget, landsbruksmaskinmekanikar, kjole- og draktsyar, matros og motormann, IKT servicefaget og elektrikarfaget. Av fag frå Vg2 skil industriteknologi, elenergi, maritime og bilfag skil seg ut med mange restsøkjarar.

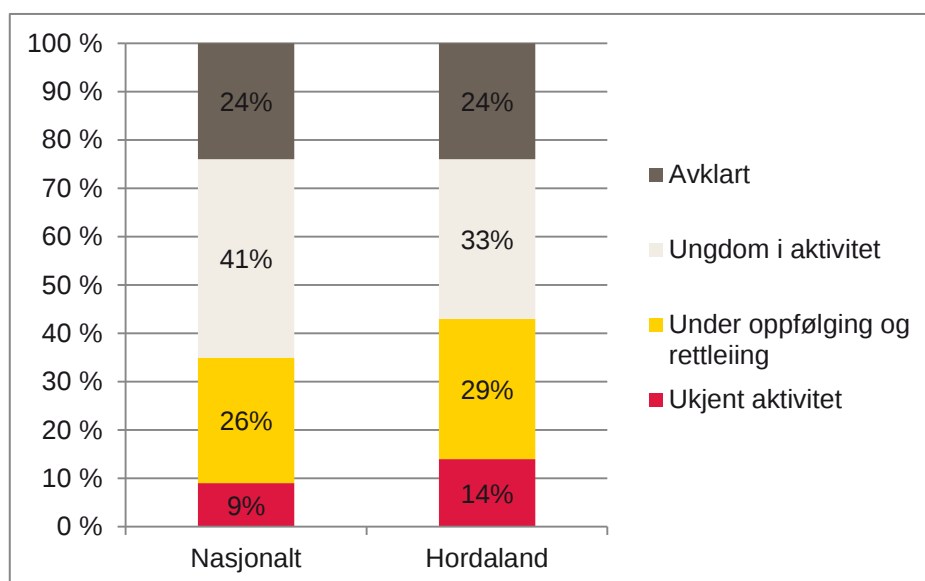
⁹ Talet inkluderer også dei som ikkje søker via Vigo.

Fylkeskommunen sitt ansvar for ungdom utanfor vidaregåande opplæring

Oppfølgingstenesta (OT) er ei fylkeskommunal teneste for ungdomar som har rett til vidaregåande opplæring, men som ikkje er i vidaregåande opplæring eller arbeid. Tenesta gjeld for ungdom mellom 16 og 21 år. OT skal ha oversikt over alle ungdomane i målgruppa, tilby dei rettleiing og syte for at dei får tilbod om opplæring, arbeid eller andre kompetansefremjande aktivitetar. Å få ungdomane i aktivitet er med andre ord ei viktig måloppnåing for OT.

Figuren under viser at av alle ungdomane som er tilmeldt oppfølgingstenesta er 33 % kome i aktivitet og 29 % er under oppfølging og rettleiing. 14 % er ukjende, som vil seie at OT ikkje har etablert kontakt med ungdomane og ikkje veit kva dei gjer. 24 % er avklart av OT, og er på rapporteringstidspunktet i ein situasjon der opplæring og arbeid ikkje er aktuelt.

Frå 2014 til 2015 har del ukjende ungdomar i oppfølgingstenesta gått ned frå 21 % til 14 %. Prosentdel ungdomar som har kome i aktivitet har helde seg stabil i same periode.

Ungdomar som er avklart er ei samansett gruppe. Det kan til dømes vere ungdomar som er i militæret, folkehøgskule eller har omsorg for små barn og for ein avgrensa periode er i ein situasjon der opplæring eller jobb ikkje er aktuelt.

Figur 18: Status for dei fire hovudgruppene i OT per februar 2015. Udir.

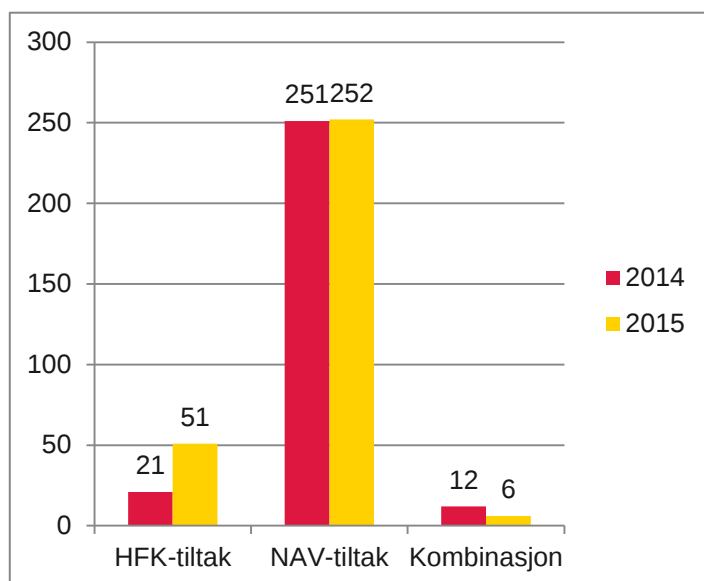
Ei stor gruppe er også ungdomar som er sjuke eller i institusjon. For denne gruppa er det høve som hindrar dei i å nytte seg av opplærings- eller jobbtillbod. Det kan t.d. vere fysisk eller psykisk sjukdom eller rus.

Avklaringsamtalar

Avklaringsamtalar for elevar som vil slutte på skulen eller står i fare for å miste skuleplassen sin blei innført i 2011 som eit verkemiddel under Ny GIV. Formålet med samtalen er å legge til rette for ei tidligare og meir forpliktande oppfølging av ungdom som kan falle ut av opplæring og arbeid. Vidare er formålet å etablere rollar og ansvarsforhold for det vidare oppfølgingsansvaret. Det er ikkje slik at elevar alltid sluttar på skulen etter ein avklaringsamtale. Det første ein sjekkar ut er om det er grunnlag for å fortsetje på skulen heilt eller delvis. Samtalen skal fungere motiverande og realitetsorienterande, og OT skal gi rettleiing og informasjon om dei moglegheitene som finst. OT gjennomførte i skuleåret 2014/15 497 avklaringsamtalar. Ikkje alle som sluttar på skulen møter opp til avklaringsamtalar, og ein elev kan ha fleire samtalar. Dette talet er derfor ikkje direkte samanliknbart med tal på skulesluttarar.

Fleire ungdomar i aktivitet

Frå 2014 til 2015 har det vore ein auke i tal ungdomar som kjem i aktivitet gjennom tiltak i regi av OT. Figuren under viser hovudkategoriane for aktivitet i perioden – fylkeskommunale tiltak, NAV-tiltak og kombinasjonstiltak. Ungdomar som blir tilbakeført til vidaregåande opplæring som ordinære elevar er ikkje representerte i desse tala.

Figur 19: OT-tiltak 2014-2015.

Tal på ungdomar i fylkeskommunale tiltak utgjer den største auka i 2015. Etablering av Hyssingen produksjonsskule og OT sitt eige tilbod #Gameplan er årsaka til dette. Når Hyssingen produksjonsskule aukar opp talet på deltakarar i 2015/16 er det forventa at tala aukar ytterlegare.

Andre fylkeskommunale tiltak for OT-ungdom er til dømes studieverkstad i skule, truckførarkurs, korte kompetansegivande kurs og Aktiv ungdom (Erasmus). Eit samarbeid som starta hausten 2015 mellom OT, fagopplæring og NAV om «Jobbspesialist» er venta å gi godt resultat med tett oppfølging i bedrift.

Det nasjonale prosjektet «NAV i skole» blir etablert på Årstad videregående skole i 2015, og det er forventa at prosjektet skal verke førebyggjande og bidra til færre sluttarar.

Ungdomar i OT to skuleår på rad

Ungdomar som er i oppfølgingstenesta si målgruppe to skuleår på rad, omtaler vi som gjengangarar. Av dei ungdomane som var registrert i OT med oppfølgingsrett ved skuleårets slutt i 2014, var det 40 % gjengangarar, medan desse i 2015 var redusert til 34 %. Dette var 2 prosentpoeng under nasjonalt nivå i 2015.

OT har stort fokus på å følgje opp status over tid på om ungdomane har kome i skule, tiltak eller andre aktivitetar. OT har i løpet av det siste året etablert eit eige kartleggings- og oppfølgingsopplegg (#Gameplan) for dei som det tradisjonelt har vore vanskeleg å få ut i tiltak eller tilbake i opplæring. Rekrutteringsrutinane for dette har også vore med på å avdekke oppfølgingsbehov på ein meir tydeleg måte. OT har betre oversikt over heile målgruppa og får kontakt med fleire enn tidlegare.

Sjølv om ein ungdom er registrert i oppfølgingstenesta to skuleår på rad, betyr ikkje det at dei har vore utanfor opplæring eller arbeid i heile perioden. Ein del av ungdomane startar i vidaregåande opplæring eller arbeid, men sluttar, og kjem dermed i kontakt med OT igjen.

Sterk reduksjon i talet på ukjende – betre oversikt over ungdomane

Prosentdel ukjende ungdomar som OT ikkje har fått kontakt med, er redusert frå 21% i 2014 til 14% i 2015. OT arbeidar aktivt for å kome i kontakt med dei ukjente og få avklart aktivitet og behov. Ungdomar som ikkje er i aktivitet får tilbod om rådgiving og hjelp av OT. Ein stor del av dei ukjente går på privatskule, folkehøgskule og deltek i utvekslingsprogram i utlandet. Nokre er i arbeid, i militæret, har omsorg for barn eller er sjuk.

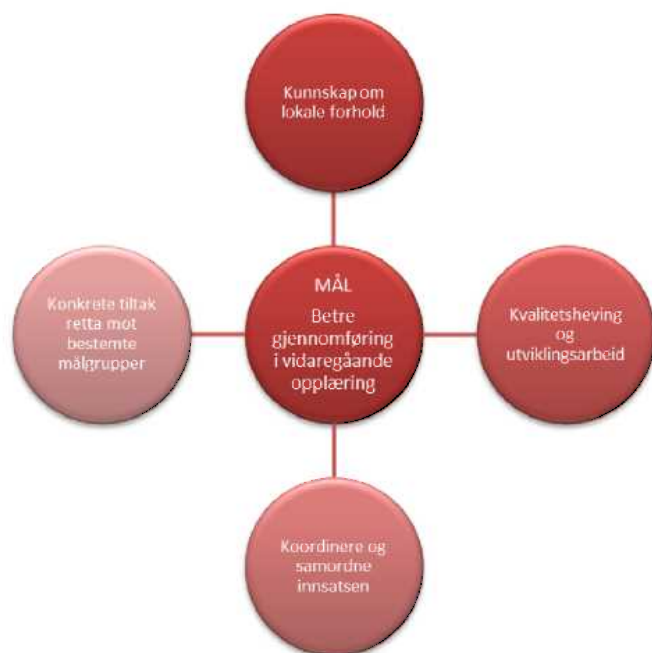
Årsaka til reduksjonen skuldast rutinane som er etablert for rask og tett kontakt gjennom heile året med ungdomane som er overført til OT. Både ungdomane sjølv og føresette får brev frå OT, og det blir sendt ut SMS med påfølgjande telefonkontakt. Det er også oppretta ei Facebook-side for OT med informasjon der ein på ein enkel måte kan ta kontakt.

Tiltak på fleire arenaer for å auke gjennomføringa

Internasjonale studiar og undersøkingar som er gjort i regi av Utdanningsdirektoratet viser at det ikkje er eitt enkelt tiltak som verkar, men at det er ein heilskapleg og samordna innsats som gir resultat på sikt.

Udir skriv på si heimeside:

Arbeidet må foregå kontinuerlig og forankres som en del av hele skolens oppgave. I tillegg må skolen kunne samarbeide godt med et støttenettverk utenfor skolen, bestående av bl.a. Oppfølgingstjenesten, barnevernet og NAV. Det er viktig å ha en klar ansvars- og oppgavefordeling, slik at alle aktuelle personer og institusjoner vet når de skal trå til og hva de skal gjøre. Samtidig er det sentralt å opprettholde fokuset på arbeidet mot frafall¹⁰.

Fylkesdirektør opplæring har sett i verk ulike tiltak for å auke gjennomføringa på ulike arenaer. Nokre av tiltaka er organisatoriske og dreiar seg om skuleutvikling og kvalitetsheving i skulane. Dette er tiltak som det er vanskeleg å måle på kort sikt.

Ny GIV-prosjektet hadde fokus på samordning av innsatsen mellom dei ulike forvaltningsnivåa og mellom dei ulike hjelpeinstansane. Mellom anna har det i regi av fylkesdirektør opplæring vore sett i verk ei kursrekke for rådgivarar i grunnskulen og vidaregåande skule for å heve kvaliteten på yrkesretteinga.

I utvikling og gjennomføring av tilbod til gruppa som ikkje er i vidaregåande opplæring, er det ein gjennomgåande tanke at desse skal vere berekraftige og «saumlause».

Figur 20: Betre gjennomføring i vidaregåande opplæring

Det vil seie at oppfølginga i seg sjølv både er kartleggande og retta mot at ungdomane skal oppnå kompetanse, og at dei ulike instansane har eit systematisk og føreseieleg samarbeid både på system- og individplan. Oppfølgingstenesta skal ha ulike tilbod på ulike nivå og etter ulike behov, og med oppfølging av resultat. All kartlegging og innsøking skjer gjennom OT, der dei har oppfølgings- og koordineringsansvaret. Det at OT og PPT er samorganisert i Hordaland gjer at PPT-ressursane er aktivt inne etter behov for OT-ungdomane og på dei ulike samarbeidsarenaene.

Overgangen frå skule til læretid er ei kritisk fase i fagopplæringa. Derfor har fylkesdirektør opplæring sett fokus på samarbeid med arbeidslivet og faget prosjekt til fordjuping. Vi veit at når elevane får bruke delar av opplæringa si ute i bedrifter gjennom prosjekt til fordjuping, er dette ein av dei viktigaste inngangsportane til rekruttering av læreplassar¹¹.

Eit anna tiltak for å styrke yrkesopplæringa er FYR-satsinga (Fellesfag, Yrkesretting og Relevans). Tanken er at elevane skal få ei opplæring som er meir i tråd med det yrket dei skal ut i. I desember 2014 publiserte Trøndelag Forskning og utvikling¹² ein rapport der dei skriv følgjande:

Yrkesretting og relevans har stor betydning for motivasjon og mestringsforventning, moderat betydning for holdning til skolen og bare liten betydning for elevenes sannsynlighet for å gjennomføre. Det betyr at andre forhold i og utenfor skolen er mer bestemmende for gjennomføring. Analysene tyder på at økt mestringsforventning hos eleven påvirker både indre motivasjon for fellesfag, holdninger til skolen og sannsynlighet for å fullføre, men at motivasjon ikke har noen direkte påvirkning på gjennomføring.

¹⁰ <http://www.udir.no/Tilstand/Forskning/Rapporter/Sintef/Tiltak-mot-fracfall-i-videregaende-opplaring-2007/>

¹¹ <http://www.udir.no/Tilstand/Forskning/Rapporter/FAFO/Prosjekt-til-fordypning-oker-elevenes-motivasjon/>

¹² <https://www.regjeringen.no/contentassets/e0764dd8bbe4668a278beff13e45ed9/rapporttfou.pdf>

I april 2015 kom ein delrapport frå FAFO¹³ der forskarane såg på ulike tiltak for å kvalifisere elevane etter Vg2, anten dei skal ut i lære eller til Vg3 Påbygg. I denne rapporten tek dei mellom anna føre seg problema med å finne gode indikatorar som målar kva som er eit vellukka tiltak. Dei skriv i sin rapport at det også er andre føresetnader som påverkar resultatane og at ein ikkje berre kan måle kor mange som får læreplass. Det er mellom anna mange som ikkje har dei naudsynte føresetnadane til å skaffe seg læreplass som også påverkar resultatane.

I same periode presenterte Kunnskapssenter for utdanning rapporten *Fråfall i videregående opplæring – en systematisk kunnskapsoversikt*¹⁴, ein kunnskapsoversikt med systematisk gjennomgang av dei forskingsrapportane på fråfall som ligg føre. Gjennomgangen viser at mange forskingsrapportar har brukt elev-/registerdata for å finne årsakene til fråfall. Desse analysane gir et godt innblikk i kvifor så mange fell frå og kva for grupper som er spesielt utsett. Rapporten seier vidare at ingen forskingsresultat finn svar på kva for tiltak av alle dei som er sett inn dei siste åra som er mest effektive. Fleire norske forskarar med god innsikt i fråfallsproblematikk påpeikar no at det trengst meir målretta intervensjonar som blir følgd opp av metodisk robuste målingar av effektar av tiltak. På bakgrunn av denne rapporten set Kunnskapsdepartementet no i gang med nye forskingsprosjekt, denne gangen som randomiserte kontrollerte forsøk som undersøker kva for strategiar som verkar, under kva omstende og for kven. Målet med forskinga er at forskarane skal kome med gode skildringar av tiltaket og med konkrete tilrådingar om korleis dei skal utførast dersom tiltaka skal ha ønska effekt.

Fylkesdirektør opplæring har meldt inn eit ønskje om å delta i eit studie i samarbeid med Hemil-senteret, Nordlandsforskning og Oxford Research som handlar om nærværsfaktorar og auka fullføring. Mange av dei som fell frå har truleg stort fråvær. Dersom det blir sett inn ressursar for å få dette ned, så er det mogeleg at fleire har grunnlag til å gå vidare på neste årstrinn, og som kan skaffe seg læreplass. Avgjerda frå Kunnskapsdepartementet om kva fylkeskommunar som får delta kjem i februar 2016.

I vedlegga til denne rapporten ligg det ei oversikt over tiltaka som er sett i verk i Hordland fylkeskommune. For nokre av tiltaka er det mogeleg å finne måleindikatorar, medan det på andre tiltak ikkje er mogeleg. Dette er kommentert der det har vore naturleg.

---

¹³ <http://www.udir.no/Upload/Forskning/2015/Delrapport%20april%202015.pdf?epslanguage=no>

¹⁴ <http://www.forskningsradet.no/servlet/Satellite?c=Rapport&cid=1254008808778&lang=no&pagename=kunnskapssenter%2FHovedsidemal>

Læringsmiljø

Læringsmiljøet si betydning for elevane si læring og fullføring framstår stadig tydelegare. Elevar som opplever tilhøyrsløse og tilknytning til skulen har større sjans for å gjennomføre utdanninga. I ei forskningsoppsummering ved Kunnskapsenter for utdanning i 2014 blir det slått fast at «stadig mer forskning peker i retning av at opplevelse av tilhørighet og tilknytning til skolen er en sterk prediktor for helse, og læringsutbytte, elevtilfredshet og atferdsproblemer»¹⁵. Også nasjonale satsingar som Betre læringsmiljø-prosjektet frå Utdanningsdirektoratet (2008-2013) har skaffa til vegs viktige studiar i faktorar som utgjør eit godt læringsmiljø. Det same har kunnskapsgrunnlaget til Djupedal-utvalet, som i mars 2015 gav si utgreiing til Kunnskapsdepartementet, NOU 2015:2, *Å høre til*¹⁶.

Desse større utgreiingane og følgjeforskinga rundt dei gir eit auka kunnskapsgrunnlag også for skuleeigarar og skuleleiarar som har som mål å betre læringsmiljøet i skulen. Det er ikkje berre eitt svar på utfordringane, slik det heller ikkje berre er eitt svar når ein skal få til eit godt arbeidsmiljø på ein arbeidsplass.

Derfor er arbeidet i opplæringsavdelinga og på skulane stadig meir systematisk og breitt, samhandlinga stadig betre, og medvitet om at førebygging er nødvendig, er tydelegare. Ein skulekvardag som er meningsfull og der alle opplever å lukkast, eit trygt miljø fritt for mobbing og med tydeleg og ansvarleg inngripen om noko skjer, eit helsefremjande skulemiljø der medbestemming er ein av pilarane, er alle naudsynte ingrediensar i eit godt læringsmiljø.

Våren 2014 søkte opplæringsavdelinga om tilskott til eit toårig prøveprosjekt frå 1.8.2015 til 31.7.2017 med mobbeombod for å trygge elevane og læringane sitt psykososiale miljø. Mobbeombodet skal vere eit lågterskeltilbod for elevane, læringane og deira føresette. Ho skal også ha ein rådgivande funksjon for skulane i det systematiske førebyggjande arbeidet mot mobbing.

Hausten 2015 etablerte opplæringsavdelinga ei ny gruppe for samarbeid om læringsmiljø og helse. Gruppen består av rådgivarar med kompetanse innanfor helse- og trivselsfremjande tiltak og mobbeombodet i Hordaland fylkeskommune. Dette er ei styrking av det systematiske arbeidet gjennom at gruppa skal koordinere innsats og sikre kompetanse i avdelinga og ut mot skulane i saker som gjeld læringsmiljøet.

Systematisk arbeid og tiltak initiert frå skuleeigar skuleåret 2014/15

Forskinga på læringsmiljø har dreidd merksemda frå å vere meir individorientert til meir preventivt arbeid med læringsmiljø. Systematisk arbeid med læringsmiljø må vedlikehaldast kontinuerleg. Nokre arenaer for det systematiske arbeidet blir presentert i det følgjande, i form av både etablerte arenaer og prosjekt som skal gi naudsynt erfaring inn i det systematiske arbeidet.

Elevmedverknad og inkludering i læring og læringsmiljø

Opplæringsavdelinga har arrangert skulestartkonferansen årleg sidan 2000, ofte saman med Elevorganisasjonen i Hordaland. Etter kvart er konferansen blitt ein sentral arena for systematisk arbeid med læringsmiljø, dei tre siste åra over to dagar, - og no for rektorane i tillegg til elevinspektørar og elevråd.

Skulestartkonferansen for skuleåret 2014/15 hadde *systematisk elevmedverknad for betre læringsmiljø* som hovudtema. Etter denne konferansen har stadig fleire skular prøvd ut og etter kvart fått på plass system for systematisk elevmedverknad, og dette bidreg positivt i skulane sitt utviklingsarbeid. Arbeidet med dette blir følgt opp gjennom VBV-systemet.

Hausten 2014 blei det lyst ut midlar til deltaking i skulevise prosjekt med tema systematisk elevmedverknad for betre læringsmiljø. Dei fem skulane som blei med i prosjektet har presentert erfaringane for kvarandre på eigne samlingar, men også på skulestartkonferansen i september 2015. Skulane i prosjektet rapporterer at endra praksis med gode møtearenaer har styrka relasjonane mellom elevar og lærarar, og mellom elevar og leiing. Gode og trygge relasjonar som byggast gjennom eit slikt arbeid, er noko å støtte seg på når det oppstår

¹⁵

http://www.forskningsradet.no/servlet/Satellite?c=Rapport&cid=1254000228200&pagename=kunnskapsenter/Hovedside_mal

¹⁶ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2015-2/id2400765/>

behov for å fortelje om vanskelege erfaringar, til dømes krenkingar eller mobbing. Erfaringar frå desse skulane vil bli delt vidare.

Elevinspektørane har vore sentrale i læringsmiljøarbeidet i nær 20 år i Hordaland. Stillinga blei i si tid etablert for å styrke det sosialpedagogiske arbeidet og å støtte opp om elevdemokratiet. Skulestartkonferansen er ein viktig møteplass for elevinspektørane. Våren 2016 vil dei bli inviterte til ein temadag og felles samling, slik at den systematiske innsatsen på læringsmiljøfeltet kan styrkast ytterlegare.

Skulestartkonferansen 2015 blei gjennomført 22. og 23. september, og hadde i år henta overskrift frå Djupedal-utvalet sin NOU: 2015:2: *Å høre til*. Hovudforedraga var ved to medlemmar frå Djupedal-utvalet. Kunnskap om mobbing generelt og digital mobbing spesielt, blei grundig presentert med forskingsperspektiv og frå praksisfeltet. Slik var konferansen meint å støtte arbeidet for ein inkluderande skule, for eit trygt miljø og kampen mot mobbing.

Rusførebygging er også ein viktig del av arbeidet for eit godt læringsmiljø. I 2015 gjennomførte Deloitte ein forvaltningsrevisjon av det rusførebyggande arbeidet i vidaregåande skular, på vegner av kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune. Gjennom innsamlinga av dokumentasjon har opplæringsavdelinga fått god oversikt og kunnskap om feltet, noko som bidreg til enda betre samhandling. Kursrekka *Kjentmann*, eit 30-timars kurs i regi av Korus/Bergensklinikkene vil bli gjennomført på alle vidaregåande skular innan 2017. Informasjon om *Kjentmann* blei presentert for elevråda, elevinspektørar og rektorar på skulestartkonferansen 2015.

Hausten 2013 starta HFK eit samarbeidsprosjekt med Antidoping Norge og tilsette ein foredragshaldar til å besøke ulike skular i Hordaland for å informere om dei negative konsekvensane ved bruk av doping. Formålet er å redusere dei fysiske, psykiske og sosiale konsekvensane hos unge menneske som følgje av dopingbruk, samt å forhindre at doping øydeleggjar liv til brukarane, familie og tilfeldige tredjepartar. Prosjektperioden går ut desember 2015.

Systematisk arbeid med psykososialt miljø

Det er i aukande grad eit større samarbeid mellom dei ulike partane i skulen på dette området, og det kan framleis bli betre. Pilotprosjektet med helsefremjande skular vil vere viktig for å finne gode måtar for dette, nettopp på grunn av brei deltaking frå skulen (elevar, lærarar, leiing, skulehelseteneste) og kunnskapsbaserte metodar.

Rutinane for skulen sitt arbeid med det psykososiale miljøet er å finne i kvalitetssystemet. Med utgangspunkt i ein forvaltningsrevisjon er det sett i gang arbeid med å følgje skulane tettare: både gjennom system for eigevaluering hos skuleeigar og på skulane, samt opplegg og plan for tilsynsbesøk.

Også her vil samarbeidet skuleeigar har med Elevorganisasjonen vere nyttig, ikkje minst fordi elevar i vidaregåande alder er med å utvikle språk, haldningar og openheit om psykisk helse som vaksne både i og utanfor skulen kan lære av.

Mobbing og krenkingar

Elevundersøkinga er den viktigaste kjelda til informasjon om elevane sine opplevingar av eige læringsmiljø. Kombinert med aktiv oppfølging av rutinar og handlingsplikt nedfelt i opplæringslova, har skuleeigar og skulane godt grunnlag for å arbeide førebyggjande og framtidssretta, og å følgje opp situasjonen på den enkelte skule.

Mobbing

Førekosten av elevar som opplever å bli mobba var stabil i perioden 2007 til 2012, men med ein reduksjon i 2013. Det blei gjennomført ein revisjon av Elevundersøkinga i 2013, der tal spørsmål blei redusert. I analysen for 2014 gjort av NTNU Samfunnsforskning¹⁷ drøftar ein om nedgangen er reell eller om han har metodiske eller andre årsaker. Vi skal derfor vere forsiktige med å konkludere med at det har blitt ei klar reduksjon i mobbing.

Gjennom Elevundersøkinga ser vi at i Hordaland rapporterer nokre fleire elevar at dei blir mobba i 2014 enn i 2013, ei utvikling frå 2,35% (266 elevar) i 2013 til 2,66% (273 elevar) i 2014. Lærlingundersøkinga for Hordaland visar at 3,4 % av lærlingane (41 lærlingar) opplever mobbing «av og til» eller oftare, jf. tabell 21. Resultata i Hordaland skil seg ikkje ut frå nasjonalt resultat.

17

http://samforsk.no/Publikasjoner/Mobbing%20krenkelser%20og%20arbeidsro%20i%20skolen%202014_15%20WEB.pdf

Har du blitt mobba på skulen dei siste månadane?	Ikkje i det heile teke	Ein sjeldan gong	2 eller 3 gonger i månaden	Omlag 1 gong i veka	Fleire gonger i veka
2014	91,64 %	5,71 %	1,12 %	0,45 %	1,09 %
2013	90,89 %	6,76 %	0,92 %	0,55 %	0,88 %

Tabell 17: Elevundersøkinga 2014. *Mobbing på skulen.*

Krenkingar

Elevane rapporterer i større grad om ulike formar for krenkingar enn mobbing. Under er nokre døme på dette. På alle spørsmåla blir elevane spurt om kor ofte den enkelte krenkinga har skjedd i løpet av skuleåret og kor det har skjedd. Mykje av dei krenkande hendingane skjer på arenaer der læraren ikkje har kontroll, til dømes ute, i garderoben eller i gangane. Plaginga skjer i mindre grad på internett og mobil.

Kor ofte har dette hendt med deg på skulen dette skuleåret?	Ikkje i det heile teke	Ein sjeldan gong	2 eller 3 gonger i månaden	Omlag 1 gong i veka	Fleire gonger i veka
Nokon kommenterte utsjåande mitt negativt på ein måte eg ikkje likte	81,53 %	15,49 %	1,49 %	0,52 %	0,97 %
Nokon slo, dytta, sparka eller heldt meg fast så eg blei redd	96,06 %	3,16 %	0,27 %	0,14 %	0,37 %
Eg blei heldt utanfor	79,92 %	16,35 %	1,50 %	0,88 %	1,35 %

Tabell 18: Elevundersøkinga 2014. *Krenkingar.*

Som i fjor og som tidlegare forskning kring mobbing viser, finn vi også her at elevane i for liten grad informerer tilsette i skulen om problema. På alle spørsmål rapporterer 41-58 % av elevane som opplevde krenking at skulen ikkje kjenner til det som skjer (avhengig av krenkinga). Desse resultatane må skulane nytte til å granske eigen praksis. Kva for system har skulen som gjer det lettare for elvar å melde frå? Korleis kan skulen gripe inn når elevane ikkje fortel? Korleis kan ein bygge tryggare relasjonar på skulen?

Det er stadfesta gjennom omfattande forskning at innsatsen mot mobbing må vere vedvarande og forankra i heile skulesamfunnet om innsatsen skal ha effekt. Ulike program og kampanjar kan nyttast som verktøy, men hjelper ikkje på lengre sikt om ikkje skulane kartlegg regelmessig og handlar føreseieleg. Det systematiske arbeidet i skulane er det skuleleiing og elevinspektørane som har ansvar for.

Gjennom lærlingundersøkinga kan lærlingane uttrykke seg om høve som har betydning for sitt arbeids- og læringsmiljø.

	Svært sjeldan eller aldri	Nokså sjeldan	Av og til	Nokså ofte	Svært ofte eller alltid
Trivst du med kollegaene dine?	0%	0,91%	6,12%	26,72%	66,25%
Trivst du med arbeidsoppgåvene dine?	0,33%	2,15%	12,24%	50,37%	34,9%
Føler du deg som ein del av det sosiale miljøet på arbeidsplassen?	0,58%	2%	10,14%	29,59%	57,69%
Blir du godt behandla på arbeidsplassen?	-	-	5,97%	31,15%	61,64%
Får du hjelp og støtte frå kollegaene om du treng det?	0,5%	0,75%	6,55%	28,25%	63,96%
Får du hjelp og støtte frå instruktør/rettleiar om du treng det?	1,92%	2,92%	9,86%	26,48%	58,81%

Tabell 19: Lærlingundersøkinga 2014. *Trivsel/inkludering.*

Lærlingane i Hordaland meiner i høg grad at dei trivst med kollegaene og arbeidsoppgåvene, og at dei blir godt behandla og får hjelpe og støtte frå kollegaer og leiarar. Mellom 83 og 93 % svarar i kategoriane «nokså ofte» eller «svært ofte/alltid» på spørsmåla. Nærare 9 av 10 lærlingar meiner dei trivst godt i lærebedrifta. Ein låg del av lærlingane meiner dei ikkje trivst eller får hjelp frå kollegaene om dei treng det.

Kor ofte har du opplevd...	Svært sjeldan eller aldri	Nokså sjeldan	Av og til	Nokså ofte	Svært ofte eller alltid
Samarbeidsproblem på arbeidsplassen	33,08%	31,33%	27,32%	6,35%	1,92%
Mobbing/vondsinna erting av nokon som har problem med å forsvare seg	73,43%	17,54%	6,77%	1,84%	0,42%
Mobbing/konfliktar pga. ulik religion/nasjonalitet/etnisk bakgrunn	89,39%	7,1%	2,01%	1,09%	0,42%
Seksuell trakassering	90,28%	6,95%	1,51%	0,67%	0,59%

Tabell 20: Lærlingundersøkinga 2014. *Mobbing/samarbeidsproblem.*

	Svært sjeldan eller aldri	Nokså sjeldan	Av og til	Nokså ofte	Svært ofte eller alltid
Er du blitt mobba på arbeidsplassen dei siste månadane?	83,94%	12,65%	1,33%	1,08%	<u>1%</u>

Tabell 21: Lærlingundersøkinga 2014. *Mobbing/samarbeidsproblem.*

Lærlingane i Hordaland meiner stort sett at de ikkje har lagt merke til mobbing eller samarbeidsproblem på arbeidsplassen.

Helsefremjande skular

§ 9a-1 i opplæringslova understrekar korleis det helsefremjande arbeidet skal vere ein del av skulekvardagen: «Alle elevar i grunnskolar og vidaregåande skolar har rett til eit godt fysisk og psykososialt miljø som fremjar helse, trivsel og læring».

Opplæringsavdelinga skal gjennomføre pilotprosjektet Helsefremjande skular, forankra i Regional plan for folkehelse frå 2014, på fire vidaregåande skular. Pilotprosjektet hadde kick-off 11.9.2015 og skal avsluttast ved skuleslutt 2017. Ein helsefremjande skule er ein skule som på ein strukturert og systematisk måte utviklar og set i verk ein plan for helse, trivsel og læring for alle som høyrer til skulen¹⁸.

Knarvik vidaregåande skule, Fitjar vidaregåande skule, Sandsli vidaregåande skole og Voss gymnas deltek i pilotprosjektet.

Pilotprosjektet er eit prosjekt retta mot alle i skulesamfunnet, i internasjonal litteratur kalla «whole school approach». Arbeidet vil skje i tett samarbeid med eit eller fleire kunnskapssentre i fylket, alt etter kva område den enkelte skulen vil ha som sitt hovudfokus. I samarbeid med skule, elevar og kunnskapsmiljø skal utfordringar og ressursar kartleggast og danne grunnlag for tiltak. Gjennom arbeidet med pilotskulane vil ein vere i stand til å hauste erfaringar som kan vidareførast til andre skular. Etter pilotperioden vil det bli gjennomført ei evaluering av dei ulike tiltaka, og ein vil starte arbeidet med å implementere den helsefremjande skulen på alle vidaregåande skular i Hordaland.

¹⁸ Schools for Health in Europe (SHE-network) <http://www.schools-for-health.eu/she-network/health-promoting-schools>

Pedagogiske innsatsområde for å auke gjennomføringa

Dei prioriterte tiltaksområda i perioden 2013-2015 har vore *klasseleiing, vurdering for læring og bruk av IKT i læringsarbeidet*. Områda er valt ut på grunnlag av sentrale styringssignal og vurderingar av tilstanden og utfordringane i opplæringssektoren.

Alle skulane må vise korleis dei systematisk arbeider med klasseleiing for betre læring og læringsmiljø, korleis dei systematisk jobbar for å utvikle ein vurderingspraksis som har fokus på vurdering for læring, og korleis dei legg til rette for systematisk utvikling av kompetanse innan praktisk og pedagogisk bruk av IKT. Skulane prioriterer tiltak knytt til områda.

Klasseleiing

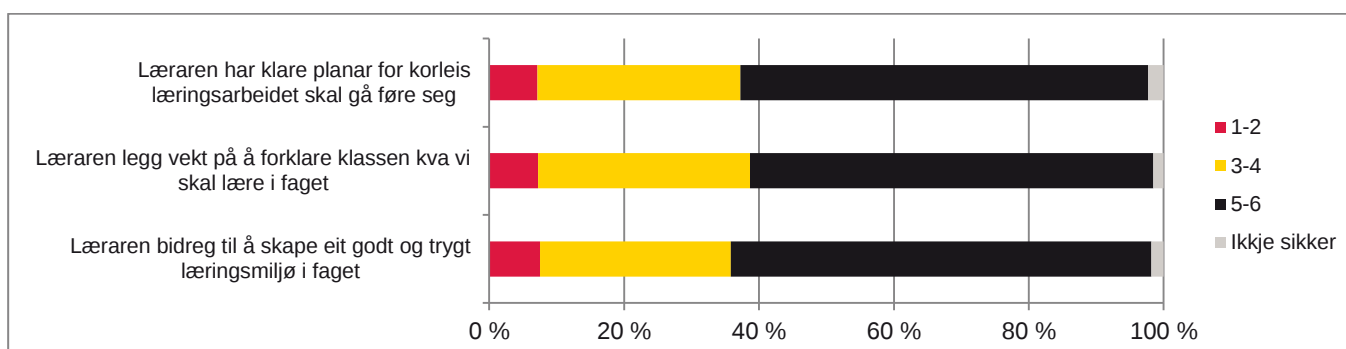
Klasseleiing kan vi forstå som læraren si evne til å skape eit positivt klima, etablere arbeidsro og motivere til arbeidsinnsats. Internasjonal forskning viser at det er viktig at læraren har ein tydeleg struktur i undervisninga, med klart formulerte mål og forventningar til elevane tilpassa den enkelte sine føresetnader og behov. Det er også viktig at elevane får konstruktive tilbakemeldingar på fagleg og sosial utvikling, og er aktive i eige læringsarbeid. Klasseleiing og vurderingsarbeid heng derfor nøye saman.

Alle tiltak knytt til klasseleiing som skulane set i verk, skal leggje vekt på følgjande prinsipp som er forankra i opplæringslova:

- Elevane opplever tryggleik, trivsel og forventning om læring
- Elevane opplever gode relasjonar til lærarar og medelevar
- Elevane deltek aktivt i læringsarbeidet og medverkar i planlegging og vurdering
- Elevane tek medansvar for arbeidsro og positivt arbeidsmiljø

Auka læringseffekt gjennom god klasseleiing

Undervisningsevalueringa i Hordaland stiller mellom anna spørsmål om klasseleiing. I figuren under ser vi at elevane i stor grad (81,2 % svarar mellom 4 og 6) opplever eit godt og trygt læringsmiljø, og at læraren har klare planar for korleis læringsarbeidet skal gå føre seg (80,4 %). 80,5 % av elevane svarar mellom 4 og 6 på om læraren legg vekt på å forklare kva dei skal lære i faget.

Figur 21: Undervisningsevalueringa 2014 til 2015. Klasseleiing.

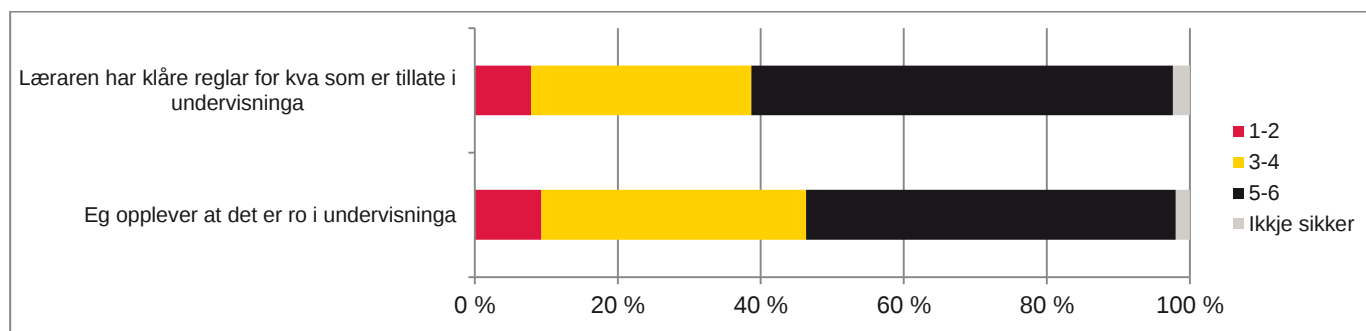
Rapporten *Den gode timen*¹⁹ viser at undervisning som begynner og sluttar med å vise til reelle læringsmål framfor aktivitetar, hadde eit sterkt og vedvarande fokus på elevane sitt læringsarbeid. Same rapport viser til at kjenneteikn på ein «god time» er at læraren knyt læringsmål saman med kunnskap som elevane er forventa å ha tileigna seg tidlegare. Det blir også vist til positiv læringseffekt ved å nytte dei same læringsmåla mot slutten av økta for å la elevane få mogelegheit til å reflektere over kva de har lært. Det er derfor viktig å sjå samanhengen mellom god klasseleiing og god vurderingspraksis.

Arbeidsro gjennom god klasseleiing

Mange skular fokuserer på arbeidsro og felles regelhandtering, og det er semje mellom skuleleiing, lærarar og elevar at arbeidsro er viktig for læring og læringsmiljø. Samstundes kan det variere mellom fag og utdanningsprogram om kva ein meiner er arbeidsro. Til dømes vil det vere ulikt mellom fag på studiespesialiserande og praktisk arbeid i verkstad. I skulebesøk omtalar ofte lærarar og elevar at ein viss

¹⁹ Den gode timen – En kvalitativ studie av undervisning og læringsarbeid på fire ungdomsskoler i Oslo. NIFU 2013. <http://www.udir.no/globalassets/upload/rapporter/2013/dengodetimen.pdf>

«støy» er positivt i verkstad, då dette speglar kommunikasjon og samhandling. Talmateriale som kjem fram gjennom undersøkingar må derfor nyttast lokalt på skulen til å vurdere korleis og i kva grad resultatata er relevant og kan nyttast til å vidareutvikle læringsmiljøet og legge til rette for god læring.

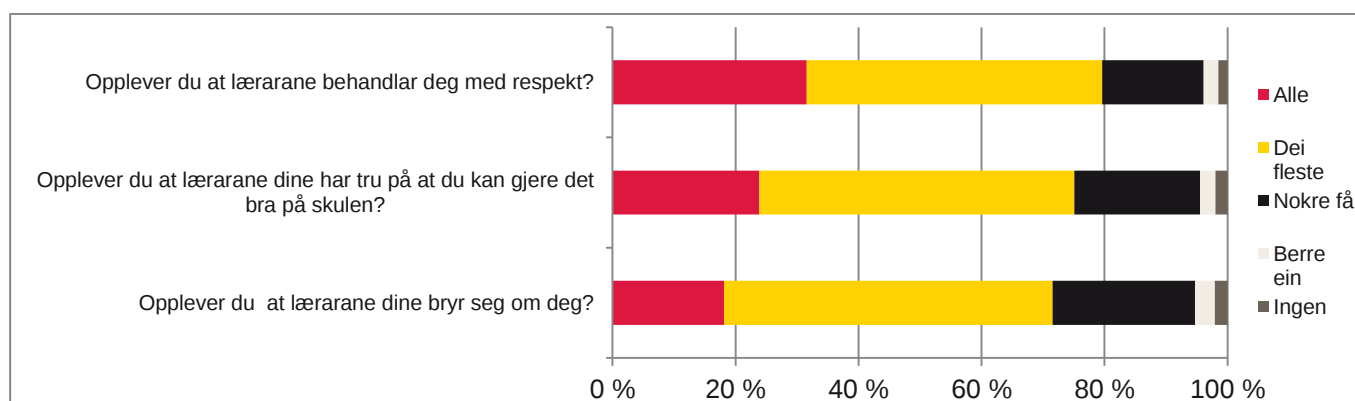
Figur 22: Undervisningsevalueringa. Klasseleiing. PULS

Totalt sett seier dei fleste elevane at det er ro i undervisninga og at læraren har klare reglar for kva som er tillate i undervisninga. I frå 2014 til 2015 er det ein auke i del elevar som meiner dette.

Rapporten *Den gode timen* (ibid) viser at ein god time er avhengig av klasseleiing som legg til rette for arbeidsro blant elevane, og ein lærar som veit korleis ho skal følgje opp elevane i arbeidssituasjonen slik at fleirtalet av dei ikkje taper fokus på læringsaktivitetane. God klasseleiing er ein kompleks oppgåve då læraren skal vere leiar i klassen, ho skal vere førebudd på kva som skal skje i timen, ho skal kunne faget, ha autoritet og vere sosial kompetent.

Relasjonar mellom lærarane og elevane

God klasseleiing kan ikkje utøvast utan at relasjon med elev og elevgruppa er god. Indikatorar som kan seie noko om dette på fylkesnivå finn vi gjennom Elevundersøkinga. Tal respondentar her er høg, så det er naturleg at svarfordeling vil vere stabil over tid. Vi registrerer at dei aller fleste elevane opplever å bli behandla med respekt, at lærarane har tru på at dei kan gjere det bra på skulen og at lærarane bryr seg om elevane. Ei styrking av arenaer for systematisk elevmedverknad i skulen vil virke førebyggjande og styrke felles kultur i gruppa og på skulen. Dette er eit sentralt område i skuleeigar si oppfølging av skulane.

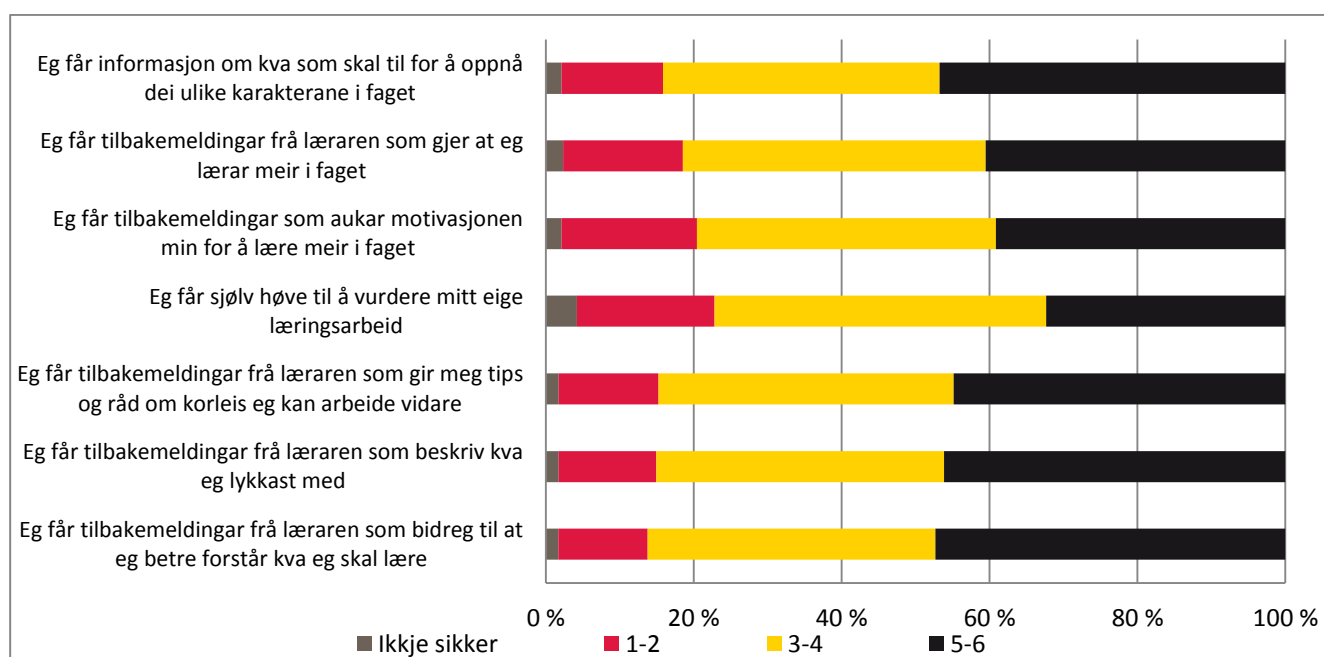
Figur 23: Elevundersøkinga 2014. Støtte frå lærarane

Vurdering for læring

Alle skulane må vise korleis dei jobbar systematisk for å utvikle ein praksis som har fokus på vurdering for læring. Tiltak skulane set i verk skal legge vekt på følgjande prinsipp som er forankra i forskrift til opplæringslova.

- Elevane skal forstå kva dei skal lære og kva som er forventa av dei.
- Elevane skal få tilbakemeldingar som fortel dei om kvaliteten på arbeidet eller prestasjonen.
- Elevane skal få råd om korleis dei kan forbetre seg.
- Elevane skal vere involverte i eige læringsarbeid ved mellom anna å vurdere eige arbeid og eiga fagleg utvikling.

Undervisningsevalueringa i Hordaland stiller mellom anna spørsmål om korleis elevane opplever ulike høve ved vurderingspraksis i sin kvardag, der 1 betyr heilt ueinig og 6 betyr heilt einig.

Figur 24: Undervisningsevalueringa 2014/15. Vurdering for læring.

Resultata i figuren over er i det store og heile dei same som førre skuleår. Det er heller ikkje grunnlag for å peike på ei bestemt utvikling.

Det er likevel verdt å merke seg at det på alle spørsmål om vurdering er ein noko større prosentdel av elevane som har valt å gi talverdi 5 eller 6 i 2015 samanlikna med 2014. Mellom 45 % og 47 % av elevane meiner framleis at dei i stor grad får informasjon om kva dei skal lære, tilbakemeldingar som viser kva dei lykkast med, og kva dei må gjere for å lykkast betre i framtida. Dette er spørsmål som forskning peiker på som særleg viktige for at vurdering skal virke læringsfremjande. Ein langt mindre del (12-14 %) av elevane gir talkarakter 1 og 2 på same spørsmåla.

På spørsmål om elevane får høve til vurdere eige arbeid og om dei blir motiverte av tilbakemeldingane ser vi ein auke på om lag 2 % blant elevane som gir verdi 5 eller 6 frå 2014 til 2015. Tala viser likevel også at i underkant av kvar femte elev framleis opplever å ikkje få høve til å vurdere eige arbeid eller opplever auka motivasjon av tilbakemeldingane dei får (talverdi 1-2).

Elevmedverknad i læringsarbeidet har vore eit hovudtema på skulestartkonferansane med elevråd, elevinspektørar og rektorar både i september 2014 og 2015. I skuleåret 2014/15 var det også fleire skular som prøvde ut modellar for systematisk arbeid med elevmedverknad gjennom eit prosjekt der fem skular fekk støtte til å prøve ut modellar for systematisk elevmedverknad i læringsarbeidet. Skulane delte sine erfaringar frå prosjektet på skulestartkonferansen i 2015. Arbeid med utvikling av læringsfremjande og involverande vurderingspraksis vil framleis vere viktig for å nå det overordna målet om auka læringsutbytte. Fylkesdirektør opplæring vil igjen lyse ut midlar i 2016 til skulebasert kompetanseheving i vurdering for læring.

Bruk av IKT i læringsarbeidet

Kunnskapsløftet (LK06) spesifiserer digitale ferdigheter som ein grunnleggjande ferdigheit og naudsynt kompetanse for læring i alle fag. Bruk av IKT er soleis ein føresetnad for elevane si læring og utvikling av læringsarbeidet i skulen. I kva grad bruk av IKT bidreg til auka læringsutbytte og auka gjennomføring heng saman med korleis IKT blir nytta til å nå læringsmål og pedagogiske mål i kvart enkelte fag.

Mykje forskning peikar på læringspotensialet ved bruk av IKT. Til dømes i naturfag og realfaga finn vi at digitale læringsressursar bidreg til å skape nye tilnærmingar til det faglege innhaldet, og meir dynamiske formar for interaksjon, samhandling og deltaking i læringsarbeidet^{20,21,22}. Forskinga viser at dette kan bidra til å fremje elevdeltaking, og meir elevsentrert og dialogbasert undervisning. Vert å merke seg er også at IKT kan vere eit hjelpemiddel til å påverke overordna rammar for læringsarbeidet. Dette ser vi t.d. når bruk av IKT mogeleggjør at elevane kan jobbe med autentiske læringsoppdrag – dvs. problemstillingar, oppgåver og problemløysing som blir opplevd som reelle og viktige for elevane. Denne tendensen er understøtta av forskning som peikar på at oppgåver som blir opplevd som autentiske skapar auka indre motivasjon hos eleven – som igjen er læringsfremjande²³. Eit vidare sentralt funn er at bruk av IKT ikkje utan vidare resulterer i god læring, men at læraren spelar ei avgjerande rolle i å legge til rette for det.

Erfaring frå utviklingsarbeid og læringsprosjekt i Hordaland viser særskilt at skulane nyttar IKT til utvikling av god vurderingspraksis og tilpassa opplæring²⁴. I høve til vurdering, og særskilt vurdering-for-læring, ser vi at IKT-støtta vurderingspraksis mogeleggjør nærare og meir presis tilbakemelding undervegs i læringsarbeidet. Bruk av video og verktøy for samskriving er to sentrale kategoriar av verktøy knytt til undervegsvurdering. I høve til eigenvurdering, både for elev og lærar, samt dokumentasjon, ser vi at bruk av video er særskilt nyttig.

Bruk av IKT i arbeid med tilpassa opplæring (differensiering) har også vore omtalt i tidlegare tilstandsrapporter. Vi ser her at trenden med bruk av undervisningsvideoar (omvendt undervisning) for å frigjere tid i klasserommet til å etablere ein meir elevsentrert pedagogikk held fram. Nyten av IKT kjem særleg til syne når lærarar klarar å utnytte eigenskapar ved teknologiane til å endre strukturar og organisering av læringsarbeidet, slik at elevane blir meir aktive og jobbar med utgangspunkt i eigen progresjon i faget. Bruk av nettbrett og mobile einingar til spesialundervisning er eit anna område der vi ser at utviklinga held fram.

Ser vi på tilbakemelding frå elevane i Hordaland basert på Undervisningsevalueringa for skuleåret 2014/15, finn vi at fleirtalet meiner at dei har fått naudsynt opplæring i bruk av digitale verktøy og at dei er positive til bruken av digitale verktøy i faga. Vi finn framleis noko variasjon frå skule til skule, samt mellom utdanningsprogram. Aktivitetar og innhald i det enkelte fag påverkar naturleg nok korleis digitale verktøy vi no har tilgjengeleg lar seg nytte i fag på ein naturleg måte.

Til tross for ei positiv utvikling i korleis IKT blir nytta i læringsarbeidet viser dette og andre undersøkingar at utviklinga likevel må sjåast som stegvise endringar – gradvis og over tid. Skulane rapporterer framleis at dei slit med å få med delar av lærarkollegiet i å utnytte potentialet som ligg i bruk av IKT. Dette må sjåast i samheng med både motstand mot å endre eigen praksis, men også at den reelle nytta ved bruk av IKT-verktøy ikkje er like openbar i alle fag. Resultat på lokalt nivå stemmer overeins med forskning og undersøkingar på nasjonalt nivå, som viser at det tek tid å endre undervisning i praksis²⁵. Sjå til dømes også NIFU si undersøking av bruk av digitale læremiddel²⁶, som viser at 85 % av matematikklærarane i norsk skule framleis i hovudsak nyttar papirbaserte læremidlar.

Forskning og erfaring tyder soleis på at potentialet ved bruk av IKT i skulen tek tid å realisere. I dette biletet er fokuset på dei vidare rammene for læringsarbeid i skulen interessant. NOU 2015:8 *Fremtidens skole*²⁷ peikar

²⁰ <http://www.uv.uio.no/iped/forskning/prosjekter/ark-app/publikasjoner/vgs-algebra.html>

²¹ Strømme, A. T. & Furberg, A. (2015). Exploring Teacher Intervention in the Intersection of Digital Resources, Peer Collaboration, and Instructional Design. *Science Education*, 99(5) 783–1022. DOI 10.1002/sce.21181

²² http://www.ks.no/globalassets/vedlegg-til-hvert-fagomrader/utdanning-og-oppvekst/skole/smil/sluttrapport_smil.pdf?id=8412

²³ Roth, W.-M., & Radford, L. (2011). *A cultural historical perspective on teaching and learning*. Rotterdam: Sense Publishers.

²⁴ <https://www.laringihordaland.no>

²⁵ T. E., Hauge & A. Lund (red.), *Små skritt eller store sprang? Om digitale tilstander i skolen*. Cappelen Damm Akademisk.

²⁶ <http://www.udir.no/Tilstand/Forskning/Rapporter/NIFU/digitale-laremidler-lite-brukt-i-matematikkfaget/>

²⁷ <https://blogg.regjeringen.no/fremtidensskole/>

på behovet for fagfornyning for å kunne møte elevar- og samfunnet sitt framtidige kompetansebehov. Behovet for å redusere breidde (stofftrenghet) i fag er fremja som eit sentralt verkemiddel for å oppnå djup læring og auka motivasjon for læringsarbeidet. I dette biletet vil bruk av IKT kunne få ein fornya rolle.

Ny strategi for kompetanseutvikling i HFK

Den vidare satsinga på bruk av IKT i læringsarbeidet blir no drøfta inn mot ny strategi for kompetanseutvikling i HFK. Til grunn for dette arbeidet ligg mellom anna evaluering av kompetanseutviklingstiltaka FAU (Faglege arbeidsutval) og PDS (Pedagogisk digitalt støttesystem), gjennomført av seksjon for Analyse, utgreiing og dokumentasjon (AUD) våren 2015.

Spesialpedagogisk arbeid

Prinsippet om tilpassa opplæring famnar både den ordinære opplæringa og spesialundervisninga. Også spesialundervisning er ei form for tilpassa opplæring, men ikkje all tilpassa opplæring er spesialundervisning. Elevar som ikkje har eller ikkje kan få tilfredsstillande utbytte av den tilpassa opplæringa, har individuell rett til spesialundervisning. Før det blir fatta enkeltvedtak om spesialundervisning, skal skulen kartlegge, vurdere og eventuelt prøve ut nye tiltak innanfor ramma av tilpassa opplæring. Enkeltvedtaket om spesialundervisning skal vere basert på ei sakkunnig vurdering som blir utarbeidd av OT/PPT. Skulen lagar ein individuell opplæringsplan (IOP) som viser mål, innhald og organisering i spesialundervisninga for kvar elev, der måloppnåinga skal evaluerast i ein årsrapport.

Opplæringsavdelinga har som mål for spesialundervisning å:

- sikre høg kvalitet på spesialundervisning, dokumentasjon og sakshandsaming
- sikre eit system for vurdering og oppfølging av elevar med vedtak om spesialundervisning

Omfang av spesialundervisning

Tabellen under viser kor mange og kor stor del av elevane som fekk spesialundervisning dei fem siste åra.

Skuleår	Tal	% av totalt elevtal
2014/15	841	5 %
2013/14	880	4,9 %
2012/13	823	4,8 %
2011/12	1040	5,8 %
2010/11	897	5,1 %

Tabell 22: Omfang spesialundervisning . NSSU – nettbasert sakshandsaming av søknad om spesialundervisning

Skuleåret 2014/15 fekk 5 % av elevane i dei vidaregåande skulane i Hordaland spesialundervisning. Til samanlikning var det i snitt 6,4 % som fekk spesialundervisning på nasjonalt nivå. Elevar som får undervisning i små grupper (arbeidslivstrening HTA og kvardagslivstrening HTH) gjennomfører i stor grad planlagt opplæringsløp. Om lag 300 elevar går i eigne grupper (HT-gruppe), med grunnkompetanse som mål. Av desse slutta 9,6 % i løpet av skuleåret, og dette er ingen vesentleg endring frå førre skuleår. Fordelt på kjønn var 37,9 % av sluttarane jenter og 62 % gutar. Talet på gutar som sluttar har gått litt ned, og talet på jenter som sluttar har auka litt samanlikna med året før.

I 2014/15 har fokusområde for arbeid med spesialundervisning i opplæringsavdelinga vore:

Systemarbeid for spesialundervisning

- ressursteamsamlingar i dei ulike regionane
- utarbeiding av rutinar og tenestekart for elevar med hørselshemming i samarbeid med Statped, Syns- og audiopedagogiske tenester, NAV Hjelpemiddelsentral, OT/PPT, Fagopplæring, Knutepunktskulen Nordahl Grieg.
- oppgradering av NSSU - nettbasert sakshandsaming av søknad om spesialundervisning

Utvikling av lik praksis mellom fylka i sørvest-samarbeidet

- felles melde- og søknadsskjema i samband med 1. februar-inntak
- utvikling av lik praksis i handtering og praktisering av inntaksforskriftene

Nordahl Grieg vgs., avdeling Klokkarlia, og opplæring for elevar som bur i barnevernsinstitusjon

Udir understreker i rundskriv Udir-6-2014 at barn som bur i barnevernsinstitusjon primært skal ha tilbod på heimeskulen. Dette gjeld også barn plassert i akuttinstitusjonar. Bufetat har i tillegg planar om endringar i bygningsmassen og i drifta ved Bergen akuttsenter, avdeling Klokkarlia. Det er derfor vedteke å legge ned dette skuletilbodet frå hausten 2015. Elevar som er plassert på Bergen akuttsenter skal anten få skuletilbod på heimeskulen eller heimeundervisning på institusjonen etter tilråding frå sakkunne (OT/PPT).

Elevar med behov for pleie-/medisinskfagleg oppfølging i løpet av skuledagen

Opplæringsavdelinga ser på ansvar og roller når det gjeld elevar med omfattande behov for pleie-/medisinskfagleg oppfølging i skulen. Saman med fylka i sørvest-samarbeidet er det utvikla eit kartleggingsskjema for slike behov. HFK arbeider med avtalar med Bergen kommune om systematisk oppfølging av elevar med slike behov.

Gjennomføring av undersøking om spesialundervisning i alle fylke

FFU vedtok i møte 7. og 8. februar 2013 at Hordaland og Østfold fylkeskommune skulle utarbeide og gjennomføre ei spørjeundersøking i alle fylka om sentrale problemstillingar knytt til spesialundervisning og inntak av 1. februar-søklarar. Rapporten blei levert FFU i mai 2015. Undersøkinga viser at det er skilnadar mellom fylka på fleire område når det gjeld elevane sine rettar til spesialundervisning. Problemstillingane som kjem fram i rapporten blir følgd opp av fylkesopplæringsseksjonane i dei ulike fylka.

Vurdering og resultatoppfølging av opplæringa for barn og unge i barnevernsinstitusjon

Fylkesmannen i Hordaland gjennomførte våren 2014 tilsyn med fylkeskommunen sitt ansvar for å oppfylle retten til opplæring for barn i grunnskulealder som bur i barnevernsinstitusjon (jf. opplæringslova § 13-2). Etter dette innførte fylkesdirektør opplæring 20.11.2014 nye interne prosedyrar for vurdering og resultatoppfølging. I følgje prosedyrane skal rapporteringa skje i denne tilstandsrapporten. Her følgjer rapporteringa for skuleåret 2014/15.

I skuleåret 2014/15 var det totalt 122 barn og unge som budde i barnevernsinstitusjon i Hordaland. 71 barn var i grunnskulealder og dei fleste kom frå Bergen og Voss kommune. 32 ungdomar var i vidaregåande opplæring og 19 under oppfølging av oppfølgingstenesta (OT). Totalt 13 av dei 122 elevane kom frå andre fylke, og Hordaland fylkeskommune har derfor rett til refusjon av opplæringsutgiftene for desse.

Opplæringstiltak og læringsutbytte

42 av dei 71 elevane i grunnskulealder fekk vedtak om spesialundervisning. Dei fleste hadde opplæringstiltak i stort omfang, med oppfølging av både lærar og assistent. Hovudmåla i opplæringa har vore utvikling av grunnleggjande faglege ferdigheiter og sosial kompetanse. Dei fleste følgde ordinær læreplan for trinnet. Fem elevar hadde fritak for delar av opplæringa (jf. opplæringslova § 2-1) grunna belasta livssituasjon og psykiske vanskar som gjorde at dei ikkje hadde kapasitet til å følgje fulle skuledagar.

Gjennomføring og fråvær

66 av dei 71 elevane i grunnskulealder fullførte skuleåret, medan fem slutta fordi dei flytta til anna fylke. Fem av dei 71 elevane hadde stor fråværsproblematikk. Heimeundervisning på institusjon og undervisning i alternativ opplæringsarena er døme på særlege tiltak som blei sett i gang for å hjelpe elevane å få utbytte av opplæringa.

Skuleåret 2014/15 laga opplæringsavdelinga nye avtalar om opplæringstenester med kommunane i fylket som krev tettare oppfølging og meir omfattande dokumentasjon for opplæring. I møte med Bergen kommune på slutten av skuleåret blei det vurdert at avtalane fungerer tilfredsstillande. Ei utfordring har vore at barnevernstenesta sender melding om institusjonsplassering til fylkeskommunen anten for seint, eller ikkje i det hele. Dette er meldt vidare til kommunane og Bufetat. Ei anna utfordring var at sakshandsaminga i periodar tok lang tid grunna stor mengde saker, og fordi mange instansar var involvert. Eit sentralt mål framover er at slike saker vil bli prioritert og handsama raskast mogeleg.

Elevar i vidaregåande opplæring og i oppfølgingstenesta

Totalt 51 ungdomar i barnevernsinstitusjon var i vidaregåande opplæring (32) eller i oppfølgingstenesta (19).

Av elevane i vidaregåande opplæring fekk totalt 11 spesialundervisning. 14 av 32 elevar fullførte skuleåret, medan 9 slutta undervegs, der to fekk OT-tiltak etter avbrot. 9 av 32 elevar flytta til eit anna fylke.

Av ungdomane i OT-tenesta var 3 i tiltak, og 3 var utan tiltak. 9 ungdomar takka nei til tilbod eller oppfølging (ein stor del av dei flytta etter kort tid til eit anna fylke). 4 var registrerte som sjuke.

For ungdomar i vidaregåande alder er det behov for klarare interne rutinar for oppfølging og rapportering. Dette vil opplæringsavdelinga arbeide med i skuleåret 2015/16.

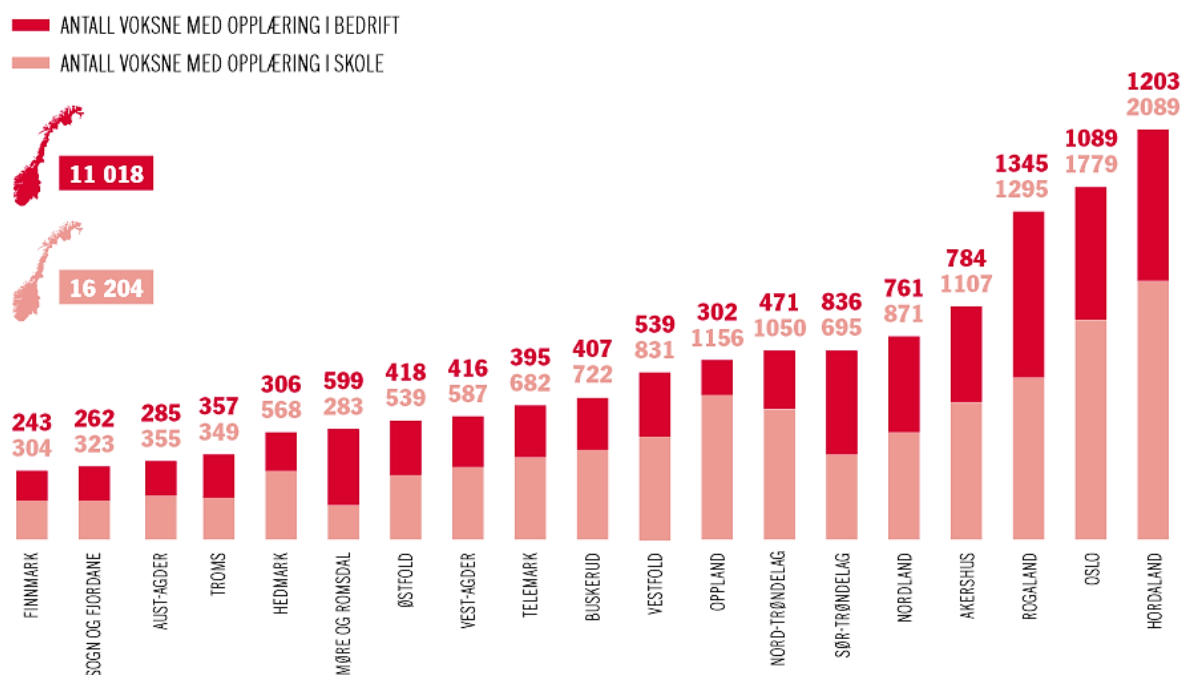
Vidaregåande opplæring for vaksne

Ved inngangen til 2014 stod i alt 38 954 hordalendingar mellom 20 og 49 år utan fullført vidaregåande opplæring, fagbrev, anna yrkeskompetanse eller studiekompetanse (SSB). Dette er ein auke på i underkant av 2000 hordalendingar sidan førre år. Hordaland fylkeskommune jobbar for at fleire vaksne i fylket skal få tilbod om å fullføre vidaregåande utdanning.

Vaksenopplæring

Vaksenopplæring er eit omgrep som inneheld svært ulike formar for opplæring og ulike målgrupper. I samband med at det blir arbeidd med ei ny stortingsmelding om vaksne og livslang læring, blir det samstundes eit nasjonalt fokus på å systematisere dei ulike opplæringsformene, regelverket knytt til dette, samt datakvalitet på området. Hordaland fylkeskommune har ansvaret for å leggje til rette for at vaksne, som tidlegare ikkje har fullført vidaregåande opplæring, får opplæring til å oppnå studiekompetanse eller fagbrev. Vidaregåande opplæring spesielt tilpassa vaksne er heimla i opplæringslova § 4A-3, og Hordaland har 9 ulike sentre fordelt i heile fylket som driv med opplæring og rettleiing.

I 2015 publiserte Udir *Aldri for sent å lære – statistikknotat om vaksenopplæring*. Nasjonale tal frå dette notatet viser at 12 % av elevar og lærlingar i vidaregåande opplæring er vaksne²⁸, i Hordaland er utgjert det 13%. I tabellen under kan ein sjå dei reelle tala pr. fylke.

Figur 25. Tal på vaksne i vidaregåande opplæring i skule eller bedrift. Udir.

Læringsmiljø og kvalitetssikring

Vaksenopplæringa i Hordaland har, i samarbeid med fylkeskommunane i Sør Vest-samarbeidet, ei eiga «elevundersøking» der dei vaksne mellom anna svarar på i kva grad dei er nøgd med undervisninga, det faglege nivået, læringsmiljøet, og om dei blir mobba. Udir jobbar no med ei felles nasjonal elevundersøking for dei som tek vidaregåande opplæring for vaksne. Vi vil då kunne samanlikne resultat på nasjonalt nivå. Kvart år sender kvart vaksenopplæringssenter ein rapport der dei kommenterer resultat frå brukarundersøkinga, samt karakternivå, fråfall og faglege- og organisatoriske utfordringar.

²⁸ Vaksne blir definert som: Frå det året ein fyller 25 år, eller er teke inn på opplæring organisert for vaksne (også dei under 25 år), samt lærlingar utan ungdomsrett.

Kursplassar og fråfall

Skuleåret 2014/15 var det 1521 nye kursplassar i vaksenopplæringa, fordelt på 16 undervisningsstader. Det blei undervist i 28 ulike yrkesfag, samt studiespesialiserande og fellesfag. Sidan det er flest innan helsefaga, skil vi desse ut frå dei andre yrkesfaga.

Fag	2012/13	2013/14	2014/15
Studiespesialiserande	534	566	661
Helsefag	529	439	470
Yrkesfag	242	350	390
Totalt vaksne	1335	1355	1521
Sluttarar	178	337	344

Tabell 23: Tal på nye kursplassar. Extens

Omgrepet «gjennomføring» er noko vanskeleg å nytte i vaksenopplæringa av ulike grunnar. For det første er det mange av dei vaksne som deltek som praksiskandidatar – det vil seie at dei må bestå ein tverrfagleg eksamen og så dokumentere fem års relevant praksis for å kunne melde seg opp til fagprøven. Dette betyr at dei ikkje har fullført ønska kompetanse før fleire år etter at dei har fått undervisning gjennom vaksenopplæringa. For det andre har praksiskandidatane status som privatistar, noko som betyr at dei kan avslutte opplæringa, og likevel gå opp til eksamen.

Læringsresultat

I lærefaga tek dei vaksne ein sentralt gitt eksamen for lærlingar og praksiskandidatar i privatistsystemet. Gjennomsnittskaraktaren er 2,9. Det låge snittalet skuldast delvis resultatata frå helsearbeidarfaget, der snittet låg på 2,1 og 28 % stryk. Førre år var karaktersnittet 2,23 og 33 % stryk. Dei svake resultatata speglar ein nasjonal trend. Sør Vest-samarbeidet har starta eit arbeid for å definere årsakene til dei svake resultatata. Innan studiespesialiserande fag får dei vaksne både standpunktkarakter og karakterar frå lokalt gitt eksamen. Tabellane under viser gjennomsnittskarakter innan høvesvis yrkesfag og studiespesialiserande fag og fellesfaga i skuleåret 2014/15

Utdanningsprogram	Snitt 1-6
NA	4,4
TIP	2,7
HO	2,6
SS	2,9
BA	3,1
RM	2,6
ALLE	3,21

Tabell 24: Snittkarakterar yrkesfag.

Stud.spes.	Snitt 1-6
Standpunkt, alle fag	3,85
Eksamen alle, fag	3,12

Tabell 25: Snittkarakterar ST-fag

Nokre grupper har til dels låge eksamensresultat og høg strykprosent. Ulike fag tiltrekk seg også ulike vaksne med ulik bakgrunn. Vaksenopplæringa består soleis av ei variert gruppe vaksne med ulik bakgrunn, motiv og erfaringsgrunnlag. Hordaland fylkeskommune har i 2013/14 og 2014/15 arrangert etterutdanningskurs i vaksenpedagogikk for dei som underviser i vaksenopplæringa.

Vedlegg

Tabellen under viser den samla oppstillinga over tiltak som er sett i verk for å redusere fråfall og auke gjennomføringa i vidaregåande skule i Hordaland.

Tiltak som er sett i gang i Hordaland fylkeskommune

Kompetanseheving	
Yrkesretting av fellesfag – FYR (blir nærare forklart under)	300 lærarar blir kursa i perioden 2014-2016. Dei 93 første frå 8 skular var i Oslo hausten 2014. I tillegg til lærarane var det 1 frå leiinga på kvar skule som var med på siste del av kurset. Våren 2015 var det ein 4. skuleringsdag lokalt i Bergen. Hausten 2015 er det om lag 90 nye lærarar og 10 nye skular som blir skulerte, og dei siste skulane kjem med i 2016.
Grunnleggjande ferdigheiter	Tilbod om skulebasert kompetanseheving for heile eller delar av personalet. Kursdeltakarane får kunnskap og kompetanse i lesing og leseopplæring på tvers av fag, og auka medvit om dei lese- og skrivekompetansar som blir kravd i ulike fag og yrke. Det er eit viktig mål at kurset skal setje varige spor i praksis. Det er 5 skular som har vore med i opplegget, og det er 4 nye skular som har søkt om støtte neste skuleår. Kursa og rettleiinga i etterkant har vore arrangert av NLA Høgskolen og Høgskolen i Bergen. Tilbakemeldingane frå lærarane som har teke denne etterutdanninga er svært gode. Dei melder at kursrekka har gitt dei ei «leseverktøykasse» som dei kan nytte til å tilpasse undervisninga til den enkelte elev. Styrking av grunnleggjande ferdigheit er ei satsing som er forankra i Stortingsmelding nr. 20 «På rett vei» .
	Om lag 1000 lærarar har delteke på mindre kurs i grunnleggjande ferdigheiter i regi av Kunnskapsdepartementet.
Kompetanseheving av lærarar som underviser minoritetsspråklege elevar	Styrking av tilbodet til minoritetsspråklege elevar med kort butid i Norge. Om lag 20 lærarar gjennomførte opplæringa i regi av Høgskulen i Bergen 2014/15
Overgang frå grunnskulen - identifisering og kartlegging i samarbeid med kommunane	
Systematisk samarbeid med kommunane	Sjølv om Ny GIV-prosjektet er avslutta, kjem det framleis informasjon frå kommunane om elevar som har vore med i NY GIV-prosjektet i grunnskulen. Desse elevane blir merka som Ny GIV-elevar i inntakslista slik at skulen er informert og kan ha eit ekstra blick på dei. Det viser seg at mange av elevane er på eit karakternivå som gjer at dei elles ikkje ville blitt "fanga" opp.
	Hordaland fylkeskommune samarbeider med kommunane om kommunevise resultat på gjennomføring

<p>Styrke og tydeleggjere krava til leiarrolle i arbeidet med identifisering, kartlegging og oppfølging for å nå målet om auka gjennomføring</p>	<p>Leiinga ved skulane må særleg sjå til at skulen har eit effektiv system* for tidleg identifisering og tett oppfølging av:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elevar med informasjonsskjema • Elevar med låge inntakspoeng • Elevar som gjer omval • Elevar som har stryk/IV frå tidlegare år • Elevar sitt fråvær • Elevar som har stryk/IV til første termin • Minoritetsspråklege elevar med kort butid <p>Fylkesdirektør opplæring fekk utarbeidd eit rettleiingsdokument "<i>Blikk for alle, fokus på den enkelte</i>". som set tydeleg krav til leiinga om kartlegging og oppfølging av elevane. Rettleiinga blir følgd opp i styringsdialogen med skuleeigar, og fylkesrådmannen vurderer dette til eit svært viktig tiltak på lang sikt.</p> <p><i>*Med system forstås ein at skulen t.d. har årshjul, rutinar, handlingsplanar og møteplanar som er kjent for alle og som har som mål å sikre at alle drar i same retning for å auke gjennomføringa.</i></p>
<p>Rådgeving og overføringsmøte</p>	<p>OT/PPT arrangerer årlege møte med rådgivarar og PPT-grunnskule der dei går gjennom elevar som er teke inn på særskilt tilrettelegging.</p> <p>Mange skular har og eigne overføringsmøte med grunnskulen, og det er også vanleg at dei inviterer elevane inn til skulen om våren.</p> <p>Det blir arrangert eigne informasjonsmøte om tilbudet ved dei vidaregåande skulane i Hordaland for minoritetsspråklege elevar og deira føresette i mars kvart år. Årleg ca 160 deltakarar.</p>

Kartlegging og oppstart av eit tilpassa opplæringsløp

<p>Kartleggingstestar</p>	<p>Alle elevane på Vg1 blir kartlagt med ulike kartleggingsverktøy i faga engelsk, norsk og matematikk. Formålet med kartleggingsprøvar er å undersøkje om det er enkeltelevar som treng ekstra oppfølging i ferdigheiter og fag.</p>
<p>Startsamtalar</p>	<p>Skulane gjennomfører startsamtalar med alle nye elevar. Gjennom desse samtalane vil kontaktlærarane få eit godt bilete av elevane og eventuelle utfordringar dei måtte ha.</p>

Konkrete tiltak retta mot ulike målgrupper

<p>Studieverkstad</p>	<p>Studieverkstad blei etablert på to store skular i samarbeid med OT/PPT som ei utprøving i 2007. Studieverkstadane er no etablert som eit tilbod på meir enn halvparten av dei vidaregåande skulane i Hordaland. Organiseringa varierer frå skule til skule, men i hovudsak blir det gitt eit tilbod om individuelt tilpassa/differensiert opplæring i mindre grupper, i fellesfag som norsk, matematikk, engelsk og kroppsøving etter behov. Minoritetsspråklege elevar får oftast tilbod om forsterka opplæring i norsk. Fleire skular har også tilbod om kurs i studieteknikk og intensivkurs i samband med heildagsprøver, tentamen og eksamen.</p> <p>Eleven blir søkt inn via faglærer eller kontaktlærer etter kartlegging, mange skular har skriftleg søknad og inngår ein skriftleg avtale med eleven. Varighet varierer også, vedtak blir gitt for kortare eller lengre periodar.</p> <p>I hovudsak er tilbodet etablert som eit tiltak for elevar med svake resultat, men nokre få skular gir også tilbod om forsterka opplæring til elevar med gode resultat.</p>
-----------------------	---

	<p>Skulane har årleg fått ekstra midlar til utvikling av dette tilbodet. Omfanget av elevar på studieverkstader ligg på rundt 1200-1300 elevar årleg. Skulane melder om gode resultat, dei har reduserte tal på sluttarar, IV og stryk blant deltakande elevar. Eit anna resultat er at talet på elevar med spesialundervisning er redusert.</p>
Minoritetsspråklege elevar	<p>Innkjøp av lisens til «Veien fram» som er eit nettbasert læremiddel i norsk for minoritetsspråklege elevar. Fylkesdirektør opplæring er usikker på om dette programmet blir brukt. Dette er noko som må setjast større merksemd på ovanfor skulane.</p> <p>I Hordaland er det totalt 10 innføringsklassar for minoritetsspråklege elevar. Om desse elevane går over til ordinære klassar og gjennomfører vidaregåande opplæring, er det ikkje mogeleg å finne ut på grunn av personvernet til den enkelte elev.</p> <p>Styrka ressurs for å følgje minoritetsspråklege elevar i overgangen til lære.</p>
Tiltak for elevar i påbyggklassar	<p>Elever som har søkt Vg3 påbygg og har stryk i inntil to fag, enten fellesfag eller programfag, kan få ekstra støtte for å ta ny og utsett eksamen til jul. 7 skular har fått midlar til forsterka pedagogisk tilbod på påbygg med større trykk på vurderingspraksis.</p> <p>Skulane melder tilbake at det er vanskeleg å motivere elevane til dette tilbodet fordi det er timar som kjem på toppen av ordinær undervisningstid, og elevane ønskjer ikkje å få meir opplæring i fag dei allereie slit med. Tiltaket går likevel vidare neste skuleår.</p>
Leksehjelpen	<p>I skuleåret 2013/14 var det 10 leksehjelptiltak i Hordaland i samarbeid med Røde Kors. 4 tilbod var i Bergen sentrum og 1 tilbod i Åsane, Fana, Askøy, Øystese, Bømlø og Voss. I snitt er det omlag 150 elevar som nyttar tilbodet kvar veke, og det er 88 personar som stillar opp som frivillege.</p> <p>Det er ikkje mogeleg å måle tiltaket, men om ein reknar med at det er omlag 700 elevar som har fått hjelp dette året, må ein rekne det som eit vellykka tiltak.</p>
Nettundervisning	<p>Hausten 2016 blir det sett i gang nettundervisning for minoritetsspråklege elevar som treng særskilt norskopplæring. Her får dei opplæring i norsk tilpassa elevar med kort butid i Norge. Det er ikkje karakterar eller eksamen på kurset.</p>
Sommarskulen	<p>Sommarskulen blei arrangert for 9. gong dette året. I år blir sommarskulen arrangert i Bergen, Askøy, Stord og Knarvik, og det var 45 elevar som deltok. Undervisninga er i matematikk. Målgruppa er elevar som ikkje har bestått. P.g.a organiseringa er det berre elevar på yrkesfag som kan ta eksamen.</p> <p>På dei 9 åra har det vore 594 elevar som har delteke på sommarskulen. Det er 250 som har teke eksamen og det er 170 som har bestått.</p>

Konkrete tiltak i fag- og yrkesopplæringa	
Vekslingsmodellen	<p>Elevane startar læretida i løpet av første året i vidaregåande skule (Vg1), og tek teorien som modular i løpet av læretida. For skuleåret 2014/15 er dette eit prøveprosjekt i betong-/eller tømrarfaget for inntil 15 elevar og i helsearbeidar-faget eller barne- og ungdomsarbeiderfaget for inntil 22 elevar.</p> <p>Resultatet kan målast først når elevane har fullført opplæringa i 2017.</p>
Styrking av samarbeidet skule - arbeidsliv	<p>Det er oppretta eit opplæringskontor for tilrettelagt fagopplæring for heile Hordaland, Ok AMB. Opplæringskontoret skal vere med å formidle ungdomar som elles vil slite med å fullføre opplæringa på eige hand. Ok AMB er eigd av arbeidsmarknadsbedriftene i Hordaland. Hordaland fylkeskommune er deltakar i prosjektet på forvaltningsnivå og skal sikre at prosjektet heng saman med andre prosjekt.</p> <p>Prosjektet har som mål å utvikle, utvide og formalisere betre samarbeids-relasjonar mellom opplæring i skule og lokalt arbeidsliv, og slik skape nye og varige samarbeidsarenaer i Hordaland. Tiltaket har også som mål å hjelpe fleire ungdomar ut i lære, og til å fullføre opplæringstida gjennom felles rettleiingsinnsats frå dei ulike partane.</p>
Lærekandidatordninga	<p>Ein lærekandidat siktar mot arbeidsoppgåver innanfor ein avgrensa del av læreplanen. Variasjonane kan vere store frå kandidat til kandidat. Nokre kan nå alle måla i Vg3-læreplanen, medan andre kan ha ei måloppnåing på til dømes 50 %. Det er mogeleg å gjere om ein opplæringskontrakt til ein lærekontrakt og omvendt undervegs i læreløpet. .</p>
Praksisbrev	<p>Det er planar om setje i gang med praksisbrev med eit kompetansebevis som er mindre omfattande enn fag- eller sveinebrev. Dette er ei forsøksordning initiert av UDIR og er spesielt retta mot dei som ønskjer ei meir praktisk vidaregåande opplæring. Praksisbrev er ein grunnkompetanse, som kan byggast vidare til fag- eller sveinebrev.</p>
FYR- yrkesretting av fellesfaga	<p>FYR-prosjektet starta hausten 2011 og var i utgangspunktet eit sideprosjekt til Ny GIV. No er det eit eige prosjekt under UDIR fram til 2016. FYR-prosjektet skal sikre at elevar i yrkesfaglege utdanningsprogram får ei opplæring i fellesfaga matematikk, norsk, engelsk og naturfag, som blir opplevd som relevant for skulekvardagen, og er yrkesretta mot framtidig arbeidsliv. Gjennom UDIR er det tilsett 4 FYR-koordinatorar; ein i kvart av fellesfaga. Desse 4 koordinatorane skal vere med å bidra til ei god spreiding i Hordaland.</p>
Konferansen "Rett kompetanse"	<p>Årleg konferanse blir arrangert i samarbeid med partane i arbeidslivet. Målet er å stimulere til vidare samarbeid mellom vidaregåande opplæring og arbeidslivet.</p> <p>Det er om lag 200 deltakarar kvart år på konferansen.</p>
Påbygg for elevar som er ferdig med læretida	<p>For å sikre at fleire vel fagbrev som utdanningsløp og minke talet på elevar som vel påbygg til generell studiekompetanse etter Vg2.</p>
Ressursteam for fagopplæring	<p>Samarbeid med Bergen Kommune for lærlingar som er tilsett i kommunen. Målet er å førebygge fråvær, tilrettelegging av opplæringa og auke gjennomføringa.</p> <p>Ressursteamet har vore eit forsøksprosjekt, og evaluering viser at fleire av målsettingane er oppnådd og at prosjektet kjem til å fortsetje neste år.</p>

Kvalifiseringsprogram	<p>«Kick off» på Stord og i Bergen for elevar som hadde søkt, men ikkje fått læreplass. Dei får opplæring i CV-skriving og førebuing til intervju. Arbeidslivets krav til kompetanse, endringsvilje og å ta ansvar for eiga utdanning og eige liv var og sentrale tema.</p> <p>170 ungdomar møtte til læreplasskurset i juni. Fleire opplæringskontor og lærebedrifter var til stades for å gi råd og ta i mot søknader. Det blei gjort fleire avtaler om intervju og vidare kontakt. Deltakarane er registrerte.</p> <p>Resultat er ikkje mogeleg å måle enda.</p>
Vegen vidare for å få læreplass	<p>11 elevar frå Sunnhordland og Bergensregionen blei inviterte med på ein Camp på Dale Oen Experience i Øygarden. Vegen til læreplass blei gjennomført på tre dagar. Målet var motivasjon og bevisstgjerung rundt personleg meistring og motivasjon – slik at dei sjølv skulle ta det avgjerande steget for å få seg ein læreplass. Kurset skulle også gi deltakarane auka kompetanse om det å søke læreplass, gi innsikt i kva bedriftene forventar og korleis ein møter desse krava.</p> <p>Dag 3 i kurset var lagt opp med «speed intervju». Alle som deltok på kurset fekk minimum møte to bedrifter innanfor eige fag.</p> <p>9 elevar fekk læreplass og 2 byrja på påbygg.</p>
3 månadars læreplasskurs	<p>Eit anna tilbod var eit 3 månaders læreplasskurs. Målet var å skaffe læreplass til kvalifiserte søkjarar som ikkje var formidla pr 15.08. Kurset skal kvalifisere ungdomar for å få læreplass, auke gjennomføringa og systematisere arbeidet med formidling.</p> <p>Senter for Sysselsetting A/S var leigd inn for å gjennomføre læreplasskurset. Manglande teori og komplettering av fag blei kjøpt gjennom A2G LINK. Sentrale tema i kurset var motivasjon og bevisstgjerung, arbeidslivskompetanse, arbeidspraksis og komplettering av fag.</p> <p>Status er at 8 av dei 17 deltakarane har fått læreplass. Dei andre er vidare i arbeidspraksis med sikte på læreplass. 1 av desse vil få seg læreplass etter praksisperioden.</p>
Vegen tilbake for dei som har slutta	
#GAME-PLAN	<p>#GAMEPLAN er eit gruppetilbod som blir drive av OT. Målsetjinga er å avklare ungdom som treng tett oppfølging og ikkje er klar for andre tilbod, og er ei prekvalifisering før avklaring og klargjerung. Tilbodet har vore i gang i 8 månader, og 26 ungdomar har delteke. Av desse har 17 gått vidare til andre tilbod som Hyssingen produksjonsskule og Ungdomsmottaket i NAV, fem har søkt om aktivitetar utanlands. To har gått vidare i eit behandlingssystem, og det er berre ein som ikkje har planar for vidare aktivitet eller skule.</p>
Hyssingen produksjons-skule	<p>Hyssingen produksjonsskule skal gi ungdom under 21 år motivasjon, mogelegheit og kompetanse til å gjennomføre ei vidaregåande utdanning eller klare seg på arbeids-marknaden. Hyssingen sine verkstader vil ha ein reell produksjon og levere varer og tenester til eksterne kundar.</p> <p>Det er etablert eit tverrfagleg ressursteam med representantar frå PPT (psykolog), OT, Fagopplæring og tilsette på Hyssingen. Talet på ungdom i Hyssingen har til no vore mellom 20 og 30.</p>

Ungdomsmottaket i Bergen	NAV sitt Ungdomsmottak i Bergen har vore eit samarbeid med OT i Ny GIV-satsinga sidan 2011. Satsinga skal sikre eit alternativt tilbod så tidleg som mogeleg og hindre tilleggsproblematikk. Ungdomsmottaket er eit arbeidsretta tiltak, og deltakarane må være avklart i forhold til helse, motivasjon og modenheit for å kunne stå i et arbeid/tiltak. Andre tiltak frå NAV er i hovudsak praksisplassar.
Aktiv ungdom	OT samarbeider med Regionalavdelinga i fylkeskommunen om tilbodet Erasmus+ og Aktiv Ungdom. Sidan oktober 2014 er det sendt 15 ungdomar til utlandet gjennom Aktiv ungdom. Ein av medarbeidarane i OT er fast kontaktperson mot deltakarane, og OT følgjer opp undervegs og i etterkant av opphaldet.
Korte kompetanse-givande kurs	Korte kompetanse-givande kurs er enkeltkurs for dei som kan få praksisplass eller arbeid i samarbeid med OT, bedrift og eventuelt NAV, og der kurset er ein inngangsbillett til plassen. Kursa er finansiert av fråfallsmidlar frå fylkeskommunen. Talet på kursa varierer årleg mellom 5 og 10.
Truckførar-kurs på Hjeltnes vgs	Tilbod over to veker 4 gonger pr år. Det er plass til 8 ungdomar på kvart kurs. Målet er å gjere ungdomane kvalifisert for arbeid innan bedrifter som krev truckførarsertifikat. Her bur dei på skulen sitt internat under opphaldet. Kurset blir finansiert av fråfallsmidlar frå fylkeskommunen.
Avklarings-samtaler for skule-sluttarar	Formålet med samtalen er å legge til rette for ei tidlegare og meir forpliktande oppfølging av ungdomar som kan falle ut av opplæring og arbeid. Samtalen skal motivere og realitetsorientere dei, og OT skal gi rettleiing og informasjon om dei mogelegheitene som finst. Det skal lagast ein oppfølgingsplan. OT skal følgje ungdomane opp vidare. Tal på avklaringsamtaler for skuleåret 2014/15 var 497 (tal pr. 15.06.15)
Studieverkstad Årstad vidaregåande skole	OT har inngått ein avtale med Årstad vidaregåande skole om å ta inn OT-ungdom i studieverkstad. Ut frå behov skjer det eit kontinuerleg inntak gjennom skuleåret. Plass på studieverkstaden kan kombinerast med andre tilbod, til dømes praksisplass. Opplegget viser gode resultat og styrker OT-ungdomane.

Statistisk oppfølging

Eitt av forskingsresultata etter Ny GIV var at fylkeskommunane hadde for lite kjennskap til å bruke statistisk metode for å kartlegge og jobbe systematisk med elevane sitt læringsmiljø og utvikling.

PULS	<p>Hordaland fylkeskommune har kjøpt inn PULS til alle skulane. Puls er eit analyseverktøy som set saman ulike tabellar mellom anna i elevundersøkinga. I PULS har og skulane mogelegheit til å halde seg oppdatert om sluttarar og karakterutvikling slik at dei har mogelegheit til å jobbe meir systematisk med utviklingsarbeid og elevane si utvikling.</p> <p>I mai 2015 blei det arrangert eit to-dagars kurs i bruken av PULS for skuleleiarar. Det var 51 deltakarar fordelt på 42 skular.</p> <p>Fagopplæringskontoret har også teke i bruk PULS, i første omgang til lærlingundersøkinga og lærebedriftundersøkinga. Opplæringskontora vil også etter kvart bruke dette verktøyet. Desse vil bli kursa i programmet i september 2016.</p>
------	--

Hordaland fylkeskommune har ansvar for å utvikle hordalandssamfunnet. Vi gir vidaregåande opplæring, tannhelsetenester og kollektivtransport til innbyggjarane i fylket. Vi har ansvar for vegsamband og legg til rette for verdiskaping, næringsutvikling, fritidsopplevingar og kultur.

Som del av eit nasjonalt og globalt samfunn har vi ansvar for å ta vare på fortida, notida og framtida i Hordaland. Fylkestinget er øvste politiske organ i fylkeskommunen.

Agnes Mowinckels gate 5
Postboks 7900
5020 Bergen

Telefon: 55 23 90 00
E-post: hfk@hfk.no

www.hordaland.no

Oktober 2015. Opplæringsavdelinga.

Arkivnr: 2015/9256-13
Saksbehandlar: Marianne Haaland

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Utval for opplæring og helse	6/16	14.01.2016
Fylkesutvalet		29.01.2016

Høyring om endring av opplæringslova – Praksisbrevordninga - Hordaland fylkeskommune

Samandrag

Kunnskapsdepartementet har sendt på høyring forslag til endring av opplæringslova for å innføre praksisbrevordninga i alle fylke.

Praksisbrevordninga er ei toårig praktisk opplæring som er eit supplement til ordinær yrkesfagleg vidaregåande opplæring.

I Hordaland fylke skal vi prøve ut ordninga med praksisbrev frå hausten 2016, etter vedtak i fylkesutvalet 19.02.2014.

Vår vurdering av ordninga grunnar seg på ei vurdering av praksisbrevet som eit delmål på veg til fullt fagbrev.

Forslag til innstilling

Fylkesutvalet sluttar seg til fylkesrådmannen si innstilling på følgjande punkt:

1. Læreplanar for praksisbrevet bør utformast sentralt
2. Det blir vurdert som urealistisk at ordninga ikkje skal vere kostnadskrevjande å innføre og drifte
3. Det er ikkje naudsynt å pålegge alle fylke å tilby ordninga med praksisbrev, men det kan vere eit tilbod som ei frivillig ordning på nokre skular

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Svein Leidulf Heggheim
fylkesdirektør opplæring

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 11.12.2015

Kunnskapsdepartementet har sendt på høyring forslag til endring av opplæringslova for å innføre praksisbrevordninga, ei toårig praktisk opplæring som eit supplement til ordinær yrkesfagleg vidaregåande opplæring.

Departementet føreslår at praksisbrevordninga skal vere eit tilbod i alle fylke. Frist for uttale var 14.12.2015. Hordaland fylkeskommune skal prøve ut praksisbrevordninga frå hausten 2016 på eit par skular.

Fylkesrådmannen har følgjande kommentarar til høyringsforslaget:

I NIFU sin rapport 27/2011 «*Praksisbrev – et vellykket tiltak mot frafall. Hva er lærdommen?*» viser resultat at gjennomføringa aukar betydeleg i målgruppa, i hovudsak grunna kontinuerleg oppfølging frå skulen av ungdommen i bedrift, at opplæring i fellesfag blir gitt i små grupper, at opplæringa er yrkesretta og at ungdommen får gå ut i praksis allereie frå Vg1.

Erfaringane viser vidare at praksisbrevet oftast blir sett på som eit steg på veg til fullt fagbrev, dvs. at gjennomføring av praksisbrevet blir vurdert som eit delmål på veg mot fullt fagbrev.

Fylkesrådmannen si vurdering av praksisbrevet grunnar seg på ei vurdering av ordninga som eit delmål, der hovudmålet er at flest mogleg held fram og fullfører med fag-/sveinebrev. Oppretting av eit nytt kompetansenivå mellom ordinært fag-/sveinebrev og kompetansebevis og sjansen for å få jobb med dette, er ikkje utgreidd. Rapporten frå NIFU viser likevel at dei fleste ungdomane var motiverte for og fekk ordinær læreplass etter gjennomført praksisbrev.

Utdanningsdirektoratet foreslår at læreplanar blir utvikla lokalt i nært samarbeid med arbeidsgivarar, då føremålet er å dekke lokalt behov for arbeidskraft. Fylkesrådmannen meiner at dette ikkje er det viktigaste målet med opplæringa, men at fleire gjennomfører med fullt fagbrev. Læreplanar kan vere sentralt utforma, også krava til opplæringa i fellesfag.

Praksisbrevordninga vil vere to år i full opplæring. Praksiskandidaten skal ikkje ha reduserte rettar til vidare opplæring, dvs. inntil to år til i bedrift til fullt fagbrev, med opplæring i dei resterande fellesfaga i skule.

Fylkesrådmannen vurderer det ikkje som naudsynt å pålegge alle fylke å tilby ordninga med praksisbrev, men å kunne tilby det som ei friviljug ordning på nokre skular.

Fylkesrådmannen vurderer det som urealistisk at ordninga ikkje skal vere kostnadskrevjande å innføre og drifte. Ordninga vil krevje ekstra ressursar når ho kjem i ordinær drift.

Når det gjeld opplæringskapasiteten generelt i Hordaland, omfattar det følgjande tilbod:

- om lag 30 % av alle læreforhold er i anna utforming enn 2 + 2-modellen
dvs. om lag 20 % av lærekontraktane er i 0+4 eller 1+3-modellen
- om lag 120 lærekandidatar i fylket, der meir enn 60 % følgjer utvida løp
- om lag 150 løpande TAF-kontraktar + eit tilsvarande tal i skule, dvs. 300 ungdomar i TAF
- 110 elevar /lærlingar ute i vekslingsmodellen. Denne har vi tilbod om på tre skular,
- om lag 30 % av elevane frå Vg2 er i lære påfølgjande haust. 70 % av dei som søker læreplass gjennom Vigo, får plass
- vi har etablert tilbod om produksjonsskule, Hyssingen, med 15 elevar frå januar 2015

Det er ofte mangel på ressursar som avgrensar tilbodet skuleeigar/skulane kan gi unge med behov for særskilte løysingar ut over regelverket. Dersom skulen styrkjer tilbodet med dedikerte, flinke lærarar, god organisering og ekstra ressursar, er det sannsynleg at gjennomføringa vil kunne auke uansett kva ordning som blir praktisert.

Fylkesrådmannen har sendt høyringssvaret til Kunnskapsdepartementet innan fristen 14. des. 2015, med atterhald om godkjenning i møte i fylkesutvalet 28. januar 2016.

Arkivnr: 2015/12481-1

Saksbehandlar: Gerd Kjersti Ytre-Arne

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Utval for opplæring og helse	7/16	14.01.2016

Sidemålsforsøk i vidaregåande opplæring

Samandrag

Fylkesrådmannen viser til oversendingsforslag frå Alexander Fosse Andersen i møte i OPHE 29.09.15:

«I Odda gir den såkalla «Odda-modellen» elevane i grunnskulen høve til å gå i språkdelte klassar. Erfaringane der er gode, også med tanke på målbyte seinare. OPHE ønskjer ei sak som belyser «Odda-modellen» og evt. andre positive sidemålsforsøk med ei vurdering om det kan vera aktuelt å gjera sidemålsforsøk ved vidaregåande skular i språkdelte område i Hordaland».

Odda-modellen sikrar at elevane i grunnskulen i Odda får gå i språkdelte klassar. Denne ordninga har Odda kommune hatt sidan 1913. Elevane er svært nøgd, og det viser seg at dei fleste av elevane som har hatt nynorsk på ungdomsskulen også vel nynorsk som hovudmål når dei startar på vidaregåande skule. Dette gjer at det er ei stor gruppe med elevar som har nynorsk på Odda vidaregåande skule, medan elevar med bokmål som hovudmål utgjer ein minoritet.

Språkdelte klassar i vidaregåande skule vil gjere at ein på mange skular vil få svært små klassar, og i enkelte høve kan klassane bli så små at det kan gå ut over mangfaldet, noko som gi eit dårlegare pedagogisk tilbod til elevane. Eit språkdelt tilbod er også svært kostbart. Det er difor ønskjeleg å få meir kunnskap om kva som er årsaker til målbyte i vidaregåande opplæring, når målbytet skjer, og om organisering av undervisninga spelar ei rolle for elevane sitt val. Fylkesrådmannen anbefalar at fylkeskommunen ventar med ei eventuell utprøving av språkdelte klassar til det føreligg meir forskning som gir kunnskap om kva som er gode verkemiddel for å sikra eit levande og aktivt nynorsk skriftspråk.

Forslag til vedtak

Opplærings- og helseutvalet tek saka til etterretning og sluttar seg til fylkesrådmannen si tilråding om at det på noverande tidspunkt ikkje blir innført forsøk med språkdelte klassar i vidaregåande skular før det føreligg meir forskning.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Svein Leidulf Heggheim
fylkesdirektør opplæring

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 11.12.2015

Bakgrunn

Det vart sett fram følgjande oversendingsforslag frå utval for opplæring og helse 29.9.2015 :

«I Hordaland byter mange elevar målform mellom grunnskulen og vidaregåande. Framfor alt er det snakk om elevar som byter frå nynorsk til bokmål. HFK er i dialog med UiB for å forska på årsakene.

Som eit stort nynorskfylke er det viktig at Hordaland legg forholda til rette slik at ein sikrar eit levande og aktivt nynorsk skriftspråk i Hordaland, og her er skulen viktig. I Odda gir den såkalla «Odda-modellen» elevane i grunnskulen høve til å gå i språkdelt klassar. Erfaringane der er gode, og med tanke på målbyte seinare.

OPHE ynskjer ei sak som belyser «Odda-modellen» og evt. andre positive sidemålsforsøk med ei vurdering om det kan vera aktuelt å gjera sidemålsforsøk ved vidaregåande skular i språkdelt område i Hordaland.»

Innleiing

Fylkesdirektør opplæring har som mål å bidra til å utvikla ein nynorskdidaktikk som gir trygge nynorskbrukarar. Nynorskbrukarane finn ein i kommunane rundt Bergen, medan Bergen som ein bykommune stort sett har hatt bokmålskular. Unntaket for dette er nokre skular i Arna og Fana. Grensa for kva som er bynære stork har endra seg. Fjell kommune som før var ein rein nynorskkommune er no blitt ein språkdelt kommune. Fleire og fleire føresette i Fjell krev bokmålsklassar når borna startar på skulen, og det er grunn til å tru at dette òg gjeld føresette som sjølv har hatt nynorsk hovudmål då dei gjekk på skulen. Det er derfor viktig å finne ut kva mekanismar som gjer at elevane vel bort nynorsk som hovudmål, og kva som er skilnaden på desse og dei som fortset med nynorsk som hovudmål i vidaregåande opplæring. Det er også viktig å finne ut korleis skulen legg til rette for dei som vel nynorsk som hovudmål.

Fylkeskommunen har i dag ikkje sikre tal på elevar med nynorsk som hovudmål i vidaregåande opplæring. Forklaringa på dette er at når elevane søker seg inn på vidaregåande skule må dei krysse av for målføre. Det språkvalet dei kryssar av for blir registrert i databasen, og dette blir ikkje endra med mindre eleven ber om det sjølv. Elevar som har nynorsk på ungdomsskulen kryssar derfor av på nynorsk sjølv om dei ønskjer og har planar om å byte til bokmål på vidaregåande skule. Det medfører at sjølv om det i slutten av november er 4 081 elevar som er registrert med nynorsk som hovudmål, så er det knytt usikkerheit til om dette talet gir eit korrekt bilete. Det er i dag ikkje formelle rutinar knytt til registrering av elevane sitt byte av målføre etter at elevane er teke inn i vidaregåande skule. Fylkesrådmannen vil vurdere om det er mogleg og hensiktsmessig å få til ordningar som sikrar oppdaterte registreringar i det nye skuleadministrative systemet.

Odda-modellen – sidemålsforsøk

Forsking viser at ¼ av elevane skifter i overgangen til ungdomsskulen, mens ¾ gjer det i overgangen mellom ungdomsskule og vidaregåande skule. Eit unntak er Odda vgs der elevane kan gå i språkdelt klassar gjennom heile grunnopplæringa. Elevane får all undervisning og alt undervisningsmaterieil i alle fag på hovudmålet sitt. Det er ein kostbar modell. Men kommunen har som mål at ordninga skal hindre målbyte når elevane begynner i vidaregåande skule, og at dei skal bli nynorskbrukarar seinare i livet.

På Odda vidaregåande skule har utviklinga dei siste åra vore at fleire og fleire elevar har halde fram med hovudmålet sitt. I skuleåret 2010/2011 var det 14 av 46 elevar frå Odda ungdomsskule som bytte målform når dei starta på Odda vidaregåande skule. Skuleåret 2014/2015 var det 3 av 46 elevar som bytta, og i inneverande skuleår er det 3 av 59 elevar som har bytta. Dette betyr at på Odda vidaregåande skule er det registrert færre bokmål- enn nynorskelevar i klassane.

Kunnskapsdepartementet oppretta i april 2012 ei ressursgruppe som skulle sjå på årsakene til kvifor mange elevar byter opplæringsmål/hovudmål frå nynorsk til bokmål i løpet av skuletida, samt komme med tiltak for å motverke denne tendensen.

Gruppa såg at det var store skilnader mellom kommunar som ligg tett opp mot bynære område og på kommunar som ligg i distrikta. I kommunar som ligg i grenseområda mot byar som tradisjonelt har bokmålskskular er det færre elevar som vel nynorsk når dei startar på vidaregåande skule. Dette blir underbygd med eit studie av Eli Bjørhusdal ved Høgskulen i Sogn og Fjordane. Tala hennar viser at der grendaskulane har nynorsk medan ungdomsskulen i eit bygdesentrum har bokmål er det flest elevar som byter frå nynorsk til bokmål. (s 8).

Gruppa peiker på at målbyte blant elevane er eit samansett problem og det kan ikkje løysast med berre eitt tiltak. Dei peikar på at elevar i vidaregåande utdanning manglar rettar når det gjeld undervisningsspråk, prøvespråk etc., dermed er dei avhengige av skjønn og vilje/evne til tilrettelegging på den enkelte skule og frå den enkelte lærar si side. Rapporten konkluderer med at det trengs meir forskning på feltet og at denne forskinga må dreie seg om problemstillingar, ikkje berre rundt sjølve språkbyte, men at ein òg må sjå på ferdigheitane elevane har, og ikkje minst sjå på det didaktiske nivået og stille spørsmål med kva som er god nynorskundervisning.

Ressursgruppe for nynorsk som hovudmål - SLUTTRAPPORT; Kunnskapsdepartementet 2012
<https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/KD/RapportNynorskHovudmaal.pdf>

I 2010 kom det ein rapport i regi av Noregs Mållag som tok føre seg bruk av nynorsk på Valdres vidaregåande skule og på Firda vidaregåande skule. I denne rapporten viser dei til at elevane på Valdres vgs er meir medvitne om kvifor dei vel nynorsk som hovudmål enn elevane frå Firda vgs. Dei stiller spørsmål med om det kan vere ein form for protest, elevane vil ikkje vere ein del av majoriteten, og derfor er det blitt ein trend i einiskilde miljø. Rapporten seier ingenting om det er skilnad på dei språklege kunnskapane til elevane.

Geografisk samanlikning av Valdres og Sogn og Fjordane
http://www.nm.no/filer/rapport_om_spraakskifte_i_valdres_og_sogn_og_fjordane-1.pdf

Fylkesrådmannen har sendt ein førespurnad til Universitetet i Bergen, Institutt for Lingvistiske, Litterære og Estetiske studiar v/professor og instituttleiar Johan Myking, om å sette i gang eit forskingsprosjekt på problemstillingar rundt målbyte i den vidaregåande skulen i Hordaland. Mellom anna så er det ønskjeleg å sjå på når målbytet skjer, om undervisninga spelar ei rolle, i kva grad den uformelle skulescena, rolleidentitet og familie har innverknad på målbytet. Førespurnaden vart positivt motteke, men det er så langt ikkje sett i gong konkrete prosjekt.

Oppsummering

Odda-modellen ser ut til å vere ein modell som verkar og elevane i Odda fortset med nynorsk òg i vidaregåande opplæring. På Odda vidaregåande skule har dei ikkje språkdelt klassar, men her er det bokmålslevane som er i mindretal. Ein kan òg gå ut frå at mange av lærarane som underviser ved skulen nyttar nynorsk i undervisninga. Dette betyr då at det er bokmålslevane som blir i mindretal. Dette er ein situasjon i mange av skulane i utkantkommunane frå Bergen. Språkdelt klassar vil gjere at ein på mange skular vil få svært små klassar. I enkelte høve kan klassane bli så små at det kan gå ut over mangfaldet, noko som gi eit dårlegare pedagogisk tilbod til elevane.

Ressursgruppe for nynorsk som hovudmål seier i rapporten at det er viktig med meir forskning på område som mellom anna kan gje svar på kvifor elevane vel å byte, når det skjer, og ikkje minst kva skal til for å hindre/reduere målbyte. Dette er spørsmål som fylkesrådmannen ventar å få svar på dersom det blir ein realitet av førespurnaden om å starte eit forskingsprosjekt saman med Universitetet i Bergen. Dette er eit viktig forskingsprosjekt særleg med tanke på at det ikkje er andre kommunar enn Odda som har sidemålsprosjekt, og at dette gjer at det er lite materiale å bygge på. Fylkesrådmannen tilrår derfor at det ikkje blir innført ordningar med språkdelt klassar eller andre sidemålsforsøk i Hordaland før det føreligg meir forskning på området.

PS 8/16 Ymse